

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 72

(2008–2009)

Om lov om endringer i lov 12. juni 1981
nr. 52 om verdipapirfond og enkelte
andre lover (samleproposisjon)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	3.3	Oppsigelsesfrist for fripoliser og pensjonskapitalbevis	22
2	Sammenslåing av verdipapirfond ..	7	3.3.1	Gjeldende rett	22
2.1	Gjeldende rett og bakgrunn for lovforslaget	7	3.3.2	Høringsforslaget	23
2.2	Høring	7	3.3.3	Høringsinstansenes merknader	23
2.3	Arbeid i EU for å tilrettelegge for sammenslåing av fond	8	3.3.4	Departementets vurdering	23
2.4	Sammenslåing av verdipapirfond i andre europeiske lands rett	9	3.4	Flyttegebyr	23
2.5	Bør det åpnes for sammenslåing av verdipapirfond?	9	3.4.1	Gjeldende rett	23
2.5.1	Forslaget i høringsnotatet	9	3.4.2	Høringsforslaget	24
2.5.2	Høringsinstansenes merknader	10	3.4.3	Høringsinstansenes merknader	24
2.5.3	Departementets vurdering	10	3.4.4	Departementets vurdering	24
2.6	Nærmere om vilkår for sammenslåing av verdipapirfond	11	3.5	Betaling ved overføring av midler etter fristen	25
2.6.1	Bakgrunn	11	3.5.1	Gjeldende rett	25
2.6.2	Et flertall av de styremedlemmene som er valgt av andelseierne må ha stemt for sammenslåingen	11	3.5.2	Høringsforslaget	25
2.6.3	Godkjennelse fra tilsynsmyndigheten	11	3.5.3	Høringsinstansenes merknader	25
2.6.4	Vilkår for at sammenslåing skal kunne godkjennes av tilsynsmyndigheten	12	3.5.4	Departementets vurdering	26
2.7	Informasjon til andelseierne og frister	18	4	Plikt til å anvende IFRS i årsregnskapet for utstedere av offentlig omsatte verdipapirer notert på regulert marked i EØS med Norge som hjemstat som ikke har konsernregnskapsplikt	27
2.7.1	Forslaget i høringsnotatet	18	4.1	Innledning	27
2.7.2	Høringsinstansenes merknader	18	4.2	IFRS og gjeldende rett	27
2.7.3	Departementets vurdering	19	4.3	Høringsforslaget - vurdering av behovet for utvidet IFRS-plikt	27
2.8	Andelseiernes rett til å få sin andel innløst	19	4.4	Høring	28
2.8.1	Forslaget i høringsnotatet	19	4.5	Høringsinstansenes merknader	29
2.8.2	Høringsinstansenes merknader	20	4.6	Departementets vurdering	30
2.8.3	Departementets vurdering	20	5	Norges Bank og Bankenes sikringsfond – unntak fra samtykkekravet i finansavtaleloven § 45	32
2.9	Forskriftshjemmel	20	5.1	Gjeldende rett	32
2.9.1	Forslaget i høringsnotatet	20	5.2	Høring	32
2.9.2	Høringsinstansenes merknader	20	5.3	Om kreditt og støttetiltak til banker ...	33
2.9.3	Departementets vurdering	20	5.4	Høringsinstansenes merknader	33
3	Tiltak for å bedre konkurransen i markedet for fripoliser og pensjonskapitalbevis	21	5.5	Departementets vurdering	34
3.1	Gjeldende rett og bakgrunn for lovforslaget	21	6	Øvrige endringer i verdipapirfondloven	35
3.2	Høring	21	6.1	Innledning og oversikt	35
			6.2	Presisering av krav til likviditet	35

6.2.1	Gjeldende rett	35	7	Endring i foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven	42
6.2.2	EØS-rett	35	7.1	Gjeldende rett	42
6.2.3	Høringsforslaget	36	7.2	Høring	42
6.2.4	Høring	36	7.3	Høringsinstansenes merknader	43
6.2.5	Høringsinstansenes merknader	37	7.4	Departementets vurdering	43
6.2.6	Departementets vurdering	37			
6.3	Definisjonen av omsettelige verdipapirer	37	8	Endring av navn fra Kredittilsynet til Finanstilsynet	44
6.3.1	Gjeldende rett	37	8.1	Bakgrunn for lovforslaget	44
6.3.2	EØS-rett	38	8.1.1	Kredittilsynets forslag	44
6.3.3	Høringsforslaget	38	8.1.2	Høring	44
6.3.4	Høringsinstansenes merknader	39	8.2	Gjeldende rett	44
6.3.5	Departementets vurdering	39	8.3	Departementets vurdering	44
6.4	Verdipapirfonds adgang til å investere i unoterte pengemarkedsinstrumenter	40	9	Økonomiske og administrative konsekvenser	46
6.4.1	Gjeldende rett	40			
6.4.2	EØS-rett	40	10	Merknader til de enkelte bestemmelser	48
6.4.3	Departementets forslag	40			
6.5	Endring av definisjonen av nærstående	41			
6.5.1	Gjeldende rett	41			
6.5.2	EØS- rett	41			
6.5.3	Departementets forslag	41			
				Forslag til lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond og enkelte andre lover	50

Ot.prp. nr. 72

(2008–2009)

Om lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond og enkelte andre lover (samleproposisjon)

*Tilråding fra Finansdepartementet av 24. april 2009,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Finansdepartementet legger med dette frem forslag til nye bestemmelser og endringer av bestemmelser i en rekke lover på finansmarkedsområdet.

Det foreslås for det første en ny bestemmelse i verdipapirfondloven som åpner for sammenslåing av verdipapirfond. Etter gjeldende rett kan ikke verdipapirfond fusjoneres. Etter lovforslaget vil verdipapirfond kunne slås sammen etter godkjenning fra tilsynsmyndigheten (Kredittilsynet). Det foreslås at godkjenning fra tilsynsmyndigheten bare skal kunne gis dersom vedtektene i de fond som skal slås sammen i det vesentlige er like når det gjelder investeringsmandat, og dersom sammenslåingen antas å være i andelseiernes interesse. Det foreslås også stilt som vilkår for sammenslåing at flertallet av de styremedlemmene som er valgt av andelseierne har stemt for sammenslåingen. Det er viktig at investorenes interesser hensyntas på en god måte ved sammenslåing av fond, og det er hensynet til slikt investorvern som ligger bak disse forslagene til vilkår for sammenslåing.

Videre foreslås endringer i forsikringsvirksomhetsloven med sikte på å bedre konkurransen i markedet for fripoliser, pensjonskapitalbevis og individuelle pensjonsavtaler. Det foreslås for det førs-

te at retten til å kreve flyttegebyr ved flytting av fripoliser, pensjonskapitalbevis og individuelle pensjonsavtaler, oppheves. Det foreslås også at oppsigelsesfristen ved flytting av fripoliser og pensjonskapitalbevis reduseres fra to måneder til en måned. Endelig foreslås regler som presiserer at selskapet skal betale forsinkelsesrente dersom flyttingen av midlene til det nye selskapet ikke foretas innen oppgjørsfristen. Lovforslagene innebærer at kundene kan flytte sine fripoliser, pensjonskapitalbevis og individuelle pensjonsavtaler kostnadsfritt, og at flyttingen kan gjennomføres raskere enn i dag. Dette kan bidra til økt flytting av slike avtaler, noe som igjen vil kunne øke konkurransen i denne del av markedet.

Det foreslås også en endring i regnskapsloven som innebærer at børsnoterte foretak som ikke utarbeider konsernregnskap, skal ha plikt til å utarbeide årsregnskap i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (International Financial Reporting Standards – IFRS).

Videre foreslås en presisering av at kravet i finansavtaleloven § 45 om samtykke fra låntaker dersom lånefordringen pantsettes eller overdras, ikke skal gjelde ved pantsettelse eller overdragelse av lå-

nefordringen til Norges Bank og Bankenes sikringsfond. Dette foreslås tatt inn i nye bestemmelser i sentralbankloven og banksikringsloven.

Det foreslås enkelte tekniske endringer i verdipapirfondloven, bl.a. for å bringe definisjoner mv. i samsvar med direktiv 85/611/EF (UCITS-direktivet) og direktiv 2007/16/EF (gjennomføringsdirektivet til UCITS-direktivet). Direktiv 2007/16/EF er et såkalt «implementing level 2 directive» og er fastsatt av EU-kommisjonen. Direktivet utfyller og klargjør UCITS-direktivet med hensyn til enkelte definisjoner og begreper knyttet til investeringskategorier.

Det foreslås videre en teknisk endring i foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven, som skal sikre at det er samsvar mellom den plikt

foretak har til å opprette pensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon og den adgang foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven gir til å opprette pensjonsordning.

Det foreslås også at Kredittilsynet skifter navn til Finanstilsynet. Forslaget fremmes etter ønske fra Kredittilsynet. Det foreslåtte navnet Finanstilsynet vil bedre reflektere tilsynets virksomhet, herunder at tilsynet omfatter både bank-, forsikrings- og verdipapirtilsyn. Kredittilsynets navn er fastlagt i kredittilsynsloven, og forslaget om navneendring krever derfor endring av kredittilsynsloven. I tillegg må navnet Kredittilsynet og henvisninger til kredittilsynsloven endres i alle de lover der navnet og lovtittelen forekommer.

2 Sammenslåing av verdipapirfond

2.1 Gjeldende rett og bakgrunn for lovforslaget

Lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond (verdipapirfondloven) har ikke regler om adgang til å slå sammen verdipapirfond. Etter gjeldende rett må et forvaltningsselskap som ønsker å redusere antall fond det forvalter enten avvikle fond eller overføre forvaltningen av fond til et annet forvaltningsselskap, jf. verdipapirfondloven § 4-13.

Kredittilsynet har tidligere gitt flere tillatelser til overføring av verdier i et overdragende fond til et overtakende fond. Kredittilsynet stilte en rekke vilkår for å tillate slik sammenslåing. Adgangen til sammenslåing var basert på en analogi fra verdipapirfondloven § 4-13 annet ledd. Denne bestemmelsen regulerer etter sin ordlyd avvikling, og ikke sammenslåing, av fond.

I mars 2007 stadfestet Finansdepartementet tre vedtak fattet av Kredittilsynet om avslag på søknader om sammenslåing av verdipapirfond. Kredittilsynet hadde i disse sakene begrunnet avslaget med at de vilkårene tilsynet hadde etablert for sammenslåing ikke var oppfylt. Avslagene ble påklaget til Finansdepartementet. Finansdepartementet stadfestet vedtakene om avslag, men begrunnet dette med at verdipapirfondloven ikke gir adgang til sammenslåing av verdipapirfond.

Etter avgjørelsen i klagesakene har finansnæringen tatt til orde for lovendring, slik at det åpnes for sammenslåing av verdipapirfond. Kredittilsynet har også fremholdt at det er behov for at forvaltningsselskaper kan slå sammen verdipapirfond. Behovet for å kunne slå sammen verdipapirfond har blant annet sammenheng med strukturendringer i finansnæringen. Når forvaltningsselskaper for verdipapirfond fusjoneres vil det kunne være behov for å slå sammen verdipapirfondene selskapene forvalter for å samordne fondstilbudet. I tillegg kan det være et behov for å slå sammen verdipapirfond for å unngå fondsstrukturer som er etablert for å tilby ulike markedssegmenter ulike vilkår. Dersom det ikke er tilstrekkelig etterspørsel etter et fond kan det være ønskelig for forvaltningsselskaper å rydde opp i fondsstrukturen og slå sammen fond.

På bakgrunn av innspill Finansdepartementet

fikk etter avgjørelsen av de tre klagesakene i mars 2007 utarbeidet Finansdepartementet et høringsnotat med forslag til en ny bestemmelse i verdipapirfondloven for å åpne for sammenslåing av fond. Finansdepartementets høringsnotat var basert på utkast til høringsnotat fra Kredittilsynet.

2.2 Høring

Finansdepartementet sendte 6. februar 2008 utkast til endringer av verdipapirfondloven for å åpne for sammenslåing av verdipapirfond på høring. Følgende instanser mottok forslaget:

Alle departementene
Akademikerne
Aksjonærforeningen i Norge
AktuarKonsulenters Forum
Banklovkommisjonen
Bedriftsforbundet
Brønnøysundregistrene
Datatilsynet
De selvstendige kommunale pensjonskasser (DSKP)
Den Norske Advokatforening
Den Norske Aktuarforening
Den norske Revisorforening
Det juridiske Fakultet, Universitetet i Bergen
Det juridiske Fakultet, Universitetet i Oslo
Det juridiske Fakultet, Universitetet i Tromsø
Finansforbundet
Finansieringsselskapenes forening
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Folketrygdfondet
Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Handelshøyskolen BIHSH
Imarex Nos ASA
Konkurransetilsynet
Kredittilsynet
KS
Nord Pool ASA
Nordic Association of Energy Traders (NAET)
Nordisk Energimeglerforbund (NEBA)
Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening
Norges Bank

Norges Eiendomsmeglerforbund
Norges Fondsmeglerforbund
Norges Handelshøyskole
Norges Juristforbund
Norges Kommunerevisorforening
Norges Rederiforbund
Norsk Investorforum
Norsk Kraftforvalterforening
Norsk Tillitsmann ASA
Norsk Venture
Norske Finansanalytikerens Forening
Norske Forsikringsmeglerens Forening
Norske Kredittopplysningsbyråers Forening
Norske Pensjonskassers Forening
NOS Clearing ASA
NTL-Skatt
Næringslivets Hovedorganisasjon
Oslo Børs
Regjeringsadvokaten
Revisjonssjefkretsen
Riksadvokaten
Riksrevisjonen
Rikstrygdeverket
Siviløkonomene
Skattebetalerforeningen
Skattedirektoratet
Skatterevisorenes Forening
Sparebankforeningen i Norge
Statens Pensjonskasse
Statistisk sentralbyrå
Stortingets ombudsmann for forvaltningen
Unio
Verdipapirfondenes forening
Verdipapirsentralen
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
ØKOKRIM
Økonomiforbundet

Følgende instanser har gitt merknader til høringen:

Den Norske Advokatforening
Den norske Revisorforening
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Kredittilsynet
Norges Bank
Pensjonskasseforeningene
Skattedirektoratet
Sparebankforeningen
Verdipapirfondenes forening

Følgende instanser har opplyst at de ikke har merknader til høringen:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Barne- og likestillingsdepartementet

Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justisdepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Kunnskapsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Olje- og energidepartementet
Utenriksdepartementet
Brønnøysundregistrene
Datatilsynet
Konkurransetilsynet
Norges Eiendomsmeglerforbund
Næringslivets hovedorganisasjon
Regjeringsadvokaten
Riksadvokaten
Statistisk sentralbyrå
Økonomiforbundet

2.3 Arbeid i EU for å tilrettelegge for sammenslåing av fond

I EU pågår det arbeid for å tilrettelegge for sammenslåing av verdipapirfond gjennom en endring av UCITS-direktivet (Direktiv 85/611/EF). I EU-Kommisjonens «White Paper on Enhancing the Single Market Framework for Investment Funds» publisert 11. november 2006 gir Kommisjonen uttrykk for at adgang til sammenslåing av fond vil gi økt effektivitet og markedsintegrering.¹ Kommisjonen ønsker å legge til rette for rasjonalisering av fondslandskapet og samtidig sikre høy grad av investorbeskyttelse. 22. mars 2007 publiserte DG Internal Market et dokument som gir uttrykk for refleksjoner i forbindelse med en mulig fremtidig endring av UCITS-direktivet for å gi adgang til sammenslåing av fond.²

16. juli 2008 ble EU-kommisjonens forslag til revidert UCITS-direktiv publisert (UCITS IV).³ Kapittel VI artikkel 34 til 44 i forslaget omhandler sammenslåing av UCITS-fond. Forslaget innebærer at sammenslåing av UCITS-fond vil bli lettere. Det foreslås harmoniserte regler for vilkårene for tillatelse til sammenslåing av fond og regler om informasjon til investorene. Europa-parlamentet vedtok re-

¹ <http://ec.europa.eu/internal-market/investment/docs/legal-texts/whitepaper/impact-assessment-en.pdf>

² <http://ec.europa.eu/internal-market/investment/docs/legal-texts/orientations/mergersexposure-en.pdf>

³ <http://ec.europa.eu/internal-market/investment/docs/legal-texts/framework/recast-en.pdf>

vidert UCITS-direktiv (UCITS IV) 13. januar 2009.⁴ Artikkel 37 til 48 omhandler sammenslåing av verdipapirfond. Ministerrådet må også formelt godkjenne det nye direktivet før lovgivningsprosedyren i EU er avsluttet. Gjennomføringsfrist for UCITS IV i EU er 1. juli 2011.

2.4 Sammenslåing av verdipapirfond i andre europeiske lands rett

I *Sverige* er det adgang til å slå sammen verdipapirfond. Bestemmelser om dette er gitt i *Lag om investeringsfonder* (2004:46) kapittel 8 § 1. Sammenslåing krever tillatelse fra Finansinspektionen. Tillatelse til sammenslåing gis dersom det er forenelig med andelseierens interesser, fondene har likeartede plasseringsregler og fondsbestemmelser og sammenslåingen ikke må frarådes ut fra allmenne hensyn.

Systemet for kollektive investeringsordninger i *Danmark* avviker fra det norske. Danske investeringsforeninger er selvstendig juridiske enheter. Slike enheter kan fusjonere, og aksjelovenes bestemmelser om fusjon gjelder da tilsvarende, jf. *Bekendtgørelse af lov om investeringsforeninger og specialforeninger samt andre kollektive investeringsordninger mv.* kapittel 12 § 78. Det kreves kvalifisert flertall på generalforsamling for fusjon av investeringsforeninger. I tillegg kreves godkjennelse fra Finanstilsynet.

Også i *Finland* er det adgang til sammenslåing av verdipapirfond. Dette reguleres i *Act on Common Funds* kapittel 16. To fond kan slås sammen så fremt investeringsmandatet i de to fondene er tilnærmet like. Forvaltningsselskapet skal sette opp forslag til sammenslåingsavtale som må godkjennes av styret i forvaltningsselskapet. Sammenslåing krever i tillegg godkjennelse fra Finansinspektionen. Det følger av den engelske oversettelsen av *the Act on Common Funds* at sammenslåingen ikke kan godkjennes av Finansinspektionen «if the merger cannot be considered to be for the benefit of the unitholders [...]».

I *Irland* er det også adgang til å slå sammen verdipapirfond. Sammenslåing krever tillatelse fra «The Irish Financial Regulator». «Financial Institutions and Fund Authorisation»-enheten av «the Financial Regulator» har publisert retningslinjer for

sammenslåing av fond.⁵ Det fremgår her at hovedmålsetningene når en søknad behandles er å forsikre at: «unitholders are properly consulted and their interests properly protected; the requirements of the relevant legislation are complied with; and any such proposal is conducive to the properly and orderly regulation of the industry in the State». «The Financial Regulator» kan nekte å godkjenne en sammenslåing dersom «it is of the opinion that to do so is not in the public interest, the best interest of the unitholders and/or the appropriate and prudent regulation of the business of CIS».

2.5 Bør det åpnes for sammenslåing av verdipapirfond?

2.5.1 Forslaget i høringsnotatet

Hensyn for og imot sammenslåing av verdipapirfond er drøftet i høringsnotatet punkt 3. Her uttales følgende:

«Hensynet til kostnadseffektivitet kan tale for at det gis adgang til sammenslåing av fond. Fra bransjen har det blant annet vært pekt på behovet for å slå sammen fond som følge av sammenslåinger og oppkjøp mellom forvaltningsselskaper som har ført til at et forvaltningsselskap forvalter flere fond med svært likt investeringsmandat. Kredittilsynet viser også til at forvaltningsselskapene etter en tid med overetablering av fond, har erkjent at det har vært etablert for mange fond, med tilhørende driftskostnader. Sammenslåing vil derfor kunne gi effektiviseringsgevinster. Tilsvarende momenter som taler for en adgang til fusjon av fond påpekes også av EU Kommisjonen. EU Kommisjonen har blant annet vist til at den gjennomsnittlige størrelsen på verdipapirfond i EU er liten, slik at stordriftsfordeler ikke utnyttes.

Dersom et verdipapirfond har flere innløsninger enn nyttegninger, og fondet således mister den finansielle kraften som anses nødvendig for å oppfylle fondets formål, kan det også være ønskelig å fusjonere fondet med et annet fond.»

Forvaltningsselskaper kan, som alternativ til å slå sammen to fond, velge å avvikle et fond og invitere andelseierne til å tegne seg i et annet fond. Høringsnotatet har følgende omtale av forhold knyttet til avvikling av fond:

⁴ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2009-0012+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN#top>

⁵ (Guidance Note 1/03 Amalgamation of Irish collective investment schemes with other collective investment schemes, november 2006, <http://www.financialregulator.ie/data/infdsfles/GUIDE103.pdf>)

«For det første vil en avvikling innebære at andelseierne gis oppgjør. Forvaltningsselskapet påtar seg dermed en høyere risiko for å tape kunder, sammenlignet med en sammenslåing der andelseierne fortsetter som andelseiere i et nytt fond. For det andre vil det normalt være en fordel for andelseierne å slippe en skattemessig realisasjon dersom andelseieren har til hensikt fortsatt å investere i verdipapirfond. En adgang til å fusjonere verdipapirfond innebærer at forvaltningsselskapene vil kunne gjennomføre rasjonalisering av fondsstrukturen uten at midlene må utbetales til andelseierne, og uten at det oppstår noen skattemessig realisasjon for andelseierne.»

I høringsnotatet tas også de konkurransemessige sidene ved å åpne for sammenslåing av verdipapirfond opp:

«Hensynet til konkurranse i sparemarkedet kan isolert sett tale mot at det gis adgang til sammenslåing av fond. Sannsynligheten for at forvaltningsselskapet får beholde sine kunder er større dersom selskapet kan fusjonere fond og dermed ikke må avvikle fondet, for så å invitere andelseierne til å tegne andeler i et nytt fond. Om forvaltningsselskapet må avvikle fondet, vil de tidligere andelseierne praktisk sett stå friere til å velge et annet investeringsmål eller en annen spareform. Dette vil kunne presse forvaltningsselskapene – og andre tilbydere av spareprodukter – til å levere bedre og billigere tjenester. Hensynet til konkurranse kan imidlertid også ivaretas ved at andelseierne får en ubetinget rett til innløsning ved fusjon og tilstrekkelig informasjon om de ulike alternativene og følgene av dem.»

2.5.2 Høringsinstansenes merknader

Samtlige av høringsinstansene som har gitt merknader til forslaget (*Den Norske Advokatforening, Den norske Revisorforening, Finansnæringens Hovedorganisasjon, Kredittilsynet, Norges Bank, Pensjonskasseforeningene, Skattedirektoratet, Sparebankforeningen* og *Verdipapirfondenes forening*) er positive til at det åpnes for sammenslåing av verdipapirfond.

Norges Bank påpeker at lovregler som forhindrer kostnadsreduksjon bør unngås, og at det derfor bør åpnes for sammenslåing av verdipapirfond. Videre uttaler Norges Bank at betydningen av en adgang til sammenslåing av fond vil øke dersom man får et velfungerende regelverk for differensiert forvaltningsgodtgjørelse innen et fond.

Flere høringsinstanser peker på de samme hensyn for adgang til å slå sammen fond som de hensyn som tas opp i høringsnotatet.

Skattedirektoratet påpeker at det må tas nærmere stilling til hvilke fond reglene om sammenslåing skal få anvendelse på, og uttaler i denne forbindelse følgende:

«Skatteloven §§ 11-1 og 11-2 stiller vilkår om at selskaper som deltar i fusjonen er «hjemmehørende» i Norge. Det må vurderes nærmere hvilke fond fusjonsreglene skal få anvendelse på. Vi viser til at verdipapirfondloven § 1-1 også omfatter utenlandske verdipapirfond som markedsføres i Norge. Etter våre opplysninger vurderer EU Kommisjonen om det skal åpnes opp for fusjon over landegrensene. Det vil også da måtte tas stilling til hvordan reglene rundt dette skal være både for selskaper og verdipapirfond.»

2.5.3 Departementets vurdering

Departementet viser til de vurderinger for og i mot adgang til sammenslåing av verdipapirfond som drøftes i høringsnotatet. Samtlige av høringsinstansene som har gitt merknader i høringen er positive til at det åpnes for sammenslåing av verdipapirfond.

I lys av de strukturendringer som har vært gjennomført i finansnæringen, hvor blant annet forvaltningsselskaper for verdipapirfond har blitt slått sammen eller kjøpt opp, er det etter departementets vurdering også behov for å kunne slå sammen verdipapirfond som disse selskapene forvalter. Dette vil kunne legge til rette for en mer hensiktsmessig og kostnadseffektiv fondsstruktur. Departementet viser også til at det er åpnet for sammenslåing av verdipapirfond i flere andre europeiske land. UCITS IV ble vedtatt i Europa-parlamentet 13. januar 2009, og det innføres her regler for å åpne for sammenslåing av fond. Etter departementets vurdering vil det være en fordel at man har en godt strukturert fondsnæring i Norge før nye EU-regler er på plass. Gjennomføringsfrist for UCITS IV i EU er 1. juli 2011.

Departementet foreslår på den bakgrunn at verdipapirfondloven endres slik at det gis adgang til å slå sammen verdipapirfond. Det foreslås en ny bestemmelse om sammenslåing av verdipapirfond i § 4-14 i verdipapirfondloven.

Verdipapirfondloven gjelder etter § 1-1 for verdipapirfond og forvaltningen av verdipapirfond. Loven gjelder også for utenlandske verdipapirfond som markedsføres i Norge, samt for utenlandske forvaltningsselskapers adgang til etablering og tjenesteyting i Norge. Det er ikke foreslått å gjøre unntak fra dette virkeområdet for bestemmelsen om sammenslåing av verdipapirfond.

Sammenslåing av verdipapirfond reiser skattemessige spørsmål. Dette gjelder særlig sammenslå-

ing av utenlandske fond. Departementet vil senere komme tilbake med en vurdering av skattereglene på dette området. I den forbindelse vil innføring av skatteregler både for sammenslåing av norske og utenlandske fond som markedsføres i Norge bli vurdert.

2.6 Nærmere om vilkår for sammenslåing av verdipapirfond

2.6.1 Bakgrunn

Verdipapirfond har, til forskjell fra selskaper, ingen styrende organer hvor deltakerne – det vil si andelseierne – er representert. At fondet ikke har styrende organer innebærer blant annet at et verdipapirfond har en mer statisk karakter som økonomisk enhet enn et selskap.

Ved investering i verdipapirfond kan investoren formelt sett sies å inngå to avtaler; investeringsavtalen med fondet og forvaltningsavtalen med forvaltningsselskapet. Det er imidlertid nær sammenheng mellom disse avtalene. Investeringsavtalen er avgjørende for det mandat forvaltningsselskapet gis i forvaltningsavtalen. Forvaltningen skal være i samsvar med fondets investeringsmandat. Verdipapirfondet er, innenfor lovens rammer, regulert gjennom fondets vedtekter. Fondets vedtekter er en sentral del av investeringsavtalen mellom investoren og forvaltningsselskapet som forvalter fondet.

Det følger av avtalerettslige prinsipper at avtaler bare kan endres i den grad slik endringsadgang følger av avtalen. Det er etter verdipapirfondloven begrenset adgang til å endre fondets vedtekter. Adgang til endring av fondets vedtekter er regulert i verdipapirfondloven § 3-4 andre ledd.

Bestemmelsen stiller opp materielle og prosessuelle krav for at en vedtektsendring kan gjøres. Det materielle kravet er at endringen må «antas å være i andelseiernes interesse». Videre stilles det prosessuelle krav om tillatelse fra tilsynsmyndigheten, krav til styrets beslutning og krav til kunngjøring.

Reguleringen av fondets adgang til å endre fondets vedtekter bygger på avtalerettslige prinsipper om adgang til endring av inngått avtale, og skal ivareta hensynet til investorvern. Et av de bærende hensynene bak reguleringen er at andelseierne har gått inn i fondet på grunnlag av de vedtekter som forelå ved investeringstidspunktet. Dette taler for at det ikke bør være vesentlige forskjeller mellom forvaltningsavtalene for de fond som det er ønskelig å slå sammen. Etter Finansdepartementets vurdering vil det også gå på tvers av verdipapirfondlovens sy-

stem å innføre adgang til sammenslåing av verdipapirfond som er større enn adgangen til å endre et fonds vedtekter.

2.6.2 Et flertall av de styremedlemmene som er valgt av andelseierne må ha stemt for sammenslåingen

2.6.2.1 Forslaget i høringsnotatet

Vilkåret om at et flertall av de styremedlemmene som er valgt av andelseierne har stemt for sammenslåingen er ikke særskilt drøftet i høringsnotatet utover utgangspunktet om at en bestemmelse om adgang til sammenslåing av verdipapirfond bør baseres på gjeldende regler for vedtektsendringer. Vilkår om at et flertall av de styremedlemmene som er valgt av andelseierne har stemt for en vedtektsendring følger av verdipapirfondloven § 3-4 annet ledd første punktum.

2.6.2.2 Høringsinstansenes merknader

Ingen av høringsinstansene har gitt merknader på dette punktet.

2.6.2.3 Departementets vurdering

Departementet er av den oppfatning at reglene for sammenslåing av verdipapirfond bør utformes på samme måte som reglene for vedtektsendringer i verdipapirfondloven § 3-4, fordi bestemmelsene i stor grad skal ivareta de samme hensynene. På denne bakgrunn foreslår departementet at en beslutning om sammenslåing av verdipapirfond bare er gyldig dersom et flertall av de styremedlemmene som er valgt av andelseierne, har stemt for sammenslåingen. Departementet viser til lovforslaget § 4-14 første ledd.

2.6.3 Godkjenning fra tilsynsmyndigheten

2.6.3.1 Forslaget i høringsnotatet

Det er i høringsnotatet foreslått som vilkår for sammenslåing av verdipapirfond at tilsynsmyndigheten, i dette tilfellet Kredittilsynet, samtykker. Dette er foreslått ut fra at tilsvarende vilkår gjelder for vedtektsendringer, jf. verdipapirfondloven § 3-4. Dette er omtalt i høringsnotatet punkt 4.1.

2.6.3.2 Høringsinstansenes merknader

Den Norske Advokatforening (Advokatforeningen) stiller spørsmål ved hensiktsmessigheten av krav om offentlig godkjenning, særlig ut fra de vilkårene som etter forslaget stilles til slik godkjenning.

Advokatforeningen mener at det er mer naturlig at styret i forvaltningsselskapet avgjør om en sammenslåing er i andelseiernes interesser enn at tilsynsmyndigheten gjør det.

De øvrige høringsinstansene har ikke merknader til forslaget om at en sammenslåing bør kreve godkjenning av tilsynsmyndigheten.

2.6.3.3 Departementets vurdering

Verdipapirfondloven § 3-4 krever godkjenning fra Kredittilsynet for å endre et fonds vedtekter. Bakgrunnen for denne bestemmelsen er at UCITS-direktivet artikkel 4 nr. 4 forutsetter at enhver endring av verdipapirfondets vedtekter skal godkjennes av myndighetene. Det er etter departementets syn naturlig at det samme kravet stilles til sammenslåing av verdipapirfond. Hensynene til andelseierne er de samme i begge tilfeller, og det er naturlig å stille like vilkår for vedtektsendringer og for sammenslåing av verdipapirfond. Også UCITS IV, slik det ble vedtatt av Europaparlamentet, krever forhåndsgodkjenning av sammenslåingen fra kompetent myndighet, jf. artikkel 39 nr. 1.

I lys av høringen og i lys av det som følger av andre europeiske lands rett, se punkt 2.4, og UCITS IV foreslår departementet at sammenslåing av verdipapirfond skal kreve godkjenning fra tilsynsmyndigheten, se lovforslaget § 4-14 annet ledd.

2.6.4 Vilkår for at sammenslåing skal kunne godkjennes av tilsynsmyndigheten

2.6.4.1 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet er det foreslått to vilkår for å få godkjent sammenslåing av verdipapirfond. For det første kreves det at vedtektene i de fond som skal slås sammen i det vesentlige er like når det gjelder investeringsmandat. For det andre kreves det at sammenslåingen er i andelseiernes interesser. I tillegg kan tilsynsmyndigheten, etter lovforslaget, stille ytterligere vilkår for tillatelsen innenfor rammen av de to forannevnte vilkårene.

Vilkår om at vedtektene i det vesentlige må være like når det gjelder investeringsmandat

Vilkåret om at vedtektene i de fond som skal slås sammen i det vesentlige er like når det gjelder investeringsmandat er basert på de samme hensyn som det reglene for vedtektsendringer bygger på. I høringsnotatet er det uttalt følgende om dette vilkåret:

«Reguleringen av fondets adgang til å endre fondets vedtekter bygger på avtalerettslige prin-

sipper om adgang til endring av inngått avtale og skal ivareta hensynet til investorvern. Et av de bærende hensynene bak reguleringen er at andelseierne har gått inn i fondet på grunnlag av de vedtekter som forelå ved investeringstidspunktet.

Dette taler for at det ikke kan være vesentlige forskjeller mellom forvaltningsavtalene for fond som søkes fusjonert.»

Vilkår om at sammenslåingen må være i andelseiernes interesse

Vilkåret om at sammenslåingen må være i andelseiernes interesser er drøftet i høringsnotatet punkt 4.2. Her uttales følgende:

«Tillatelse bør bare kunne gis dersom tilsynsmyndigheten anser at sammenslåing må antas å være i andelseiernes interesser. Et slikt vilkår gir anvisning på en konkret skjønnsmessig helhetsvurdering som må foretas av tilsynsmyndigheten uavhengig av hvor mange av styremedlemmene som er valgt av andelseierne som har stemt for fusjonen. Et tilsvarende krav gjelder også her i forhold til vedtektsendringer, jf. verdipapirfondloven § 3-4 annet ledd.

Andelseiernes interesser vil særlig være knyttet til nivået på forvaltningsgodtgjørelsen og på forventet avkastning og risiko. Full sikkerhet for at samtlige andelseiere skal vurdere sine interesser som vel ivaretatt, har man bare dersom de kan forvente minst like høy avkastning til samme eller lavere risiko og forvaltningsgodtgjørelse.

Et såpass strengt vilkår vil imidlertid kunne blokkere fusjoner som de fleste andelseiere trolig vil oppfatte som ønskelige. Mange vil for eksempel kunne se seg tjent med en vesentlig reduksjon i risiko som ikke forventes å gå nevneverdig på bekostning av avkastningen. Mange vil også kunne være villige til å akseptere en viss risikoøkning dersom denne motsvares av en tilstrekkelig økning i forventet avkastning. Det bør derfor være et vist rom for myndighetene til å utvise konkret skjønn. Etter departementets vurdering bør det ved utøvelse av slik skjønnsmyndighet særlig tas hensyn til andelseiere med lav vilje til å akseptere risiko.

Med mindre det kan sannsynliggjøres at en fondsfusjon gir betydelige fordeler i form av økt forventet avkastning eller redusert risiko, bør det kreves at ingen andelseier skal måtte betale høyere forvaltningsgodtgjørelse på grunn av fusjonen. Forvaltningsgodtgjørelsen i det rimeligste av de to fusjonerende fondene bør derfor i utgangspunktet danne et tak for nivået på forvaltningsgodtgjørelsen i det fusjonerte fondet.

Ofte er det stordriftsfordeler i fondsforvaltning, og departementet antar at mulighetene for å realisere slike er en viktig drivkraft bak ønsket om fondsfusjoner. Etter departementets oppfatning bør andelseierne tilgodesees en rimelig andel av realiserbare kostnadsbesparelser gjennom redusert forvaltningsgodtgjørelse. Samtidig må forvaltningsselskapene kunne beholde tilstrekkelig av gevinsten til at samfunnsøkonomisk ønskelige fondsfusjoner faktisk gjennomføres.

Departementet bemerker at i følge forarbeidene til verdipapirfondloven § 3-4 om vedtektsendringer (Ot.prp. nr. 68 (1980-1981) s. 20 – 21) innebærer ikke vilkåret om at vedtektsendring må være i andelseiernes interesse, at tilsynsmyndigheten er avskåret fra å godkjenne for eksempel en forhøyelse av forvaltningsselskapets godtgjørelse når det er saklig grunnlag for det. Forhøyelsen kan for eksempel være nødvendig for at fondet skal kunne fortsette. Det er lagt til grunn i forarbeidene at «tilsynsmyndigheten må her ha mulighet for å kunne treffe en skjønnsmessig avgjørelse som tar utgangspunkt i andelseiernes interesser». Departementet mener at tilsvarende vurderinger må kunne gjøres gjeldende ved fusjon av fond. På bakgrunn av ovenstående drøftelse antar vi at det likevel sjelden vil være saklig grunn for forhøyelse av forvaltningsgodtgjørelse ved fondsfusjoner.

Ved fusjon må det også være et krav at fondet eller andelseierne ikke belastes noen kostnader, gebyrer eller lignende i forbindelse med fusjonen. Fondet skal følgelig ikke belastes transaksjonskostnader eller andre kostnader i forbindelse med at fondets investeringer realiseres. Andelseierne skal ikke avkreves vedtektsfestede innløsningskostnader dersom de velger å få utbetalt sin andel, og heller ikke omkostninger i forbindelse med tegninger i det overtakende fondet.»

Vilkår om at tilsynsmyndigheten kan stille ytterligere vilkår for tillatelsen

Det er i høringsnotatet også foreslått at tilsynsmyndigheten, innenfor rammene av de to vilkårene beskrevet over, kan stille vilkår for tillatelsen, jf. høringsnotatets lovforslag § 4-14 annet ledd.

2.6.4.2 Høringsinstansenes merknader

Vilkår om at vedtektene i det vesentlige må være like når det gjelder investeringsmandat

Den Norske Advokatforening (Advokatforeningen) uttaler følgende i tilknytning til vilkåret om at ved-

tektene i det vesentlige må være like når det gjelder investeringsmandat:

«Det første vilkåret medfører at det i realiteten ikke vil bli snakk om en vedtektsendring av betydning, slik at de gjeldende bestemmelser i § 3-4 om vedtektsendringer ikke får stor betydning. Advokatforeningen antar at Finansdepartementet mener at reglene om endring av vedtekter ikke kommer til anvendelse, siden § 4-14 selv vil fastsette de formelle regler om hvem som beslutter en sammenslåing. Dersom vedtektene i fondene er forskjellige, må man formodentlig gjennom en endringsprosess i forbindelse med sammenslåingen, slik at begge regelsett kommer til anvendelse.»

Kredittilsynet har også en merknad til dette vilkåret, og uttaler i sin høringsuttalelse følgende:

«Fusjon av fond forutsetter som regel en eller flere vedtektsendringer. Kredittilsynet legger til grunn at forvaltningsselskapet i forkant av, eller som del av, en søknad om fusjon av fond må ha fått godkjent de nødvendige endringene i verdipapirfondet enten ved passivt samtykke fra andelseierne eller ved ordinær vedtektsendring, slik at vilkåret i utkastet til vpfl. § 4-14 første ledd bokstav a) om at vedtektene i de fond som skal slås sammen i det vesentlige er like når det gjelder investeringsmandatet, er oppfylt.»

Vilkår om at sammenslåingen må være i andelseiernes interesse

Til det andre vilkåret for godkjenning, at sammenslåingen er i andelseiernes interesse, er det flere høringsinstanser som har merknader. Merknadene er i hovedsak knyttet til hvordan vilkåret skal praktiseres av Kredittilsynet.

Finansnæringens Hovedorganisasjon og *Sparebankforeningen* uttaler at de støtter forslaget til lovtekst der det stilles som vilkår for godkjenning at sammenslåingen er i andelseiernes interesser. Begge organisasjonene gir samtidig uttrykk for at de slutter seg til Verdipapirfondenes forening sin høringsuttalelse når det gjelder hvordan vilkåret praktiseres.

Verdipapirfondenes forening uttaler bl.a. følgende i sin høringsuttalelse:

«I høringsnotatet er det foreslått som en forutsetning for fusjon at vedtektene er like eller tilnærmet like i de to fusjonerende fondene, og at fusjon først kan gjennomføres dersom Kredittilsynet etter en selvstendig vurdering anser at vedtektsendringen er til gunst for andelseier. Det sistnevnte kravet gjelder også for vedtektsendringer. Dette innebærer at vilkårene for fu-

sjon materielt sett vil være tilnærmet like de vilkårene som gjelder for vedtektsendringer. Denne parallelliteten innebærer at tolkningen av dagens regler for vedtektsendring er av stor betydning for hvordan det foreslåtte fusjonsregelverket vil fungere i praksis.

Etter dagens regler er det både et prosessuelt og et materielt vilkår for at vedtekter skal kunne endres. For det første må et flertall av de andelseiervalgte representantene i forvaltningselskapets styre samtykke til endringen. For det andre må vedtektsendringen godkjennes av tilsynsmyndigheten. En slik godkjenning kan bare gis dersom den antas å være i andelseiers interesse. Det er særlig tolkningen av det materielle vilkåret som er av interesse i denne sammenheng.

Bestemmelsen innebærer at Kredittilsynet må foreta en vurdering av den foreslåtte vedtektsendringen. Enkelte endringer, eksempelvis endringer knyttet til betingelser for å tegne seg i et fond, vil være uten betydning for eksisterende andelseiere, og er derfor enkle å ta stilling til. For andre vedtektsendringer, typisk endringer i forvaltningsmandat eller kostnadsstruktur, er vurderingen mer kompleks.

Vi antar at det neppe kan legges til grunn at det finnes en objektivt «riktig» vurdering av hvilke endringer som er til gunst for andelseierne, uavhengig av hva andelseierne selv måtte mene om spørsmålet. Fondet er summen av andelseierne, og hvis de er enige om at en endring er positiv, bør den anses som det – selv om andre måtte være uenige. Summen av hvordan andelseierne som gruppe oppfatter endringen bør dermed være avgjørende for om den anses å være til gunst i lovens forstand.

Om en endring av eksempelvis et fonds investeringsmandat av den enkelte andelseier oppleves å være til gunst eller ikke, vil henge sammen med hvilke forutsetninger andelseier har lagt til grunn for sitt erverv av andeler. En andelseier kan eksempelvis ha lagt vesentlig vekt på geografisk univers, mens en annen andelseier kan ha lagt vesentlig vekt på hvem som forvalter fondet eller måten det forvaltes på. Øverst på side 8 i høringsnotatet indikerer departementet at Kredittilsynet i sin skjønnsutøvelse bør se positivt på fondsfusjoner som medfører redusert risiko (hvert fall for en del av andelseierne) uten å gå nevneverdig utover forventet avkastning. Det kan hevdes at enhver endring som medfører økt diversifisering, altså redusert risiko, er i andelseiernes interesse. Men mange andelseiere kan også ha begrunnet sin investering nettopp i at fondet har begrenset diversifisering, for eksempel fordi fondet bare inngår som en byggestein i deres samlede portefølje, som også innehar deres samlede behov for diversifisering. De vil dermed kunne anse ri-

sikoreduserende endringer i det aktuelle fondet som negativt. Poenget med eksemplene over er å illustrere at det er så å si umulig for en tredjepart, slik Kredittilsynet vil være, å foreta en objektiv vurdering av om en vedtektsendring er i andelseiernes interesse, eller forutse hva fondets andelseiere vil mene. Tilsvarende kan gjelde for endring av kostnadsstruktur fra eksempelvis fast til differensiert forvaltningsgodtgjørelse.

De vanskeligheter som er beskrevet over medførte at fond i en periode i realiteten ikke fikk godkjent vedtektsendringer i fondenes mandater, og dermed heller ikke fondsfusjoner så fremt ikke de to fondenes investeringsmandater var svært like. Årsaken var at Kredittilsynet manglet nødvendige faktiske holdepunkter for den vurderingen de skulle gjøre. Siden det ikke kunne utelukkes at en ikke ubetydelig del av andelseierne kunne ha innvendinger – nærmest uansett hva endringen innebar, ble den praktiske konsekvensen at investeringsmandatet ikke kunne endres.

Som nevnt over la Kredittilsynet om sin praksis for om lag ett år siden. Praksisendringen innebærer at Kredittilsynet, før de avgjør om en endring er til gunst eller ikke, ber selskapene orientere sine andelseiere om den ønskede endringen og hvilke konsekvenser den får, Kredittilsynet vurderer i forkant den informasjon som sendes andelseierne, for å sikre at informasjonen er klar, entydig og fullstendig. Andelseierne skal i brevet oppfordres til å melde ifra dersom de ikke ønsker vedtektsendringen.

Den foreliggende praksis, som vi støtter, innebærer at dersom en stor andel av andelseierne (minimum 90 %) ikke framlegger innvendinger mot vedtektsendringen, vil endringen kunne godkjennes. Gjeldende praksis innebærer dermed, i motsetning til tidligere, at Kredittilsynet innhenter et faktisk grunnlag for den skjønnsmessige vurderingen loven krever. Det setter Kredittilsynet i stand til å foreta en mer materiell vurdering av vedtektsendringen enn hva som var tilfelle før det ble innført en praksis hvor andelseier ble gitt anledning til å ytre seg.

Vi oppfatter gjeldende praksis dit hen at Kredittilsynet ikke fatter noen endelig beslutning om endringen skal godtas før andelseierne er gitt adgang til å protestere. Vi antar at siden det er tale om å etablere et faktisk grunnlag for det skjønnede Kredittilsynet skal utøve, vil det ikke være noen sylskarp prosentvis grense for hvor stor motstanden må være blant andelseierne for Kredittilsynet vil kunne nekte å godta vedtektsendringen. Slik vi oppfatter det er poenget at Kredittilsynet skal få en formening om andelseierne generelt stiller seg nøytrale, evt. positive til endringen, samt at en begrenset andelseiergruppe ikke skal kunne stanse en endring

den store majoriteten stiller seg nøytral eller positiv til. Kredittilsynet har uttalt at dersom andelseiere som representerer 10 % eller mer av forvaltningskapitalen er imot endringen, vil dette være tilstrekkelig til at endringen ikke kan godtas. I tråd med at det her er tale om en reell skjønnsmessig vurdering, antar vi at dersom andelseiere som tilsvarer mindre enn 10 % av forvaltningskapitalen stiller seg negative til en vedtektsendring, men hvor det ligger nært opptil 10%-grensen, vil det ikke uten videre være åpenbart at tilsynet akseptere en endring.

Den foreliggende praksis innebærer at de enkelte andelseiere får god tid til å vurdere forslaget (to måneder), og også god tid til å vurdere om de fortsatt ønsker å være andelseiere dersom de ikke ønsker endringen, men ikke vinner frem med sin innvending (tre måneder).

Vi ser at ved å kreve aktivt samtykke ville det faktiske grunnlaget for vurderingen kunne være enda sterkere fundert. Det bør imidlertid ikke oppstilles krav til prosessen som i praksis gjør det umulig å få gjennomført endringer. Investorer som stiller seg likegyldig til informasjonen, vil i mange tilfeller ikke ta bryderiet med å besvare, eller glemme å sende inn sitt svar – uten at det ligger bak noe bevisst ønske om å stanse vedtektsendringen. Erfaringsmessig vil det samme gjelde også for investorer som er positive til den foreslåtte endringen, og særlig hvis de bare har mindre beløp plassert i fondet. Forvaltningsselskapet kan selvsagt pure, men i mange fond vil det være titusener andelseiere, og erfaringsmessig vil muligheten for å oppnå flertallsavgjørelser basert på aktivt samtykke være illusorisk i massemarkedsfond. Kredittilsynets grunnlag for sin skjønnsutøvelse innebærer imidlertid at de som faktisk er imot vedtektsendringen, og som dermed har et incitament til å reagere, blir invitert til å gjøre det. Det stilles heller ikke strenge krav til hvor stor del av forvaltningskapitalen vedkommende alene eller sammen med andre andelseiere må representere for å få gjennomslag.

Basert på det ovenstående mener vi at Kredittilsynets etablerte praksis for vedtektsendringer representerer en balansert og god skjønnsutøvelse, og at praksisen – overført på fondsfusjoner – i realiteten medfører at slike fusjoner lar seg realisere og på et fornuftig grunnlag.

Hensikten med den foreslåtte lovendringen er å åpne for fondsfusjoner. Ved et forslag til lovendring, er det derfor viktig at departementet fremmer en lovhjemmel som ikke bare formelt men også reelt gir muligheter for fondsfusjoner. Vi støtter departementets lovforslag, betinget av at Kredittilsynet kan videreføre en skjønnsutøvelse basert på passivt samtykke i tilknytning til godkjenning av vedtektsendringer som gir reelle muligheter for fondsfusjoner.

Dersom departementet skulle være av den oppfatning at Kredittilsynets skjønnsutøvelse i tilknytning til passivt samtykke (eller en lett modifisert variant av denne) ikke er tilstrekkelig hjemlet i dagens verdipapirfondlov, vil vi anmode om at departementet samtidig med lovforslagene til fondsfusjoner fremmer et forslag til en lovendring som hjemler en prosess med passivt samtykke.»

Kredittilsynet har i høringen i all hovedsak sluttet seg til det foreslåtte utkastet til nye lov- og forskriftsbestemmelser. Kredittilsynet har i sin høringsuttalelse nærmere beskrevet den praksisen for godkjenning av vedtektsendringer som Verdipapirfondenes forening viser til. Kredittilsynet uttaler i denne forbindelse følgende:

«I forslaget til ny verdipapirfondlov § 4-14 første ledd bokstav b) fremgår det at tillatelse til sammenslåing av verdipapirfond bare kan gis når sammenslåingen antas å være i andelseiernes interesse. Dette er i samsvar med verdipapirfondloven § 3-4 annet ledd om at endringer i et fonds vedtekter bare kan godkjennes når endringen antas å være i andelseiernes interesse. Kredittilsynet presenterer i rundskriv 14/2007 endringer i forvaltningspraksis i forbindelse med vedtektsendringer. I henhold til rundskrivet kan vedtektsendringer som innebærer vesentlige endringer av fondet sitt opprinnelige investeringsmandat og/eller at fondet øker forvaltningsgodtgjørelsen, likevel godkjennes forutsatt at 90 prosent av andelseierne passivt samtykker. Forutsetningen er at forvaltningsselskapet følger den prosedyren som er beskrevet i rundskrivet. Kredittilsynet vil her understreke at Kredittilsynet ikke er bundet til å godkjenne vedtektsendringer selv om passivt samtykke er oppnådd, men at Kredittilsynet vil måtte foreta en konkret vurdering av om endringen er i andelseiernes interesse f.eks. dersom passivt samtykke er oppnådd med knapp margin.»

Kredittilsynet foreslo i sitt utkast til høringsnotat at det ble stilt som vilkår for å godkjenne en sammenslåing av verdipapirfond at forvaltningsgodtgjørelsen ikke ble økt som følge av sammenslåingen. Kredittilsynet har i høringen påpekt at dette ikke er stilt som vilkår i departementets lovforslag. Kredittilsynet uttaler også at de i sin tidligere praksis for godkjenning av sammenslåinger har lagt til grunn at forvaltningsselskapets inntjeningsmarginer ikke er blant de hensyn Kredittilsynet skal ivareta.

Vilkår om at tilsynsmyndigheten kan stille ytterligere vilkår for tillatelsen

Etter lovforslaget i høringsnotatet kan tilsynsmyndigheten, innenfor rammen av de to vilkårene som er drøftet over, stille vilkår for tillatelsen.

Kredittilsynet har i høringen uttalt at det legges til grunn at de vilkår som tidligere har vært stilt ved sammenslåing av fond vil kunne stilles med hjemmel i denne bestemmelsen. Ingen andre høringsinstanser har kommet med merknader på dette punktet.

2.6.4.3 Departementets vurdering

Vilkår om at vedtektene i det vesentlige må være like når det gjelder investeringsmandat

Vilkåret om at vedtektene i de fond som skal slås sammen i det vesentlige er like når det gjelder investeringsmandat, er basert på de samme hensyn som det reglene for vedtektsendringer bygger på. Departementet mener et slikt vilkår for sammenslåing av verdipapirfond er viktig ut fra hensynet til investorerne.

Dersom et forvaltningsselskap ønsker å slå sammen to fond med ulike vedtekter når det gjelder investeringsmandat, innebærer dette vilkåret, slik *Kredittilsynet* har påpekt i høringen, at forvaltningsselskapet i forkant av, eller som del av, en søknad om sammenslåing av fond må ha fått godkjent de nødvendige endringene i verdipapirfondets vedtekter, slik at vilkåret om at vedtektene i de fond som skal slås sammen i det vesentlige er like når det gjelder investeringsmandatet, er oppfylt.

Departementet opprettholder, i lys av høringen, forslaget om at vedtektene i de fond som ønskes sammenslått i det vesentlige må være like når det gjelder investeringsmandat, for at tilsynsmyndigheten skal kunne godkjenne sammenslåingen. Departementet viser til lovforslaget § 4-14 annet ledd nr. 1.

Vilkår om at sammenslåingen må være i andelseiernes interesse

Finansnæringens Hovedorganisasjon, Sparebankforeningen og Verdipapirfondenes forening har kommet med innspill til praktiseringen av regelverket. Disse høringsinstansene peker på at det er en forutsetning for å reelt sett kunne slå sammen verdipapirfond, dersom lovforslaget vedtas, at *Kredittilsynets* praksis for godkjenning av vedtektsendringer videreføres og at praksisen også gjøres gjeldende for vurderingen av andelseierens interesser når *Kredittilsynet* skal godkjenne sammenslåing av verdipapirfond.

Kredittilsynet har i rundskriv nr. 14/2007 beskrevet sin praksis for godkjenning av vedtektsendringer på følgende måte:

«Endring av forvaltningspraksisen ved vedtektsendringer fra aktivt til passivt samtykke, jf. verdipapirfondlovas § 3-4 2. ledd.

Vedtektsendringer som ikke opplagt er i andelseigarane si interesse, fordi endringane inneber vesentlege endringar av fondet sitt opphavlege investeringsmandat og/eller at fondet si forvaltningsgodtgjersle blir auka, har tidlegare fått *Kredittilsynet* si godkjenning under føresetnad av aktivt samtykke frå samtlige andelseigarar. *Kredittilsynet* har nå endra denne praksisen. Dersom 90 prosent av andelseigarane passivt samtykkjer, kan ein rekne med godkjenning av denne typen endringer. Ein føresetnad er at forvaltningsselskapet følgjer prosedyren som er omtala nedanfor. Mindre vesentlege endringar, som ikkje medfører noka realitetsendring av vedtektene, vil bli behandla som tidlegare.

Prosedyren ved innhenting av passivt samtykke er som følgjer:

1. Søknad om vedtektsendring skal sendast til *Kredittilsynet*, saman med oppmoding om godkjenning av informasjonen som skal sendast til andelseigarane. Ved innhenting av passivt samtykke skal andelseigarane informerast om kva for konsekvensar endringane vil ha for fondet sine eigenskapar, under dette forventa avkastning, risiko og kostnader.
2. Den godkjende informasjonen skal sendast til andelseigarane i brev. Andelseigarane skal ha ein frist på minst to månader frå utsendinga av brevet til å kome med innvendingar mot endringa.
3. Dersom andelseigarar som representerer 10 prosent eller meir av forvaltningskapitalen innan fristen som nemnt i punkt 2 seier seg usamde i endringane som er foreslåtte, og dermed ikkje aksepterer endringane, vil endringane ikkje kunne gjennomførast. Har det ikkje kome innvendingar frå andelseigarar som representerer minst 10 prosent av forvaltningskapitalen, skal andelseigarane utan ugrunna opphald informerast om at endringane vil tre i kraft. Det skal informerast i brev. Dette skal gjenta opplysningane som blei sende ut før innvendingsperioden og skal gjere greie for kva endringane medfører og kva for dato endringane vil tre i kraft.
4. Forvaltningsselskapa skal orientere *Kredittilsynet* om passivt samtykke er oppnådd. På bakgrunn av denne informasjonen kan *Kredittilsynet* avslutte behandlinga av søknaden om vedtektsendring.
5. Etter at brevet nemnt i punkt 3 er sendt ut,

skal forvaltningsselskapet vente i tre måneder i tillegg til tre veker kunngjeringsfrist etter lova, før endringa kan gjennomførast. Samtlege andelseigarar på tidspunktet for utløpet av innvendingsfristen skal i løpet av denne perioden på tre månader og tre veker, ha rett til kostnadsfri innløsning. Andelseigarane skal opplysast om denne retten i brevet.»

Kredittilsynets praksis går ut på at en kan regne med å få godkjent vedtektsendringer som ikke opplagt er i andelseiernes interesse, fordi endringene innebærer vesentlige endringer av fondet sitt opprinnelige investeringsmandat og/eller at fondet si forvaltningsgodtgjørelse blir øket, dersom 90 prosent av andelseierne passivt samtykker. Denne praksisen innebærer at andelseiernes syn tillegges avgjørende vekt dersom en vedtektsendring ikke opplagt er i andelseiernes interesse. Det følger av verdipapirfondloven § 3-4 annet ledd at godkjenning til vedtektsendring bare kan gis av tilsynsmyndigheten når endringen antas å være i andelseiernes interesser. Kredittilsynet understreker i sin høringsuttalelse at Kredittilsynet ikke er bundet til å godkjenne vedtektsendringer selv om passivt samtykke er oppnådd, men at Kredittilsynet vil måtte foreta en konkret vurdering av om endringen er i andelseiernes interesse. Departementet slutter seg til dette.

Slik verdipapirfondloven § 3-4 annet ledd er formulert vil Kredittilsynet ha en selvstendig plikt til å vurdere om en vedtektsendring er i samsvar med andelseiernes interesser uavhengig av hvor stort flertall av de andelseiervalgte styremedlemmene som har stemt for vedtektsendringen og uavhengig av om det er kommet inn protester fra andelseierne. Dette er ikke til hinder for at Kredittilsynet vurderer eventuelle innkomne protester fra andelseiere som en indikasjon på hvorvidt en vedtektsendring er i andelseiernes interesser. Departementet legger til grunn at Kredittilsynet også uavhengig av hvor mange som har protestert mot en vedtektsendring eller om passivt samtykke er oppnådd med knapp margin, vil måtte foreta en selvstendig vurdering av om endringen er i andelseiernes interesse. Vilåret i verdipapirfondloven § 3-4 og det tilsvarende vilåret i den foreslåtte bestemmelsen i verdipapirfondloven § 4-14 kan ikke tolkes dit hen at dersom mindre enn 10 prosent av andelseierne protesterer kan Kredittilsynet ikke si nei til sammenslåingen. Departementet mener at en slik regel ikke i tilstrekkelig grad vil ivareta andelseiernes interesser.

Vilåret om at en sammenslåing av verdipapirfond må være i andelseiernes interesse for å kunne

godkjennes av Kredittilsynet må praktiseres på samme måte når Kredittilsynet vurderer en vedtektsendring og når Kredittilsynet vurderer en sammenslåing.

Vurderingen av om en sammenslåing er i andelseiernes interesser må bero på en konkret skjønnsmessig helhetsvurdering. Som departementet viser til i høringsnotatet, vil andelseiernes interesser særlig være knyttet til nivået på forvaltningsgodtgjørelsen og på investeringsmandatet.

Som det fremgår av høringsnotatet, mener departementet det svært sjelden vil være grunnlag for å godkjenne en sammenslåing som fører til at andelseierne skal måtte betale høyere forvaltningsgodtgjørelse. I Ot.prp. nr. 68 (1980-1981) s. 20 – 21 sies følgende om vilåret i verdipapirfondloven § 3-4 om at vedtektsendringer må være i andelseiernes interesser:

«I følge bestemmelsen skal vedtektsendringer bare kunne godkjennes når de antas å være i andelseiernes interesser. Dette vilkår innebærer ikke at tilsynsmyndigheten er avskåret fra å godkjenne for eksempel en forhøyelse av forvaltningsselskapets godtgjørelse når det er saklig grunnlag for det. Forhøyelsen kan være nødvendig for at fondet skal kunne fortsette. Tilsynsmyndigheten må her ha mulighet for å kunne treffe en skjønnsmessig avgjørelse som tar utgangspunkt i andelseiernes interesser.»

Det samme må gjelde for vilåret om at sammenslåingen må antas å være i andelseiernes interesser. Forvaltningsgodtgjørelsen i det rimeligste av de to fondene bør i utgangspunktet danne et tak for nivået på forvaltningsgodtgjørelsen i det sammenslåtte fondet. På bakgrunn av ovenstående drøftelse antar departementet at det sjelden vil være saklig grunn for forhøyelse av forvaltningsgodtgjørelse ved sammenslåing av verdipapirfond.

Ved sammenslåing må det også være et krav at fondet eller andelseierne ikke belastes noen kostnader, gebyrer eller lignende i forbindelse med sammenslåingen. Fondet skal følgelig ikke belastes transaksjonskostnader eller andre kostnader i forbindelse med at fondets investeringer realiseres. Departementet mener dette bør presiseres i lovteksten, og foreslår et tillegg i vilåret om at sammenslåingen må være i andelseiernes interesse. Andelseierne skal heller ikke avkreves vedtektsfestede innløsningskostnader dersom de velger å få utbetalt sin andel. Departementet viser til lovforslaget § 4-14 annet ledd nr. 2.

Vilkår om at tilsynsmyndigheten kan stille ytterligere vilkår for tillatelsen

Etter forslaget kan tilsynsmyndigheten, innenfor rammene om at vedtektene må være vesentlig like når det gjelder investeringsmandat og at sammenslåingen må antas å være i andelseiernes interesser, stille vilkår for tillatelsen til sammenslåing.

Kredittilsynet har i sin tidligere praksis stilt nærmere vilkår for å godkjenne sammenslåing av verdipapirfond. Kredittilsynet legger i sin høringsuttalelse til grunn at tilsvarende vilkår som de vilkår som tidligere har vært stilt kan stilles med hjemmel i forslaget til ny verdipapirhandellov § 4-14 tredje ledd.

I brev fra Kredittilsynet til Finansdepartementet 4. mai 2007 er det redegjort for de standardvilkår Kredittilsynet har stilt i sin tidligere praksis for godkjenning av sammenslåinger. Kredittilsynet viser her til at vilkårene i hovedsak har vært stilt og utformet i den hensikt å ivareta andelseiernes interesser i samsvar med verdipapirfondloven.

Departementet anser det som hensiktsmessig at Kredittilsynet kan stille vilkår for tillatelsen. Ved å innta en bestemmelse om dette, kan Kredittilsynet sørge for at vilkårene til enhver tid tilpasses markedets utvikling og forutsetninger. Finansdepartementet legger til grunn at Kredittilsynet med hjemmel i den foreslåtte bestemmelsen kan stille samme type vilkår som det som tidligere ble stilt. Departementet viser til lovforslaget § 4-14 tredje ledd.

2.7 Informasjon til andelseierne og frister

2.7.1 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet uttales følgende om informasjon til andelseierne:

«[...] Andelseierne må informeres om forskjellene i vedtektene i det overdragende fondet og det overtakende fondet.

Det bør, etter departementets vurdering, også oppstilles krav om at det utarbeides regnskap for det overdragende fond, og krav om at regnskapet er gjenstand for revisjon for å sikre at andelseiernes i det overdragende fond sine interesser er ivaretatt under sammenslåingen.

Kravet til informasjon må, etter departementets vurdering, også ses i sammenheng med andelseiernes rett til innløsning. Det følger av verdipapirfondloven § 6-9 første ledd at andelseieren har rett til innløsning med oppgjør i kontanter «med mindre annet følger av avtale om pen-

sjonsordning etter innskuddspensjonsloven eller individuell pensjonsavtale etter skatteloven inngått mellom andelseier og forvaltningsselskapet».

[...]

For at andelseierne skal kunne vurdere om de vil benytte adgangen til innløsning, må det oppstilles et krav om at sammenslåing ikke kan gjennomføres før det har gått en viss tid fra andelseierne fikk informasjon om den. Etter verdipapirfondloven § 3-4 trer vedtektsendringer ikke i kraft før tre uker etter at endringene er kunngjort. Finansdepartementet mener at det bør kreves en noe lenger periode ved sammenslåing av fond, og legger i forslaget til ny lovebestemmelse til grunn at sammenslåingen ikke kan tre i kraft før en måned etter andelseierne fikk informasjon om den.»

Reglene om hva slags informasjon andelseierne har krav på er i høringsnotatet foreslått tatt inn i forskrift 13. august 2003 nr. 1045 om forvaltningsselskapers periodiske rapportering. Følgende bestemmelse er foreslått:

«§ 2a Informasjon ved sammenslåing av verdipapirfond

Ved sammenslåing av verdipapirfond, jf. verdipapirfondloven § 4-14, skal forvaltningsselskapet påse at den enkelte andelseier får betryggende informasjon.

Det skal gis skriftlig informasjon om:

1. forskjellene mellom vedtektene i det overdragende fond og vedtektene i det overtakende fond,
2. sin rett til å få sine andeler innløst, jf. verdipapirfondloven § 6-9, og
3. de skattemessige følger av sammenslåingen og av å få sine andeler innløst.»

2.7.2 Høringsinstansenes merknader

Kredittilsynet har i sin høringsuttalelse kommet med følgende merknad på dette punktet:

«Plasseringen av informasjonsplikten knyttet til sammenslåing av fond i denne forskriften, synes rent tematisk lite passende og vanskelig tilgjengelig. Det vises til at forskriften gjelder periodevis rapportering av andelseiernes beholdning i et fond, jf. forskriftens § 1 Virkeområde og formål, mens utkastet til § 2a derimot pålegger forvaltningsselskapet (ved et enkeltstående tilfelle) å informere om forskjellen mellom vedtektene, rett til innløsning og de skattemessige konsekvensene. Kredittilsynet mener at plikten til å informere andelseierne om konsekvensene av fusjonene er såpass vesentlig at forslaget til § 2a like hensiktsmessig kan gjennomføres som

et eget ledd i utkastet til § 4-14 i verdipapirfondloven.»

Når det gjelder den foreslåtte bestemmelsen om at en beslutning om sammenslåing ikke kan gjennomføres før en måned etter at den er skriftlig meddelt andelseierne har Kredittilsynet følgende merknad:

«Det kan reises spørsmål om fristen i utkastet § 4-14 fjerde ledd skal komme i tillegg til de fristene som gjelder for vedtektsendringer, uavhengig av om vedtektsendringen gjennomføres med passivt samtykke eller ikke, eller om fristen kan løpe parallelt med tre ukers fristen som gjelder etter vpfl. § 3-4 annet ledd fjerde punktum eller de fristene som følger av Kredittilsynets rundskriv 14/2007.»

Skattedirektoratet har påpekt følgende i tilknytning til fristbestemmelsen i lovforslaget:

«Et viktig forhold som bør særskilt angis i loven er fra hvilket tidspunkt fusjonen skal ha virkning. Etter aksjeloven og allmennaksjeloven er det angitt at fusjonen mellom selskaper har virkningstidspunkt fra registrering i Foretaksregisteret, se aksjeloven § 13-16 og allmennaksjeloven § 13-17. Samme tidspunkt gjelder skatterettslig, jf skatteloven § 11-10 annet ledd. Skattemessig har dette stor betydning da det får konsekvenser for fra hvilket år fusjonen skal gjelde og eventuell skatteplikt dette året. Videre har det betydning for ligningen i fusjonsåret.»

2.7.3 Departementets vurdering

Finansdepartementet er etter en fornyet vurdering enig med Kredittilsynet i at det er mer hensiktsmessig at plikten til å informere andelseierne tas inn som en del av den foreslåtte bestemmelsen i verdipapirfondloven om sammenslåing av verdipapirfond. Det vises til lovforslaget § 4-14 tredje ledd.

I høringsnotatet var det foreslått en bestemmelse om at beslutning om sammenslåing ikke kan gjennomføres før en måned etter at den er skriftlig meddelt andelseierne. I lovteksten som er foreslått i høringsnotatet sies det ikke noe om virkningstidspunkt for fusjonen. Det er viktig at slikt tidspunkt fastsettes og fremgår klart av den informasjonen som sendes andelseierne. Departementet foreslår at en sammenslåing ikke kan gjennomføres før en måned etter at andelseierne har fått informasjon om sammenslåingen, jf. lovforslaget § 4-14 fjerde ledd, og at det i den informasjonen som sendes andelseierne skal fremgå hvilket tidspunkt fusjonen får virkning fra, jf. lovforslaget § 4-14 tredje ledd nr. 4.

Kredittilsynet har i sin høringsmerknad stilt spørsmål ved hvordan fristene i forslaget skal regnes, og om de kan løpe parallelt med fristene for vedtektsendringer. Lovforslaget stiller som vilkår for godkjenning at vedtektene i det vesentlige er like når det gjelder investeringsmandat. Dersom dette ikke er tilfellet vil det før eller samtidig med søknad om sammenslåing søkes om endring av vedtektene. Først når vedtektsendringene har trådt i kraft kan Kredittilsynet godkjenne en sammenslåing, og først etter sammenslåingen er godkjent kan forvaltningsselskapet sende andelseiere informasjon om den planlagte sammenslåingen. Ut fra dette vil fristen på en måned for virkningstidspunkt for sammenslåing ikke kunne løpe parallelt med fristen på tre uker i verdipapirfondloven § 3-4 for vedtektsendringer.

2.8 Andelseiernes rett til å få sin andel innløst

2.8.1 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet er det uttalt følgende om andelseiernes rett til å få sin andel innløst:

«Det følger av verdipapirfondloven § 6-9 første ledd at andelseieren har rett til innløsning med oppgjør i kontanter «med mindre annet følger av avtale om pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven eller individuell pensjonsavtale etter skatteloven inngått mellom andelseier og forvaltningsselskapet».

Dersom det gis adgang til å slå sammen verdipapirfond, er det grunn til å gi andelseierne i begge fond en ubetinget rett til å få innløst sin andel. I denne forbindelse kan eventuelle vedtektsfestede innløsningskostnader som nevnt ikke avkreves andelseierne.

Adgangen til innløsning reiser særlige spørsmål i forhold til de andelseierne som har avtale om pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven eller individuell pensjonsavtale etter skatteloven med forvaltningsselskapet. For slike avtaler gjelder det etter skatteavgivningen, sammenholdt med innskuddspensjonsloven, et krav om binding av pensjonsmidler. Kravet om binding hindrer imidlertid ikke rettighetshaver i å endre profil på investeringsporteføljen, så lenge det ikke utbetales midler fra ordningen. Det er således ikke noen skattemessige grunner til hinder for andelshavere i innskuddspensjonsordninger og rettighetshavere etter individuelle pensjonsavtaler gis en ubetinget rett til å få innløst sine andeler ved fusjon av fond så lenge det ikke innføres en rett til utbetaling fra innskuddspensjonsordninger eller in-

dividuelle pensjonsavtaler som er i strid med dagens krav til binding av pensjonsmidler under ordningene. Vi opplyser i denne sammenheng at Kredittilsynet vurderer mulige endringer for å legge til rette for at det formelt sett er forvaltningsselskapet (forsikringsgiver) og ikke rettighetshaver etter forsikringsavtalen som er eier av andelene (forsikringsmidlene).»

2.8.2 Høringsinstansenes merknader

Ingen av høringsinstansene har hatt merknader til dette punktet.

2.8.3 Departementets vurdering

Departementet har kommet til at det er hensiktsmessig å presisere i verdipapirfondloven at andelseiere ikke kan avkreves eventuelle innløsningskostnader dersom de velger å løse inn sin andel i forbindelse med en sammenslåing av verdipapirfond. Departementet foreslår at denne presiseringen tas inn i verdipapirfondloven § 6-9 første ledd. Retten til fri innløsning skal kunne benyttes fra andelseierne får informasjon om sammenslåingen og til sammenslåingen er gjennomført. Andelseierne skal informeres om denne retten til fri innløsning, jf. lovforslaget § 4-14 fjerde ledd nr. 2 jf. § 6-9 første ledd tredje punktum.

Regelen om rett til fri innløsning av andeler i forbindelse med en sammenslåing vil ikke gi andelseiere som har avtale med forvaltningsselskapet om pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven eller individuell pensjonsspareavtale etter lov om individuell pensjonsordning en rett til utbetaling fra ordningene. For slike avtaler gjelder det, som nevnt i høringsnotatet, etter skattelovgivningen, sammenholdt med innskuddspensjonsloven, et krav om binding av pensjonsmidler. Kravet om binding hindrer

imidlertid ikke rettighetshaver i å endre profil på investeringsporteføljen, så lenge det ikke utbetales midler fra ordningen. Det er således ikke noen skattemessige grunner til hinder for andelshavere i innskuddspensjonsordninger og rettighetshavere etter individuelle pensjonsspareavtaler gis en ubetinget rett til å få innløst sine andeler ved fusjon av fond så lenge det ikke innføres en rett til utbetaling fra innskuddspensjonsordninger eller individuelle pensjonsspareavtaler som er i strid med dagens krav til binding av pensjonsmidler under ordningene.

Det vises til forslag til endring av verdipapirfondloven § 6-9 første ledd.

2.9 Forskriftshjemmel

2.9.1 Forslaget i høringsnotatet

Det er i høringsnotatet foreslått en hjemmel for departementet til å fastsette utfyllende regler om sammenslåing av verdipapirfond i forskrift.

2.9.2 Høringsinstansenes merknader

Ingen høringsinstanser har hatt merknader til forslaget på dette punktet.

2.9.3 Departementets vurdering

Etter departementets vurdering er det hensiktsmessig å fastsette nærmere regler om sammenslåing av verdipapirfond i forskrift. Finansdepartementet foreslår derfor en forskriftshjemmel i samsvar med forslaget i høringsnotatet. Det vil blant annet være behov for å fastsette nærmere regler om revisjon og fastsettelse av regnskap ved sammenslåing av verdipapirfond i forskrift. Departementet viser til lovforslaget § 4-14 femte ledd.

3 Tiltak for å bedre konkurransen i markedet for fripoliser og pensjonskapitalbevis

3.1 Gjeldende rett og bakgrunn for lovforslaget

Departementet sendte 1. juli 2008 forslag til tiltak for å bedre konkurransen i markedet for fripoliser og pensjonskapitalbevis på høring. Høringsforslaget omhandlet både forslag til lovendringer og forslag til forskriftsendringer. Høringsforslaget hadde sin bakgrunn i at Silver Pensjonsforsikring AS i brev til departementet 12. juni 2007 ga uttrykk for at det var behov for tiltak for å bedre konkurransen i markedet for forvaltning av fripoliser og pensjonskapitalbevis, og foreslo tiltak for å bedre konkurransen i dette markedet. Finansdepartementet ba 4. juli 2007 Kredittilsynet utarbeide et utkast til høringsnotat om tiltak som kunne bidra til å fremme konkurransen i markedet for forvaltning av fripoliser og pensjonskapitalbevis. Kredittilsynet oversendte et utkast til høringsnotat ved brev 29. oktober 2008. Departementets høringsnotat 1. juli 2008 bygget på utkastet fra Kredittilsynet.

Arbeidstaker som er medlem i en tjenestepensjonsordning og som slutter i foretaket uten rett til straks begynnende pensjon, opphører ved fratredelsen å være medlem i pensjonsordningen. Når arbeidstakeren fratrer, skal pensjonsordningen utstede en fripolise eller et pensjonskapitalbevis, jf. hhv. foretakspensjonsloven § 4-7 første ledd og innskuddspensjonsloven § 6-2 første ledd. Fripoliser eller pensjonskapitalbevis utstedes også i enkelte andre sammenhenger. I innskuddspensjonsordninger skal det utstedes pensjonskapitalbevis når arbeidstakeren slutter i foretaket ved oppnådd pensjonsalder. Fripoliser utstedes blant annet når en ytelsesbasert kollektiv pensjonsordning avvikles og erstattes av en innskuddspensjonsordning. Fripoliser og pensjonskapitalbevis kan også springe ut av kollektive ordninger som ikke går inn under foretakspensjonsloven eller innskuddspensjonsloven.

Fripoliser og pensjonskapitalbevis utgjør et eget rettsforhold mellom innehaveren av fripolisen eller pensjonskapitalbeviset og institusjonen som forvalter midlene knyttet til fripolisen eller pensjonskapitalbeviset. De nærmere vilkår i en fripolise eller et pensjonskapitalbevis, for eksempel om en det

er en forsikring med eller uten investeringsvalg, vil avhenge av utformingen av den kollektive ordningen fripolisen eller pensjonskapitalbeviset springer ut av. Rettighetene etter fripoliser og pensjonskapitalbevis skal sikres ved en egen premiereserve.

Den høye markedskonsentrasjonen og den lave kundemobiliteten i markedet for fripoliser og pensjonskapitalbevis kan tyde på at konkurransen ikke fungerer tilfredsstillende. Silver Pensjonsforsikring gjennomførte i 2005 en markedsundersøkelse blant fripolisekunder som viser at 63 prosent av kundene ikke vet hva en fripolise er.

3.2 Høring

Finansdepartementet sendte 1. juli 2008 på høring forslag til tiltak for å bedre konkurransen i markedet for fripoliser og pensjonskapitalbevis. Høringsfristen var 31. oktober 2008. Følgende høringsinstanser ble tilsendt forslaget:

Alle departementene
Akademikerne
Aksjonærforeningen i Norge
AktuarKonsulenters Forum
Arbeidsgiverforeningen for Skip og Offshore-fartøyer
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Banklovkommisjonen
Bedriftsforbundet
Brønnøysundregistrene
Coop Norge
Datatilsynet
De selvstendige kommunale pensjonskasser
Den Norske Advokatforening
Den Norske Aktuarforening
Den norske Revisorforening
Det juridiske Fakultet, Universitetet i Bergen
Det juridiske Fakultet, Universitetet i Oslo
Det juridiske Fakultet, Universitetet i Tromsø
Finansforbundet
Finansieringsselskapenes forening
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Folketrygdfondet

Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
HSH
Handelshøyskolen BI
Konkurransetilsynet
Kredittilsynet
KS
Landsforeningen for trafikkskadde
Landsorganisasjonen i Norge
Likestillingsombudet
Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening
Norges Bank
Norges Bondelag
Norges Eiendomsmeglerforbund
Norges Fondsmeglerforbund
Norges Handelshøyskole
Norges Ingeniørorganisasjon
Norges Juristforbund
Norges Kommunerevisorforening
Norges Rederiforbund
Norges Røde Kors
Norsk Bedriftsforbund
Norsk Sjøoffisersforbund
Norsk Tillitsmann ASA
Norske Forsikringsmegleres Forening
Norske Pensjonskassers Forening
NTL-Skatt
Næringslivets Hovedorganisasjon
Oljeindustriens Landsforening
Oslo Børs
Regjeringsadvokaten
Riksadvokaten
Riksrevisjonen
Rikstrygdeverket
Silver Pensjonsforsikring AS
Siviløkonomene
Skattebetalerforeningen
Skattedirektoratet
Skatterevisorenes Forening
Sparebankforeningen i Norge
Statens Pensjonskasse
Statistisk sentralbyrå
Stortingets ombudsmann for forvaltningen
Unio
Verdipapirfondenes Forening
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
ØKOKRIM
Økonomiforbundet

Følgende instanser har gitt merknader til høringen:

Barne- og likestillingsdepartementet
Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Akademikerne
Arbeidsgiverforeningen Spekter

Den norske Aktuarforening
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Finansportalen
Forbrukerrådet
Gabler og Partners AS
HSH
Konkurransetilsynet
Landsorganisasjonen i Norge
Norske Pensjonskassers Forening
Næringslivets Hovedorganisasjon
Silver Pensjonsforsikring AS
Statistisk Sentralbyrå

Følgende høringsinstanser har opplyst at de ikke har merknader:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justisdepartementet
Kunnskapsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Likestillings- og diskrimineringsdepartementet
Miljøverndepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Utenriksdepartementet
Brønnøysundregistrene
Coop
Datatilsynet
Den norske Revisorforening
NAV – Arbeids- og velferdsdirektoratet
Regjeringsadvokaten

3.3 Oppsigelsesfrist for fripoliser og pensjonskapitalbevis

3.3.1 Gjeldende rett

Etter forsikringsvirksomhetsloven er oppsigelsesfristen for kollektive pensjonsordninger to måneder fra oppsigelsen er mottatt med mindre lengre frist er avtalt, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 11-5 første ledd. Bestemmelsen gjelder tilsvarende for fripoliser og pensjonskapitalbevis, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 11-13 annet ledd. Dagens regler er fastsatt ut fra det hensyn at selskapene skal kunne foreta de nødvendige beregninger av forsikringstekniske størrelser som netto premiereserve, administrasjonsreserven, opparbeidede overskuddsmidler i løpet av året, tilleggsavsetninger og andel av kursreguleringsfond. Videre skal selskapet gis anledning til å realisere verdier som er nødvendig for å foreta oppgjør. For individuelle pensjonsavtaler som omfattes av lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning er oppsigelsesfris-

ten en måned, jf. lov om individuell pensjonsordning § 1-5.

3.3.2 Høringsforslaget

Departementet foreslo i høringsnotatet at oppsigelsesfristen for fripoliser og pensjonskapitalbevis reduseres fra to måneder til en måned. Bakgrunnen for forslaget var at en kortere oppsigelsesfrist kan legge til rette for en mer effektiv konkurranse. I tillegg ble det sett hen til at oppsigelsesfristen for individuelle pensjonsavtaler etter lov 27. juni 2008 nr. 62 er en måned, og at det bør være samme oppsigelsesfrist for fripoliser og pensjonskapitalbevis. Det ble ikke foreslått å endre oppsigelsesfristen for kollektive ordninger.

3.3.3 Høringsinstansenes merknader

Norske Pensjonskassers Forening mener oppsigelsesfristen ikke bør reduseres fra to måneder til en måned. I høringsuttalelsen skriver Norske Pensjonskassers Forening:

«Norske Pensjonskassers Forening viser til forsikringsvirksomhetslovens forarbeider og mener at oppsigelsesfristen for fripoliser bør forbli på to måneder slik den nå er etter gjeldende rett. Sammenligningen med oppgjørsfristen for individuelle pensjonsordninger vurderes som mindre relevant. Det vil kunne være tidkrevende å foreta de nødvendige forsikringstekniske beregninger og det vil kunne være påkrevet å foreta verdirealisering.»

De øvrige høringsinstansene er i hovedsak positive til at oppsigelsesfristen for pensjonskapitalbevis og fripoliser reduseres fra to til en måned.

3.3.4 Departementets vurdering

Etter departementets syn vil en kortere oppsigelsesfrist legge til rette for en mer effektiv flytting av fripoliser og pensjonskapitalbevis, og således være positivt for konkurransen i markedet for fripoliser og pensjonskapitalbevis. Det er etter departementets syn naturlig at oppsigelsesfristen for fripoliser og pensjonskapitalbevis er den samme som for individuelle pensjonsavtaler som omfattes av lov om individuell pensjonsordning, hvor oppsigelsesfristen er en måned.

Departementet deler ikke Norske Pensjonskassers Forenings syn på at oppsigelsesfristen på to måneder bør opprettholdes av hensyn til at det vil kunne være tidkrevende å foreta de nødvendige forsikringstekniske beregninger og for å kunne foreta verdirealisering. Dette er hensyn som etter de-

partementets vurdering først og fremst vil være relevant ved flytting av kollektive pensjonsavtaler hvor det kan være betydelige midler knyttet til ordningen. De midler som er knyttet til en fripolise eller et pensjonskapitalbevis vil gjennomgående utgjøre mindre beløp. Det vil neppe være nødvendig for selskapene å realisere midler til kontanter for å kunne overføre beløp av denne størrelsesorden. Selskapene må selv sørge for å ha tilfredsstillende likviditet til pensjonsutbetalinger, flytting m.v. Heller ikke de forsikringstekniske beregningene av midlene som skal overføres vil etter departementets syn være så kompliserte at de ikke kan gjennomføres i løpet av en måned. Departementet foreslår derfor at forsikringsvirksomhetsloven § 11-13 første ledd endres i tråd med høringsforslaget slik at oppsigelsesfristen for fripoliser og pensjonskapitalbevis reduseres fra to måneder til en måned.

Bestemmelsen om at oppsigelsesfristen ved flytting av individuelle pensjonsavtaler som omfattes av lov om individuell pensjonsordning er en måned, følger av lov om individuell pensjonsordning § 1-5. Departementet foreslår at en bestemmelse om at oppsigelsesfristen ved flytting er en måned, også tas inn i forsikringsvirksomhetsloven § 11-14, som omhandler flytting av alle typer individuelle pensjonsavtaler. Regelen om en måneds flyttefrist vil dermed få anvendelse også for individuelle pensjonsavtaler som ikke omfattes av lov om individuell pensjonsordning.

Det vises til forslag til endring av forsikringsvirksomhetsloven § 11-13 første ledd og § 11-14 første ledd.

3.4 Flyttegebyr

3.4.1 Gjeldende rett

Etter forsikringsvirksomhetsloven § 11-5 fjerde ledd skal foretaket betale et flyttegebyr til dekning av kostnader som pensjonsinnretningen har når kontrakten avsluttes og overføres til en annen pensjonsinnretning. Bestemmelsen gjelder tilsvarende for fripoliser, pensjonskapitalbevis og individuelle pensjonsavtaler, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 11-13 og § 11-14. Det følger av forskrift 30. juni 2006 nr. 896 til forsikringsloven at maksimalsatsen for flytting av individuell livsforsikring eller pensjonsavtale er 200 kroner, jf. § 11-3 første ledd i forskriften. Tilsvarende maksimalsats gjelder for flytting av fripoliser og pensjonskapitalbevis.

3.4.2 Høringsforslaget

I høringen ba departementet om høringsinstansenes syn på om retten til å kreve flyttegebyr for individuelle pensjonsavtaler, herunder for fripoliser og pensjonskapitalbevis, bør oppheves. En oppheving av retten til å kreve flyttegebyr for slike kontrakter krever en endring av forsikringsloven § 11-13 og § 11-14. I tillegg må § 11-3 i forskrift til forsikringsloven endres. Det ble i høringen ikke foreslått å oppheve retten til å kreve flyttegebyr ved flytting av kollektive pensjonsordninger, hvor flyttegebyret i dag er maks 5000 kroner, jf § 11-3 i forskrift til forsikringsloven.

3.4.3 Høringsinstansenes merknader

Høringsinstansene er delt i synet på om flyttegebyret for fripoliser og pensjonskapitalbevis bør oppheves. *Akademikerne, Finansportalen, Forbrukerrådet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Konkurransetilsynet* og *Silver Pensjonsforsikring AS* støtter forslaget om at flyttegebyret fjernes.

Arbeidsforeningen Spekter, Aktuarforeningen, FNH, HSH, Kredittilsynet, LO, Norges Bank og Norske Pensjonskassers forening støtter ikke forslaget om at flyttegebyret fjernes. Flere viser til at adgangen til å kreve flyttegebyr er sterkt begrenset i dag, og at en ytterligere begrensning neppe vil bedre konkurransen. En del av høringsinstansene viser til at det er rimelig at kostnader knyttet til flytting belastes de som flytter, og at det er urimelig at selskaps øvrige kunder skal dekke disse kostnadene.

FNH skriver i høringsuttalelsen:

«FNH støtter ikke forslaget og mener selskapene må kunne forbeholde seg retten til å kreve flyttegebyr for individuelle pensjonsprodukter, uavhengig av om de utgår fra tjenestepensjonsordninger eller er opprettet individuelt.

Danica Pensjon, Frende Livsforsikring, Gjensidige Pensjonsforsikring, Handelsbanken Liv og KLP støtter forslaget om at retten til å kreve flyttegebyr for fripoliser oppheves.»

FNH skriver også i høringsuttalelsen at det ikke bør være forskjeller i flyttegebyret for vanlige individuelle pensjoner og for fripoliser og pensjonskapitalbevis, blant annet fordi lov om individuell pensjonsordning åpner for sammenslåing av produkter som utgår fra kollektive tjenestepensjonsordninger og produkter som opprettes individuelt.

Kredittilsynet skriver i høringsuttalelsen:

«Spørsmålet om retten til å kreve flyttegebyr for individuelle kontrakter bør oppheves er behandlet i Kredittilsynets brev av 29. oktober

2007. Etter gjeldende rett er adgangen til å kreve flyttegebyr allerede sterkt begrenset. Kredittilsynet anser ikke at en ytterligere begrensning i denne adgangen vil bedre konkurransen i markedet for fripoliser og pensjonskapitalbevis.»

Kredittilsynet viser i sitt utkast til høringsnotat av 29. oktober 2007 likevel til at Kredittilsynet har fått opplyst at de sentrale aktørene i fripolisemarkedet ikke krever gebyr ved flytting av fripoliseavtaler og at dette skulle tilsi at en lovfesting av praksis ikke er problematisk.

3.4.4 Departementets vurdering

Etter departementets vurdering er det på den ene side rimelig at kunder som velger å flytte kontrakten belastes et flyttegebyr. For å legge til rette for en mer effektiv flytting har det på den annen side vært ansett som nødvendig å fastsette maksimalsatser for hvor høyt flyttegebyr selskapene kan kreve. Den øvre grensen for flyttegebyret har vært den samme i nærmere 20 år. Kredittilsynet viser i sitt utkast til høringsnotat av 29. oktober 2007 til at det er grunn til å tro at de reelle flyttekostnadene langt overstiger 200 kroner. Adgangen til å kreve flyttegebyr er således allerede begrenset. De flyttekostnadene som ikke dekkes av flyttegebyret, må dekkes av de gjenværende kundene gjennom betaling av administrasjonskostnader.

Etter departementets vurdering må forslaget om å fjerne flyttegebyret for fripoliser og pensjonskapitalbevis ses i sammenheng med at det i dag i svært liten grad forekommer flytting i dette markedet. I et marked med mer flytteaktivitet ville det nok ha vært mer naturlig å opprettholde dagens system hvor den som flytter betaler en andel av flyttekostnadene selv. Slik situasjonen er, mener departementet imidlertid at hensynet til å legge til rette for økt flytting og økt konkurranse tilsier at flyttegebyret fjernes. Etter departementets vurdering vil en fjerning av flyttegebyret kunne bidra til at konkurransen i markedet for fripoliser og pensjonskapitalbevis bedres noe. En bedring av konkurransen vil på sikt også kunne komme forsikringstakere som ikke flytter fripolisen og pensjonskapitalbeviset til gode, ved at selskapene blir mer bevisste på sin kostnadsbruk og på oppnådd avkastning på disse kontraktene.

Etter departementets vurdering, som også FNH viser til i sin høringsuttalelse, bør reglene om flyttegebyr være like for hhv. individuelle pensjonsavtaler (som opprettes individuelt) og fripoliser og pensjonskapitalbevis (som utgår fra en kollektiv tjenestepensjonsordning). Dette har sammenheng med at det i lov om individuell pensjonsordning er åpnet

for sammenslåing av individuelle produkter og produkter utgått fra kollektive tjenstepensjonsordninger. Slik sammenslåing forutsetter at kontraktene forvaltes i samme selskap. Dette betyr at kontrakter kunden har i andre selskaper må flyttes til det selskapet hvor kunden ønsker en samlet forvaltning. Dersom flytting av individuelle kontrakter belastes med flyttegebyr, mens flytting av fripoliser og pensjonskapitalbevis ikke belastes med flyttegebyr, vil dette kunne gi føringer på hvilket selskap kunden velger. Reglene om flyttegebyr bør derfor være de samme for individuelle pensjonsavtaler og for fripoliser og pensjonskapitalbevis.

Etter en samlet vurdering har departementet kommet til at flyttegebyret ved flytting av fripoliser, pensjonskapitalbevis og individuelle pensjonsavtaler bør fjernes, selv om gebyret er relativt lavt i dag. Gjennomføring av departementets forslag krever en endring av forsikringsvirksomhetsloven § 11-13 annet ledd og § 11-14 annet ledd, ved at en tar ut henvisningene i disse bestemmelsene til at reglene om flyttegebyr i lovens § 11-5 gjelder tilsvarende. I tillegg må § 11-3 første ledd i forskrift til forsikringsloven endres.

Det vises til forslag til endring av forsikringsvirksomhetsloven § 11-13 annet ledd og § 11-14 annet ledd.

3.5 Betaling ved overføring av midler etter fristen

3.5.1 Gjeldende rett

Ved oppsigelse av en forsikringskontrakt for flytting til en annen pensjonsinnretning, skal midlene knyttet til kontrakten overføres til den nye pensjonsinnretningen. Det følger av forsikringsvirksomhetsloven § 11-6 at pensjonsinnretningen skal overføre midlene til den nye pensjonsinnretningen ved utløpet av oppsigelsesfristen. Fristen for å overføre midlene (oppgjørsfristen) er likevel to måneder etter oppsigelsesfristens utløp, dersom midlene utgjør over 300 millioner kroner. Pensjonsinnretningene kan ved avtale fastsette en annen frist for etteroppgjør enn det som følger av forsikringsvirksomhetsloven § 11-6, jf. bestemmelsens annet ledd.

Det følger av forsikringsvirksomhetsloven § 11-9 annet ledd at det ved overføring av midler etter oppsigelsesfristen skal svares avkastning av midlene fra utløpet av oppsigelsesfristen og fram til den dag midlene blir overført til den nye pensjonsinnretningen. Avkastningen skal beregnes etter renten på folioinnskudd i Norges Bank tillagt to prosentenheter, med mindre en høyere rente avta-

les mellom pensjonsinnretningen. Kjernen i anvendelsesområdet av § 11-9 annet ledd er de tilfeller der loven åpner for at oppgjør skjer etter utløpet av oppsigelsesfristen (dvs. der midlene overstiger 300 mill. kroner), og ikke de tilfeller der selskapet oversitter oppgjørsfristen. Ordlyden i forsikringsvirksomhetsloven § 11-9 annet ledd sonderer imidlertid ikke mellom de tilfeller der pensjonsinnretningen har utsatt oppgjørsfrist (dvs. der midlene overstiger 300 mill. kroner) og de tilfeller der oppgjørsfristen er sammenfallende med utløpet av oppsigelsesfristen. Etter sin ordlyd hjemler bestemmelsen derfor også beregning av avkastning i de tilfeller der pensjonsinnretningen oversitter oppgjørsfristen.

3.5.2 Høringsforslaget

Kredittilsynet viste i sitt utkast til høringsnotat til at det i utgangspunktet skal beregnes forsinkelsesrente ved oversittelse av oppgjørsfristen. Departementet foreslo i høringsnotatet en endring av forsikringsvirksomhetsloven § 11-9, som gikk ut på at det ved forsinket betaling skulle kreves avkastning etter lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling mv. I høringsbrevet skrev departementet:

«For å gi selskapene sterkere insentiv til å overholde disse fristene, foreslås det at avkastningen som skal beregnes ved oversittelse av fristen for overføring bør beregnes etter lov av 17. desember 1976 om renter ved forsinket betaling m.m.»

Begrunnelsen for forslaget var å sette press på at oppgjøret skal skje til rett tid.

3.5.3 Høringsinstansenes merknader

Aktuarforeningen skriver at de ikke ser hvordan et slikt forslag skal fremme konkurransen i markedet for fripoliser. *FNH* støtter ikke forslaget om å innta en særlig bestemmelse i forsikringsvirksomhetsloven ved å angi at forsinkelsesrenter ved oversittelse av fristen for overføring skal følge lov om renter ved forsinket betaling. *FNH* skriver at de tolker det slik at dette allerede er innført i forsikringsvirksomhetsloven § 11-6 ved at det kun er gitt andre regler for renter ved overføring av midler på over 300 millioner kroner.

Akademikerne, *Arbeidsgiverforeningen Spekter*, *Finansportalen*, *Forbrukerrådet*, *HSH*, *Konkurranse-tilsynet*, *LO* og *NHO* støtter forslaget om at det skal beregnes renter etter lov om forsinket betaling dersom kontraktene ikke oversendes innen fristen.

3.5.4 Departementets vurdering

Både Kredittilsynet og FNH legger til grunn at forsinkelsesrenteloven vil komme til anvendelse i de tilfeller der det avgivende selskap oversitter oppgjørsfristen og dette ikke skyldes forhold på forsikringstakers eller det mottakende selskaps side. Departementet er enig i dette. Etter departementets vurdering kan det være behov for en presisering i forsikringsvirksomhetsloven av at det skal svares forsinkelsesrente i slike tilfeller.

Etter departementets vurdering må kostnadene ved betaling av forsinkelsesrente være å anse som administrasjonskostnader for selskapet. Selskapet vil da ha motivasjon til å begrense kostnadene ved betaling av forsinkelsesrente gjennom ønsket om å holde administrasjonskostnadene lave av konkurransemessige årsaker, samt ved det forhold at selskapet selv bærer risikoen for et negativt administrasjonsresultat. Det vil si at selskapet må belaste sin egenkapital for å dekke et eventuelt negativt administrasjonsresultat.

Et vilkår for at det skal svares forsinkelsesrente, er at oversittelse av oppgjørsfristen ikke skyldes

forhold på forsikringstakers eller det mottakende selskaps side. Departementet legger til grunn at det uansett om selskapet skal svare forsinkelsesrente eller ikke, skal beregnes avkastning av midlene fra utløpet av oppgjørsfristen og frem til midlene overføres til mottakende selskap, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 11-9 annet ledd. Avkastningen belastes avkastningsresultatet, dvs. forsikringskollektivet, i det avgivende selskapet. Slik regelen er søkt utformet, vil den beregnede avkastning som overføres i liten grad avvike fra faktisk avkastning på midlene, slik at forsikringskollektivet i hhv. det avgivende eller mottakende selskap verken vil ha fordeleler eller ulemper av at selskapet overfører midler etter oppsigelsesfristen. Dersom avgivende selskap er i mislighold og skal svare forsinkelsesrente, vil denne komme i tillegg til beregnet avkastning etter forsikringsvirksomhetsloven § 11-9 annet ledd. Forsinkelsesrenten skal imidlertid belastes avgivende selskaps administrasjonsresultat, og ikke forsikringskollektivet i avgivende selskap.

Det vises til forslag til forsikringsvirksomhetsloven § 11-9 nytt tredje ledd.

4 Plikt til å anvende IFRS i årsregnskapet for utstedere av offentlig omsatte verdipapirer notert på regulert marked i EØS med Norge som hjemstat som ikke har konsernregnskapsplikt

4.1 Innledning

Utstedere (med Norge som hjemstat) av omsettelige verdipapirer som er notert på regulert marked i EØS, skal avlegge konsernregnskap i henhold til International Financial Reporting Standards (IFRS), jf. lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) § 3-9 første ledd. Andre noterte utstedere kan velge å avlegge regnskap etter IFRS eller etter de ordinære reglene i regnskapsloven (heretter omtalt som norske regnskapsstandarder), jf. regnskapsloven § 3-9 fjerde ledd. I et høringsnotat utarbeidet av Kredittilsynet 11. desember 2007 ble det reist spørsmål om IFRS bør gjelde som pliktig regnskapsspråk også for sistnevnte gruppe foretak. Det følger av forordning (EF) nr. 1606/2002 artikkel 5a) at medlemslandene kan velge om de ønsker å pålegge noterte selskaper, som ikke avlegger konsernregnskap, å utarbeide selskapsregnskapet etter IFRS.

4.2 IFRS og gjeldende rett

Noterte utstedere hjemmehørende i EØS som avlegger konsernregnskap, skal benytte IFRS som regnskapsspråk i konsernregnskapet. Det er opp til den enkelte hjemstat å bestemme om disse skal tilates, pålegges eller forbys å bruke IFRS i selskapsregnskapet. Noterte utstedere hjemmehørende i EØS som ikke avlegger konsernregnskap skal avlegge selskapsregnskap i henhold til nasjonale regler i den EØS-stat foretaket er regulert. Etter IFRS-forordningen kan nasjonale regler tillate og/eller påby nasjonale regnskapsstandarder eller IFRS.

Som nevnt i avsnitt 4.1 skal noterte konsern med Norge som hjemstat avlegge konsernregnskap i henhold til IFRS, jf. regnskapsloven § 3-9 første ledd. Noterte utstedere som bare avlegger selskapsregnskap kan velge om de vil bruke IFRS eller norske regnskapsstandarder, jf. regnskapsloven § 3-9 fjerde ledd (det tosporede systemet). Med

unntak av forsikringsselskaper kan alle noterte utstedere bruke IFRS i selskapsregnskapet.

4.3 Høringsforslaget – vurdering av behovet for utvidet IFRS-plikt

Kredittilsynet peker i høringsnotatet 11. desember 2007 på at verdien av egenkapitalinstrumenter i stor grad avledes av forventet inntjening i selskapet, i motsetning til verdien av obligasjoner som i større grad er avledet av blant annet kredittrisiko og løpetid. Informasjonsbehovet er derfor typisk større for egenkapitalinstrumenter enn for renteinstrumenter. Obligasjonsmarkedet kan videre sies å være et profesjonelt marked der investorene i større grad enn for egenkapitalmarkedet kan påvirke utstederne, herunder ved valg av regnskapsspråk. Pliktig anvendelse av IFRS utover det markedet etterspør vil således kunne innebære at utstedere ikke ønsker å notere gjeldsinstrumenter på regulert marked i Norge. Dette gjelder særlig mindre utstedere som ikke også har egenkapitalinstrumenter notert på regulert marked. Kravet til kvaliteten og sammenlignbarheten av den relevante finansielle informasjonen fra utstederne, må imidlertid antas å være det samme for begge typer instrumenter.

Regnskaper av høy kvalitet og med god sammenlignbarhet er viktige forutsetninger for velfungerende kapitalmarkeder. Slike egenskaper ved regnskap styrker tiltroen til den finansielle rapporteringen, og er viktig for blant annet regnskapsbrukere som investorer, analytikere og kredittyttere. IFRS-forordningens formål er særlig å sikre en best mulig finansiell informasjon om noterte utstedere i hele EØS, og å gjøre regnskapstallene sammenlignbare over landegrensene. Norske regnskapsstandarder er standarder med høy kvalitet, men de legger ikke til rette for internasjonalt sammenlignbare regnskaper slik som IFRS gjør.

I høringsnotatet punkt 3.7.1 skriver Kredittilsynet:

«Etter Kredittilsynets syn er det ønskelig at alle norske utstedere notert på regulert marked behandles likt i spørsmålet om regnskapspråk, og at det legges til rette for at norske noterte utsteders regnskaper i størst mulig grad er sammenlignbare nasjonalt og i forhold til et størst mulig utvalg av utenlandske noterte utstedere. Etter Kredittilsynets vurdering kan dette best gjøres ved at alle norske utstedere underlegges IFRS-plikt. Det må imidlertid legges vekt på at særlig mindre utstedere kan oppleve at en utvidet IFRS-plikt gjør en ellers ønsket notering på regulert marked uforholdsmessig byrdefull. Behovet for internasjonal sammenlignbarhet for slike utstedere kan derfor være begrenset. I den grad NRS-standarder oppheves uten at disse erstattes av nye standarder, er derfor et spørsmål om de ulemper dette kan medføre bør være en del av utsteders kommersielle avveining i spørsmålet om notering og valg av regnskapspråk, eller om myndighetene skal styre dette til et valg mellom notering på regulert marked eller på ABM (Alternative Bond Market) eller en MHF (Multilateral Handelsfasilitet).

Ut fra en totalvurdering av de ulike hensyner, er Kredittilsynet kommet til en anbefaling om at IFRS-plikten bør utvides til å gjelde alle norske utstedere notert på regulert marked i EØS, og ikke bare de utstedere som avlegger konsernregnskap.»

I høringsnotatet punkt 3.8.2 skriver Kredittilsynet:

«Med utgangspunkt i vurderingene i avsnitt 3.7 er Kredittilsynet av den oppfatning at det bør legges vekt på at det er ønskelig med en størst mulig likebehandling og sammenlignbarhet av utstedere uavhengig av om disse er utstedere av egenkapital- eller gjeldsinstrumenter. Kredittilsynet er noe usikker på hvor stor vekt det bør legges på at obligasjonsmarkedet er preget av stor profesjonalitet, og betydningen av at informasjonskravet er mindre. Kredittilsynet finner imidlertid grunn til å fremheve at det i obligasjonsmarkedet eksisterer et velfungerende ABM-marked uten IFRS-plikt, og at en utvidet IFRS-plikt vil ha regulatoriske gevinster. Etter en totalvurdering er Kredittilsynet kommet til at det vil anbefale at IFRS-plikten i det norske obligasjonsmarkedet utvides til å gjelde alle utstedere av gjeldsinstrumenter notert på regulert marked.»

Kredittilsynet foreslår i høringsnotatet at det innføres IFRS-plikt for alle utstedere av egenkapitalinstrumenter og renteinstrumenter notert på regulert marked som ikke har konsernregnskapsplikt, og viser til sitt forslag til lovendring i regnskapsloven § 3-9 tredje ledd nytt annet punktum.

En utvidet IFRS-plikt vil gjøre utstedernes ar-

beid med regnskapsavleggelse mer byrdefullt. Økte byrder knyttet til selve omleggingen av regnskaperne bør etter Kredittilsynets syn kunne vurderes som en engangskostnad som må fordeles på de fremtidige årene selskapet skal bruke IFRS. Vurdert på denne måten antar Kredittilsynet at den årlige kostnaden neppe blir stor.

Når det gjelder avgrensninger, viser Kredittilsynet til at forsikringsselskaper etter gjeldende rett ikke har adgang til å bruke IFRS i selskapsregnskapet, jf. årsregnskapsforskriften for forsikringsselskaper § 1-2. Hovedfokus på forsikringsområdet er soliditet, og visse problemstillinger som er mer særegne for forsikringsområdet. Kredittilsynet fant det derfor naturlig å holde spørsmålet om bruk av IFRS for slike selskaper utenfor vurderingene i høringsnotatet. Etter Kredittilsynets vurdering er det videre ikke behov for særregler for banker og finansieringsforetak. Disse kan i dag bruke IFRS i sine selskapsregnskaper, jf. endringsforskrift 30. mars 2007 (nr. 370), og de kan derfor underlegges full IFRS-plikt. Kredittilsynet viser også til at årsregnskapsforskriften i betydelig grad er tilpasset IFRS, og at en IFRS-plikt derfor ikke kan antas å medføre tilleggsbyrder av betydning.

4.4 Høring

Kredittilsynets høringsnotat av 11. desember 2007 ble sendt på høring ved Finansdepartementets høringsbrev 20. desember 2007. Høringsfristen ble satt til 18. april 2008.

Følgende høringsinstanser mottok forslaget:

Justisdepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Aksjonærforeningen i Norge
AktuarKonsulenters Forum
Arbeidsgiverforeningen for Skip og Offshorefartøyer
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Banklovkommisjonen
Bedriftsforbundet
Brønnøysundregistrene
Coop Norge
Datatilsynet
De selvstendige kommunale pensjonskasser (DSKP)
Den Norske Aktuarforening
Den norske Revisorforening
Det juridiske Fakultet, Universitetet i Bergen
Det juridiske Fakultet, Universitetet i Oslo
Det juridiske Fakultet, Universitetet i Tromsø
Energibedriftenes Landsforening

Finansforbundet
 Finansieringsselskapenes forening
 Finansnæringens Hovedorganisasjon
 Folketrygdfondet
 Forbrukerombudet
 Forbrukerrådet
 Handels- og Servicenæringenes Hoved-
 organisasjon
 Handelshøyskolen BI
 Imarex Nos ASA
 Konkurransetilsynet
 KS
 Landsorganisasjonen i Norge
 Nord Pool ASA
 Nordic Association of Energy Traders (NAET)
 Nordisk Energimeglerforbund (NESA)
 Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening
 Norges Bank
 Norges Bondelag
 Norges Fondsmeglerforbund
 Norges Handelshøyskole
 Norges Kommunerevisorforening
 Norges Rederiforbund
 Norges Skogeierforbund
 Norsk Bedriftsforbund
 Norsk Investorforum
 Norsk Kraftforvalterforening
 Norsk Tillitsmann ASA
 Norsk Venture
 Norske Finansanalytikeres Forening
 Norske Forsikringsmegleres Forening
 Norske Pensjonskassers Forening
 NOS Clearing ASA
 Næringslivets Hovedorganisasjon
 Oljeindustriens Landsforening
 Oslo Børs
 Siviløkonomene
 Sjøassurandørenes Centralforening
 Skattebetalerforeningen
 Skattedirektoratet
 Skatterevisorenes Forening
 Sparebankforeningen i Norge
 Statens Pensjonskasse
 Statistisk sentralbyrå
 Verdipapirfondenes Forening
 Verdipapirsentralen
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
 ØKOKRIM
 Økonomiforbundet

Følgende høringsinstanser har hatt merknader til forslaget:

Nærings- og handelsdepartementet
 Den norske Revisorforening

Finansnæringens Hovedorganisasjon
 Landsorganisasjonen i Norge
 Norges Bank
 Norske Finansanalytikeres Forening
 Sparebankforeningen i Norge
 Statistisk sentralbyrå

Følgende høringsinstanser har opplyst at de ikke har merknader til forslaget:

Justisdepartementet
 Arbeidsgiverforeningen Spekter
 Brønnøysundregistrene
 Coop Norge
 Datatilsynet
 Konkurransetilsynet
 KS
 Skattebetalerforeningen
 Skattedirektoratet
 Økonomiforbundet

4.5 Høringsinstansenes merknader

LO støtter forslaget til endring i regnskapslovens § 3-9 tredje ledd nytt annet punktum.

Norges Bank og Norske Finansanalytikeres Forening støtter forslaget til endring i regnskapslovens § 3-9, og viser til at sammenlignbarheten av norske børsnoterte selskapers regnskap både nasjonalt og i forhold til utenlandske foretak som fører regnskap i henhold til IFRS vil bedres ved en slik endring.

Finansnæringens Hovedorganisasjon støtter ikke forslaget til endringer i regnskapsloven § 3-9, og viser til de vurderer det som unødvendig å frata noterte utstedere som ikke utarbeider konsernregnskap fleksibiliteten det innebærer å kunne velge om de vil bruke IFRS eller norske regnskapsstandarder.

Nærings- og handelsdepartementet gjør oppmerksom på at en utvidet IFRS-plikt vil innebære økte rapporteringsplikter for de foretak som omfattes, ved at vedkommende foretak må følge rapporteringskravet i regnskapsloven § 9-2. Dermed øker også rapporteringskostnadene for disse selskapene. I en situasjon der regjeringen har som målsetting å redusere administrative kostnader for næringslivet er dette etter NHDs syn en uheldig side ved innføring av IFRS-plikt for børsnoterte foretak som ikke utarbeider konsernregnskap.

Statistisk sentralbyrå har ikke innvendinger mot forslaget og viser til at det viktig er at regnskapene i størst mulig grad er stilt opp etter samme prinsipper. Ut fra dette perspektivet er det generelt uheldig når noen regnskaper er stilt opp etter regnskapsloven og andre etter IFRS.

Sparebankforeningen skriver i sin høringsuttalelse:

«Forslaget om IFRS-plikt vil, etter det vi er kjent med, berøre 6 sparebanker som har utstedt grunnfondsbevis foruten 1 sparebank som har utstedt børsnotert obligasjon. Alle disse bankene utarbeider i dag sine regnskaper i samsvar med NGR. Det er liten tvil om at krav om IFRS vil være byrdefullt. Vi vil også peke på at det er knapphet på folk med IFRS-kompetanse, at med ett unntak er disse bankene små og har en geografisk beliggenhet som gjør det svært vanskelig å skaffe slik kompetanse. Verdipapirene utstedt av de angjeldende bankene er, med unntak for Sparebanken Pluss, dessuten preget av lav likviditet og stor grad av lokale investorer. Plasseringene som gjøres av disse investorene er i liten grad foretatt utelukkende på grunnlag av regnskapsmessig sammenligning mot større banker og valg av regnskapsspråk vil derfor være av mindre betydning

Sparebankforeningen er derfor motstander av forslaget om IFRS plikt for foretak som ikke utarbeider konsernregnskap. Etter vårt syn bør det være opp til hver enkelt bank selv å bestemme regnskapsspråk ut fra de krav de møter fra sine investorer. Vi vil minne om at flertallet av norske banker fortsatt vil rapportere sine regnskaper etter NGR uavhengig av konklusjonen i angjeldende sak. Det er videre vanskelig å se hvorfor prinsippet om forholdsmessighet ikke skal anvendes også i denne sak.

Subsidiært anmoder vi om at det innvilges en romslig overgangsordning med krav til første gangs rapportering tidligst 1. januar 2011.»

Den norske Revisorforening (DnR) støtter prinsipielt høringsforslaget, som vil gi sammenlignbare regnskaper for alle børsnoterte foretak i Norge, enten de er konserner eller ikke. Bakgrunnen for DnRs standpunkt er også en vektlegging av reguleringskostnadene ved å opprettholde god regnskapsskikk for denne lille gruppen av foretak – børsnoterte foretak som ikke utarbeider konsernregnskap – det her dreier seg om.

DnR viser til at en ikrafttredelse mindre enn 12 måneder fram i tid vil bety betydelige begrensninger for foretakene ved overgangen til IFRS. Av hensyn til de foretakene som måtte ønske å videreføre sikringsbokføring eller å benytte seg av virkelig verdiprosjonen for eksisterende finansielle eiendeler eller forpliktelser, anbefaler DnR at ikrafttredelsestidspunktet tidligst settes til regnskapsår som begynner 1. januar 2010 eller senere.

4.6 Departementets vurdering

Departementet viser til at konsekvensene i forhold til annet regelverk av å tillate IFRS i selskapsregnskapet er kommentert i forarbeidene til regnskapsloven (Ot. prp. nr. 89 (2003-2004) pkt. 3.4.6 side 24 flg.). En slik adgang forutsatte at det ble funnet tilfredsstillende løsninger på de konsekvenser en IFRS-plikt kan få for (s. 24 annen spalte nederst):

«utbyttebegrensning og andre selskapsrettslige forhold, skattegrunnlag og skattekontroll, annen offentlig kontroll og grunnlaget for utarbeidelse av statistikk».

De relevante reglene er senere endret slik at bruk av IFRS i selskapsregnskapene er forenlig med disse regelverkene.

Viktige forutsetninger for velfungerende kapitalmarkeder er etter departementets oppfatning regnskaper av høy kvalitet og med god sammenlignbarhet. Dette vil gjelde uavhengig av om det utstedes egenkapital- eller renteinstrumenter. Departementet er enig med Kredittilsynet i at det må være et mål å sikre en best mulig finansiell informasjon om noterte utstedere, også i hele EØS, og gjøre regnskapstallene sammenlignbare over landegrensene. I den grad det er relevant å gi samme regler for flere grupper utstedere synes det etter departementets oppfatning nærliggende å sammenligne med andre noterte utstedere – dvs. noterte konsern som er underlagt IFRS-plikt. Dette taler etter departementets syn for at reglene er like for alle noterte utsteder med Norge som hjemstat. Ved å utvide IFRS-plikten slik Kredittilsynet foreslår, til å gjelde for alle utstedere med Norge som hjemstat notert på regulert marked, vil en bedre sammenlignbarheten av regnskapene til norske utstedere, både nasjonalt og i forhold til utenlandske selskaper som fører regnskapet etter IFRS.

Antallet utstedere (utstedere av offentlig omsatte verdipapirer notert på regulert marked i EØS med Norge som hjemstat som ikke har konsernregnskapsplikt) som bruker norske regnskapsstandards er begrenset, og de utgjør en forholdsvis liten andel av det samlede antall utstedere. Det kan da stilles spørsmål om nytten forsvarer kostnadene av fortsatt å utvikle nye regnskapsstandards som bare vil gjelde for en begrenset krets av foretak. Forslaget om at det innføres IFRS-plikt for alle utstedere, vil etter departementets syn medføre at det ikke er behov for å utvikle og vedlikeholde egne standarder under Norsk Regnskapsstiftelse for noterte utstedere, og vil således isolert sett redusere ressursbruken med hensyn til standardsetting og vedlikehold av standarder i Norge.

Departementet foreslår at det innføres IFRS-plikt for regnskapspliktige som omfattes av forordningen (EF) nr. 1606/2002 artikkel 4, men som ikke har konsernregnskapsplikt etter IFRS. Departementet legger til grunn at en omlegging fra norsk regnskapsstandard til IFRS kan medføre økt ressursbruk for utstederforetakene. Departementet legger videre til grunn at utstederforetakene bør

gis en rimelig tid til å forberede og å innrette seg etter omleggingen, jf. DnRs og Sparebankforeningens høringsmerknader på dette punkt. Departementet foreslår at loven skal gjelde for regnskapsår som begynner 1. januar 2011 eller senere. Det vises til forslag til § 3-9 tredje ledd nytt annet punktum i regnskapsloven.

5 Norges Bank og Bankenes sikringsfond – unntak fra samtykkekravet i finansavtaleloven § 45

5.1 Gjeldende rett

Norges Bank og Bankenes sikringsfonds adgang til å yte likviditetslån og/eller andre støttetiltak til bankene og andre foretak i finansiell sektor er regulert i hhv. lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet (sentralbankloven) §§ 19 og 22 og lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker m.v. (banksikringsloven) § 2-12. En forutsetning for tiltak etter disse bestemmelsene er normalt at mottaker av støttetiltakene kan stille sikkerhet. Bankenes utlånsporteføljer er en mulig sikkerhet for Norges Bank og Bankenes sikringsfond, og vil i en situasjon hvor tiltak etter de nevnte bestemmelsene er aktuelt, kunne være de eneste ubeheftede aktiva av særlig verdi som foretakene har.

Lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) § 45 fastsetter at det må innhentes samtykke fra låntaker dersom en bank skal overdra sin fordring på låntaker til andre enn finansinstitusjoner eller lignende institusjoner.

Bestemmelsen er ufravikelig i forbrukerforhold, jf. finansavtaleloven § 2 første ledd. En bank kan ikke innhente generelt samtykke til overdragelser og pant av lånefordring når låneavtaler med forbrukere inngås. Det er ikke kjent om bankene rutinemessig innhenter slikt samtykke når låneavtaler inngås med næringslivskunder.

Hensynet som finansavtaleloven § 45 skal ivareta følger av Ot.prp. nr. 41 (1998-1999) pkt. 9.5.3 hvor det heter at:

«Departementet ser det likevel slik at en kunde som tar opp lån i en finansinstitusjon eller en lignende institusjon, har grunn til å forvente at han eller hun fortsatt vil kunne forholde seg til en institusjon av denne art gjennom hele låneforholdet. Ut fra de krav som stilles til finansinstitusjoner og lignende har kunden etter departementets syn grunn til å forvente at avtalepartene skal være en institusjon av en viss størrelse, noe som igjen gir grunn til visse forventninger mht. avtalepartens opptreden overfor sine kunder.»

Etter gjeldende rett kan det stilles spørsmål ved

om ikke Norges Bank og Bankenes sikringsfond skal regnes som «*finansinstitusjon*» eller «*lignende institusjon*», dvs. for Norges Banks del som «*statsbank*» etter finansavtaleloven § 1 annet ledd bokstav a, og dermed vil falle inn under det eksisterende unntaket i finansavtaleloven § 45. En tolkning av gjeldende rett gir ikke uten videre et klart og entydig svar på dette, og svarene kan være ulike for de to institusjonene.

5.2 Høring

Norges Bank og Bankenes sikringsfond har bedt om at det utformes en lovendring som klargjør at samtykkekravet i lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) § 45 ikke skal gjøres gjeldende ved overdragelse av lånefordringer til disse to institusjonene. Formålet med lovforslaget er å legge til rette for å benytte lånefordringer som sikkerhet for Bankenes sikringsfonds støttetiltak etter banksikringsloven § 2-12, og for Norges Banks kredittilførsel etter sentralbankloven §§ 19 eller 22.

Forslaget ble utredet av Finansdepartementet, og sendt på høring ved Finansdepartementets høringsbrev 8. september 2008. Høringsfristen ble satt til 20. oktober 2008. Følgende høringsinstanser mottok forslaget:

Barne- og likestillingsdepartementet
Justisdepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Bankenes Sikringsfond
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Kredittilsynet
Norges Bank
Sparebankforeningen i Norge

Følgende høringsinstanser har hatt merknader til forslaget:

Justisdepartementet
Bankenes sikringsfond

Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH)
Kredittilsynet
Norges Bank
Sparebankforeningen i Norge

Følgende høringsinstanser har opplyst at de ikke har merknader til forslaget:

Barne- og likestillingsdepartementet
Nærings- og Handelsdepartementet

5.3 Om kreditt og støttetiltak til banker

Norges Bank kan yte lån på særlige vilkår (S-lån) til en bank eller annet foretak i finansiell sektor som ikke kan oppta lån i markedet og som har utnyttet sentralbankens ordinære låneordninger som D-lån og F-lån fullt ut. S-lån ytes etter sentralbankloven § 19 tredje ledd eller § 22 første ledd på spesielle vilkår når særlige forhold tilsier det. Norges Banks hovedstyre vedtok våren 2004 retningslinjer for S-lån, herunder at slike lån bør ytes mot full sikkerhet eller garantier. Norges Banks rolle ved likviditetskriser i finansiell sektor er omtalt i Finansiell stabilitet 2/2004. Kravet til sikkerhetsstillelse er særlig basert på prinsippet om at banken ikke skal yte soliditetsstøtte, jf. bl.a. uttalelsene i St.meld. nr. 24 (1989-1990) Om Kredittilsynets, Norges Banks og Finansdepartementets behandling av Sparebanken Nord Norge i 1989, s. 18-19.

Banker som er i «S-lån posisjon» har imidlertid begrenset med aktiva som kan pantsettes. Dette skyldes blant annet at bankene pantsetter sine mest likvide verdipapirer og eierandeler i fond til Norges Bank som sikkerhet for sine D-lån og F-lån i sentralbanken. Som nevnt er det først når en bank har trukket fullt ut på sin rett til D- eller F-lån at den kan få behov for S-lån. Norges Bank skriver at dersom banken ikke har tilstrekkelig sikkerheter for et S-lån, må banken be staten om å garantere for lånet. Dette innebærer i følge Norges Bank at dersom banken i praksis skal kunne yte S-lån i slike tilfeller, må det være mulig å ta pant i de kriserammede bankenes utlånsporteføljer, som er en type ubeheftede aktiva som banken fortsatt kan ha i behold.

En bank som har behov for S-lån vil normalt trenge den ekstra likviditeten raskt, og pantesikkerhet må derfor kunne etableres hurtig og effektivt. Dette forutsetter bl.a. at den kriserammede banken kan pantsette lånefordringene til Norges Bank uten å måtte innhente samtykke fra den enkelte lånekunde. Det samme gjelder ved eventuelle S-lån til kredittforetak med utlånsportefølje.

Etter banksikringsloven § 2-12 kan Bankenes sikringsfond yte ulike støttetiltak for bl.a. å sikre at et medlem av fondet kan oppfylle sine forpliktelser eller videreføre sin virksomhet. Dersom Bankenes sikringsfond yter støtte i form av garanti, lån eller likviditetsstøtte uten sikkerhet, vil fondet indirekte overta risikoen fra innskytere og øvrige kreditorer som kan trekke seg ut av den kriserammede banken. Det er viktig at Bankenes sikringsfond kan tilbys tilfredsstillende sikkerhet for de støttetiltakene som ytes, og en banks utlånsportefølje er et sentralt panteobjekt. Samtykkekravet i finansavtaleloven § 45 innebærer i følge Bankenes sikringsfond at utlånsporteføljen i praksis ikke er mulig å bruke i en krisesituasjon, som følge av tiden og problemene det vil kunne innebære å innhente samtykke. Bankenes sikringsfond anser på denne bakgrunn at samtykkekravet utgjør en begrensning i de løsningsalternativer som banksikringsloven gir.

5.4 Høringsinstansenes merknader

Ingen av høringsinstansene har hatt innvendinger mot forslaget om unntak fra samtykkekravet i finansavtaleloven § 45 for Norges Bank og Bankenes sikringsfond.

FNH understreker behovet for denne lovpresiseringen, og ber om at dette lovarbeidet gis høy prioritet, særlig i lys av siste tids uro i finansmarkedene. *Sparebankforeningen* uttaler at de har en preferanse for det opprinnelige forslaget fra Bankenes sikringsfond om å plassere unntaket direkte i finansavtaleloven, men merker seg at Justisdepartementet ønsker at disse lovendringene gjennomføres i spesiallovgivningen. *Bankenes sikringsfond* slutter seg til departementets forslag til lovendringer, og gir samtidig sin tilslutning til høringsuttalelsene fra FNH og Sparebankforeningen. *Kredittilsynet* har ikke innvendinger mot plasseringen av lovforslaget, og understreker at lovendringen er viktig for å hindre eventuell tvil som kan oppstå etter gjeldende regler.

Norges Bank har gitt tilslutning til høringsforslaget. I etterkant av høringen har Norges Bank bedt om at et tilsvarende unntak som er foreslått i sentralbankloven § 19 også tas inn i sentralbankloven § 22. Formålet er at sentralbanken skal kunne yte kreditt mot sikkerhet i utlånsportefølje til andre typer foretak i finansiell sektor med utlånsportefølje enn banker.

Justisdepartementet har ikke innvendinger mot lovendringsforslaget, men ber om at forslaget til lovtekst presiseres slik at det eksplisitt fremgår at unntaket gjelder støttetiltak eller yting av kreditt et-

ter bestemmelsene. Om plasseringen av lovforslaget uttaler Justisdepartementet at:

«Siden støttetiltak til banker i krise dreier seg om spesielle situasjoner, er spesiallovgivningen den klart beste plasseringen. Finansavtaleloven er en generell kontraktslov, og det ville helt klart ikke være hensiktsmessig om et særskilt unntak som det som foreslås i Finansdepartementets høringsnotat, skulle tas inn i denne loven.»

5.5 Departementets vurdering

Finansdepartementet slutter seg til forslaget fra Norges Bank og Bankenes sikringsfond om en lovendring som innebærer at de to institusjonene unntas fra samtykkekravet i finansavtaleloven § 45.

Som del av arbeidet med å sikre finansiell stabilitet i Norge, er det etter departementets vurdering et mål at Norges Bank og Bankenes sikringsfond har et best mulig rettslig rammeverk for å kunne tilføre kreditt eller yte andre støttetiltak ved en eventuell bankkrise. Lovendringsforslaget vil etter departementets syn sikre bedre grunnlag for de to institusjonene til å kunne yte kreditt og andre støtte-tiltak i en eventuell krisesituasjon.

Rettsgrunnlaget som styrer de to institusjonenes mulighet til å tilby krisehjelp til banker mv., bør etter departementets vurdering være utformet slik at adgangen til å ta pant som sikkerhet for krisehjelpen fremgår tydelig. Finansdepartementet mener, i samråd med Justisdepartementet, at det er mest hensiktsmessig med en avklaring av dette gjennom en eksplisitt lovregel.

Departementet slutter seg til Norges Bank og Bankenes sikringsfonds vurdering av at en avklart rettssituasjon er viktig av hensyn å sikre at de to institusjonene ikke kan møtes med erstatningssøksmål fra låntakere som har fått sine lånefordringer

overdratt uten samtykke. Det er vesentlig at det i en krisesituasjon ikke oppstår unødvendig usikkerhet eller tvist om rettsgrunnlaget for de aktuelle tiltakene. Etter gjeldende rett, hvor det ikke er eksplisitt avklart om Norges Bank og Bankenes sikringsfond er omfattet av samtykkekravet i finansavtaleloven § 45, vil faren for eventuelle etterfølgende søksmål kunne føre til at bankenes eller kredittforetaks utlånsporteføljer ikke kan brukes som sikkerhet for tilførsel av likviditet i en krisesituasjon.

Dersom Norges Bank ikke har adgang til å utnytte utlånsporteføljen som pant, vil alternativet kunne være at staten må garantere for den likviditeten institusjonen yter til en kriserammet bank. Departementet slutter seg til Norges Banks vurdering av at en slik løsning vil være klart mindre tilfredsstillende enn en direkte sikring av lånet mot deler av den kriserammede bankens eiendeler, selv om disse kan være mindre likvide.

Departementet slutter seg til forslaget fra Norges Bank om et tilsvarende unntak i sentralbankloven § 22 som i § 19. Departementet viser til at de hensyn som gjør seg gjeldende for overdragelse av utlånsporteføljer som sikkerhet til Norges Bank etter sentralbankloven § 19 er tilsvarende for sentralbankloven § 22.

Finansdepartementet legger, i samråd med Justisdepartementet, til grunn at et unntak fra samtykkekravet i finansavtaleloven § 45 for Bankenes sikringsfond og Norges Bank i realiteten ikke anses som en utvidelse av unntakets rekkevidde, ettersom Norges Bank og Bankenes sikringsfond ikke kan anses som dårligere motparter for låntakerne enn de institusjonene som lånefordringer i dag kan overdras til uten samtykke.

Departementet slutter seg til Justisdepartementets forslag til presisering av lovteksten.

Det vises til forslag til § 19 nytt fjerde ledd og § 22 nytt tredje ledd i sentralbankloven, og til § 2-12 nytt syvende ledd i banksikringsloven.

6 Øvrige endringer i verdipapirfondloven

6.1 Innledning og oversikt

I dette kapitlet foreslås enkelte endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond (verdipapirfondloven) for å sikre en bedre gjennomføring av direktiv 85/611/EF (UCITS-direktivet) og direktiv 2007/16/EF (gjennomføringsdirektivet til UCITS-direktivet). UCITS-direktivet regulerer kollektive investeringer gjennom verdipapirfond. UCITS-direktivet inneholder bl.a. definisjoner og begreper som relaterer seg til hvilke typer aktiva som utgjør tillatte investeringskategorier for UCITS-fond. Med UCITS-fond menes verdipapirfond som etableres i henhold til UCITS-direktivet og som kan tilbys grensekryssende innenfor EØS-området på grunnlag av en notifikasjon til vertslandet. Direktiv 2007/16/EF av 19. mars 2007 er et såkalt «implementing level 2 directive» fastsatt av EU-kommisjonen, og som utfyller og klargjør UCITS-direktivet med hensyn til enkelte definisjoner og begreper knyttet til investeringskategorier (heretter omtalt som gjennomføringsdirektivet.) UCITS-direktivet er i norsk rett gjennomført i verdipapirfondloven.

I punkt 6.2 foreslås en presisering i verdipapirfondloven av at et verdipapirfonds midler skal plasseres i *likvide* finansielle instrumenter. Dette vil sikre en mer presis gjennomføring av EØS-forpliktelser som svarer til UCITS-direktivet.

I punkt 6.3 foreslås en endring av verdipapirfondlovens definisjon av «omsettelige verdipapirer». I gjeldende verdipapirfondlov legges verdipapirhandelens definisjon av omsettelige verdipapirer til grunn for verdipapirfondområdet. Denne definisjonen bygger på MiFID-direktivets bestemmelser. Departementet foreslår at det i stedet tas inn en egen definisjon av omsettelige verdipapirer i verdipapirfondloven som er i samsvar med UCITS-direktivet.

I punkt 6.4 foreslås en endring av ett av vilkårene etter verdipapirfondloven for å kunne plassere et verdipapirfonds eiendeler i unoterte pengemarkedsinstrumenter. Etter gjeldende rett er ett vilkår at utsteder av instrumentene selv er underlagt tilsyn. For å få loven bedre i samsvar med EØS-forpliktelser som svarer til UCITS-direktivet, foreslås at vilkåret endres til at utstedelsen eller utstederen

av instrumentet er regulert med det formål å beskytte investorer og sparemidler.

I verdipapirfondloven er begrepet «nærstående» bl.a. definert som et selskap som har bestemmende innflytelse over et annet selskap. Etter en endring av UCITS-direktivet er begrepet nærstående utvidet til også å gjelde det forhold at et selskap har eller kontrollerer minst 20 prosent av stemmerettighetene eller kapitalen i et selskap. I punkt 6.5 foreslås at verdipapirfondlovens definisjon av nærstående utvides på tilsvarende måte.

6.2 Presisering av krav til likviditet

6.2.1 Gjeldende rett

Verdipapirfondloven § 4-5 angir investeringsområdet for verdipapirfond ved at de forskjellige typer finansielle instrumenter er angitt i første ledd. Innledningen til bestemmelsen lyder slik:

«Kapitalinnskudd i verdipapirfond kan bare plasseres i følgende finansielle instrumenter:»

Verdipapirfondloven § 1-2 første ledd nr. 1 definerer verdipapirfond slik:

«Verdipapirfond: Selvstendig formuesmasse oppstått ved kapitalinnskudd fra en ubestemt krets av personer mot utstedelse av andeler i fondet og som for det vesentlige består av finansielle instrumenter og/eller innskudd i henhold til § 4-5 sjette ledd.»

Ingen av de nevnte bestemmelsene krever uttrykkelig at det må investeres i *likvide* finansielle instrumenter eller innskudd.

6.2.2 EØS-rett

Utgangspunktet for hvilke investeringer som er tillatt følger av UCITS-direktivet artikkel 1 (2), hvor etter UCITS-fond kan plassere midler i omsettelige verdipapirer («transferable securities») og andre likvide finansielle aktiva som angitt i UCITS-direktivet artikkel 19 (1) («other liquid financial assets»). Nevnte artikkel 1 (2) første strekpunkt i UCITS-direktivet lyder slik i norsk oversettelse av direktivet:

«Med forbehold for artikkel 2 menes i dette direktiv med 'investeringsforetak' foretak:

hvis eneste formål er å foreta kollektiv investering i verdipapirer og/eller i andre likvide finansielle aktiva nevnt i artikkel 19 nr. 1 av kapital som er skaffet til veie ved henvendelse til offentligheten, og som driver sin virksomhet etter prinsippet om risikospredning, og

...»

Andre likvide finansielle aktiva (dvs. andre enn omsettelige verdipapirer) angitt i artikkel 19 (1) vil i korthet si følgende investeringsalternativer: pengemarkedsinstrumenter, verdipapirfondsandeler, bankinnskudd og finansielle derivater. Ordlyden i UCITS-direktivet artikkel 1 (2) tolkes slik at ordet 'likvide' ikke bare gjelder andre finansielle aktiva, men at det også peker tilbake på omsettelige verdipapirer, dvs. at omsettelige verdipapirer må være likvide. En slik tolkning er i samsvar med direktiv 2007/16/EF (omtales nedenfor under punkt 6.3.2) som i artikkel 2 (1) (b) presiserer et krav om likviditet knyttet til omsettelige verdipapirer. I følge UCITS-direktivet er det således et likviditetskrav knyttet til investeringene UCITS-fond kan gjøre; både mht. omsettelige verdipapirer og andre finansielle aktiva.

6.2.3 Høringsforslaget

På oppdrag fra Finansdepartementet har Kredittilsynet vurdert hvilke endringer i verdipapirfondloven som er nødvendige for å gjennomføre direktiv 2007/16/EF til direktiv 85/611/EØF (UCITS-direktivet). Kredittilsynets forslag til lovendringer fremkommer i høringsnotat datert 16. juni 2008. Et av forslagene gjelder en presisering i verdipapirfondloven av at et verdipapirfonds midler skal plasseres i *likvide* finansielle instrumenter.

Kredittilsynet uttaler bl.a. følgende i høringsnotat datert 16. juni 2008:

«Verken verdipapirfondlovens definisjon av verdipapirfond i vpfl. § 1-2 første ledd nr. 1 eller angivelsen av verdipapirfonds investeringsområde i § 4-5 inneholder et krav om at verdipapirfonds midler bare kan plasseres i likvide aktiva..

For å understreke at verdipapirfonds midler skal plasseres i likvide aktiva, foreslår Kredittilsynet at det i innledningen til vpfl. § 4-5 inntas et uttrykkelig krav om at plasseringer må gjøres i likvide finansielle instrumenter. Dette vil sikre en mer presis gjennomføring av UCITS direktivet. Kredittilsynet mener det er tilstrekkelig å innta presiseringen i § 4-5, og at det ikke er nødvendig med en tilsvarende endring i selve definisjonen av verdipapirfond i § 1-2 første ledd nr.

1. Ved at likviditetskravet knyttes opp mot § 4-5, kommer det klart frem at investeringene som gjøres i verdipapirfond må knyttes til likvide aktiva.

(...)

Kredittilsynet mener at et generelt likviditetskrav i realiteten ikke vil medføre noen endring i forhold til gjeldende rett. Kravet om likviditet når det gjelder verdipapirfonds plasseringer, følger allerede implisitt av andre bestemmelser i verdipapirfondloven, herunder § 6-9 om andelseiers rett til innløsning av andeler. Likvide investeringer er en forutsetning for at et forvaltningsselskap kan overholde andelseiers innløsningsrett.»

6.2.4 Høring

Høringsnotatet ble sendt på høring ved Finansdepartementets brev 26. juni 2008, med høringsfrist 26. september samme år. Høringsnotatet ble sendt til følgende instanser:

Alle departementene
 Akademikerne
 Aksjonærforeningen i Norge
 Arbeidsgiverforeningen Spekter
 Banklovkommissjonen
 Bedriftsforbundet
 Brønnøysundregistrene
 Datatilsynet
 De selvstendige kommunale pensjonskasser
 Den Norske Advokatforening
 Den norske Revisorforening
 Det juridiske Fakultet, Universitetet i Bergen
 Det juridiske Fakultet, Universitetet i Oslo
 Det juridiske Fakultet, Universitetet i Tromsø
 Finansforbundet
 Finansieringsselskapenes forening
 Finansnæringens Hovedorganisasjon
 Folketrygdfondet
 Forbrukerombudet
 Forbrukerrådet
 HSH
 Handelshøyskolen BI
 Imarex Nos ASA
 Konkurransetilsynet
 KS
 Landsorganisasjonen i Norge
 Nord Pool ASA
 Nordic Association of Energy Traders (NAET)
 Nordisk Energimeglerforbund (NEBA)
 Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening
 Norges Bank
 Norges Fondsmeglerforbund

Norges Handelshøyskole
Norges Juristforbund
Norges Kommunerevisorforening
Norges Rederiforbund
Norsk Investorforum
Norsk Kraftforvalterforening
Norsk Tillitsmann ASA
Norsk Venture
Norske Finansanalytikerens Forening
Norske Forsikringsmegleres Forening
Norske Kredittopplysningsbyråers Forening
Norske Pensjonskassers Forening
NOS Clearing ASA
NTL-Skatt
Næringslivets Hovedorganisasjon
Oslo Børs
Regjeringsadvokaten
Revisjonssjefkretsen
Riksadvokaten
Riksrevisjonen
Siviløkonomene
Skattebetalerforeningen
Skattedirektoratet
Skatterevisorenes Forening
Sparebankforeningen i Norge
Statens Pensjonskasse
Statistisk sentralbyrå
Stortingets ombudsmann for forvaltningen
Unio
Verdipapirfondenes Forening
Verdipapirsentralen
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
ØKOKRIM
Økonomiforbundet

Følgende instanser har gitt merknader til forslaget:

Pensjonskasseforeningene
Verdipapirfondenes forening

Følgende instanser har opplyst at de ikke har merknader til forslaget:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Barne- og likestillingsdepartementet
Fornyrings- og administrasjonsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og politidepartementet
Kunnskapsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Olje- og energidepartementet
Utenriksdepartementet
Datatilsynet
Finansnærings Hovedorganisasjon

Konkurransetilsynet
KS
Landsorganisasjonen i Norge
Norges Bank
Næringslivets Hovedorganisasjon
Regjeringsadvokaten
Riksadvokaten
Skattedirektoratet
Statistisk sentralbyrå

6.2.5 Høringsinstansenes merknader

Pensjonskasseforeningene og Verdipapirfondenes forening uttaler at de støtter forslaget. Ingen av de øvrige høringsinstansene har hatt merknader til forslaget.

6.2.6 Departementets vurdering

Departementet legger, i likhet med Kredittilsynet, til grunn at endringsforslaget ikke vil medføre noen endring i gjeldende rett, ettersom kravet om likviditet følger implisitt av andre regler i verdipapirfondloven. Endringsforslaget vil imidlertid medføre klarhet i forhold til gjennomføringen av UCITS-direktivet, slik at det ikke kan oppstå tvil om at direktivet er riktig gjennomført. Endringsforslaget vil også ha betydning for nasjonale fond fordi et krav om likviditet understreker betydningen av andelseiers innløsningsrett. Departementet slutter seg etter dette til Kredittilsynets forslag. Det vises til forslag til verdipapirfondloven § 4-5 første og sjette ledd.

6.3 Definisjonen av omsettelige verdipapirer

6.3.1 Gjeldende rett

Etter verdipapirfondloven § 4-5 første ledd nr. 1 kan kapitalinnskudd i verdipapirfond plasseres i omsettelige verdipapirer som nevnt i lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) § 2-2 annet ledd.

Verdipapirhandelloven § 2-2 annet ledd lyder:

«Med omsettelige verdipapirer menes de klasser av verdipapirer som kan omsettes på kapitalmarkedet, herunder:

1. aksjer og andre verdipapirer som kan side-stilles med aksjer, samt depotbevis for slike,
2. obligasjoner og andre gjeldsinstrumenter, samt depotbevis for slike,
3. alle andre verdipapirer som gir rett til å erverve eller selge slike omsettelige verdipapirer eller som gir rett til kontant oppgjør.»

Ettersom det i verdipapirfondloven § 4-5 henvises til omsettelige verdipapirer som nevnt i verdipapirhandelloven, skal verdipapirhandellovens definisjon av omsettelige verdipapirer også legges til grunn på verdipapirfondområdet.

Definisjonen av omsettelige verdipapirer i verdipapirhandelloven § 2-2 annet ledd gjennomfører MiFID artikkel 4 nr. 1 18). Det vises til Ot. prp. nr. 34 (2006-2007) om lov om verdipapirhandel og lov om regulerte markeder. Lovens ordlyd ligger nært opp til ordlyden i definisjonen av omsettelige verdipapirer i MiFID.

6.3.2 EØS-rett

Direktiv 85/611/EØF (UCITS-direktivet) regulerer kollektive investeringer gjennom verdipapirfond. Direktivet fastsetter bl.a. hvilke typer aktiva som utgjør tillatte investeringskategorier for UCITS-fond. Utgangspunktet for hvilke investeringer som er tillatt, følger av UCITS-direktivet artikkel 1 (2) hvor etter UCITS-fond kan plassere midler i omsettelige verdipapirer («transferable securities») og andre likvide finansielle aktiva («other liquid financial assets»). Omsettelige verdipapirer er en av hovedtypene av finansielle instrumenter som verdipapirfond kan investere i. Ved endringsdirektiv 2001/108 /EF til UCITS-direktivet, som generelt innebar en utvidelse av det som kan utgjøre tillatte investeringer for UCITS-fond, ble det inntatt en definisjon av omsettelige verdipapirer. Definisjonen av «transferable securities» i artikkel 1 (8) lyder slik:

«For the purpose of this Directive, 'transferable securities' shall mean:

- shares in companies and other securities equivalent to shares in companies ('shares'),
- bonds and other forms of securitised debt ('debt securities'),
- any other negotiable securities which carry the right to acquire any such transferable securities by subscription or exchange, excluding the techniques and instruments referred to in Article 21.»

I norsk oversettelse av endringsdirektivet lyder artikkel 1 (8) slik:

«I dette direktiv menes med 'verdipapirer':

- -aksjer og andre verdipapirer som kan side-
stilles med aksjer ('aksjer'),
- -obligasjoner og andre former for gjeldsinstrumenter ('obligasjoner')
- -alle andre verdipapirer som gir rett til å er-
verve slike verdipapirer ved tegning eller
ombytting,

med unntak av de metoder og hjelpemidler som er angitt i artikkel 21.»

Selv om den norske oversettelsen av endringsdirektivet omtaler «transferable securities» som «verdipapirer», legges det til grunn at dette skal forstås som omsettelige verdipapirer. Det vises til verdipapirfondloven § 4-5 første ledd nr. 1 som angir omsettelige verdipapirer som investeringsalternativ. Ettersom det følger av UCITS-direktivet artikkel 1 (8) at definisjonen av omsettelige verdipapirer skal gjelde ved anvendelsen av direktivet, får definisjonen direkte betydning i forhold til andre bestemmelser i direktivet som omtaler omsettelige verdipapirer. Definisjonen og det nærmere innhold av omsettelige verdipapirer må bl.a. legges til grunn i artikkel 19 som stiller opp mer detaljerte regler om hvilke investeringsalternativer som er tillatt.

Gjennomføringsdirektivet (direktiv 2007/16/EF) presiserer bl.a. hvilke kriterier som skal være oppfylt for at et instrument kan regnes som et omsettelig verdipapir i henhold til definisjonen i UCITS-direktivet. I korthet er kriteriene bl.a. knyttet til at instrumentene skal være likvide, de må kunne verdifastsettes og mulig tap må være begrenset. Videre presiseres i gjennomføringsdirektivet i hvilken grad såkalte «closed end funds» (fond med lukket utgang) kan anses som omsettelige verdipapirer. Gjennomføringsdirektivet innebærer ikke en endring av selve definisjonen av omsettelige verdipapirer i UCITS-direktivet, men presiserer hvordan definisjonen er å forstå.

6.3.3 Høringsforslaget

Definisjonen av omsettelige verdipapirer i verdipapirfondloven sett i forhold til UCITS-direktivets og gjennomføringsdirektivets bestemmelser, ble vurdert av Kredittilsynet i høringsnotatet av 16. juni 2008, se omtale under punkt 6.2.3. Kredittilsynet uttaler bl.a. følgende i høringsnotatet:

«UCITS direktivets definisjon av omsettelige verdipapirer i artikkel 1 (8) overensstemmer på mange måter med definisjonen i MiFID. Definisjonen er imidlertid ikke identisk med MiFIDs definisjon, men noe snevrere. Som nevnt ligger verdipapirhandellovens definisjon nært opp til definisjonen av omsettelige verdipapirer i MiFID. Kredittilsynet mener at UCITS direktivets definisjon er forskjellig fra verdipapirhandellovens definisjon bl.a. på de punkter som nevnes nedenfor.

I verdipapirhandelloven defineres omsettelige verdipapirer som verdipapirer som kan omsettes på kapitalmarkedet. I Ot. prp. nr. 34 (2006-2007) fremgår at et verdipapir vil anses omsettelig på kapitalmarkedet, dersom verdipapiret etter sin art er omsettelig. Departementet uttaler bl.a. at 'Det er altså ikke avgjørende i seg

selv at verdipapiret rent faktisk ikke er omsettelig'. Kredittilsynet antar at en tilsvarende forståelse om at det avgjørende er hvorvidt verdipapiret etter sin art er omsettelig, ikke uten videre kan legges til grunn som et utgangspunkt også på verdipapirfondområdet. Det vises til at gjennomføringsdirektivet i artikkel 2 (1) bokstav b) og e) presiserer at omsettelige verdipapirer både må være likvide og omsettelige, bl.a. for at andelseiernes rett til innløsning av andeler kan oppfylles.

(....)

På bakgrunn av ovennevnte, mener Kredittilsynet at det ikke foreligger full overensstemmelse mellom definisjonen i UCITS direktivet og definisjonen i verdipapirhandelloven. Selv om det kan hevdes å være en fordel at samme begrep, omsettelige verdipapirer, har samme innhold i de ulike lovene på verdipapirområdet, så mener Kredittilsynet allikevel at det er nødvendig med en særskilt definisjon av omsettelige verdipapirer på verdipapirfondområdet. Dette under henvisning til at de to lovene har sin bakgrunn i to ulike direktiver. UCITS direktivets definisjon av omsettelige verdipapirer har dessuten blitt ytterligere presisert gjennom direktiv 2007/16/EF (gjennomføringsdirektivet). Gjennom sistnevnte direktiv fremheves betydningen av at begrepet omsettelige verdipapirer må tolkes på en måte som er forenlig med UCITS direktivets prinsipper. Kredittilsynet mener dette kan anføres som et tilleggsargument for at MiFIDs definisjon ikke legges til grunn. I stedet for at verdipapirfondloven definerer omsettelige verdipapirer ved en henvisning til bestemmelsen i verdipapirhandelloven som gjennomfører MiFID, foreslår Kredittilsynet at omsettelige verdipapirer defineres i overensstemmelse med UCITS direktivets definisjon. Kredittilsynet foreslår at henvisningen til lov om verdipapirhandel § 2-2 annet ledd tas ut av verdipapirfondloven § 4-5 første ledd nr. 1. Kredittilsynet foreslår i stedet at omsettelige verdipapirer defineres i verdipapirfondloven § 1-2, og at definisjonen utformes i samsvar med UCITS direktivet. På denne måten vil det tydeliggjøres at på verdipapirfondområdet skal omsettelige verdipapirer forstås på samme måte som i UCITS direktivet.»

Høringsnotatet ble sendt på høring ved Finansdepartementets brev 26. juni 2008, se omtale under punkt 6.2.4.

6.3.4 Høringsinstansenes merknader

Pensjonskasseforeningene og Verdipapirfondenes forening uttaler at de støtter forslaget. Ingen av de øv-

rige høringsinstansene har hatt merknader til forslaget.

6.3.5 Departementets vurdering

Selv om definisjonen av omsettelige verdipapirer i UCITS-direktivet og definisjonen i verdipapirhandelloven, som verdipapirfondloven viser til, er nesten like, er det ikke full overensstemmelse mellom bestemmelsene. De to nevnte lover bygger på ulike direktiver, og departementet slutter seg til Kredittilsynets vurdering av at det er mest hensiktsmessig at verdipapirfondloven inneholder en særskilt definisjon av omsettelige verdipapirer som bygger på UCITS-direktivet. I tillegg vises det til at gjennomføringsdirektivet fremhever betydningen av at begrepet omsettelige verdipapirer må tolkes i samsvar med UCITS-direktivets prinsipper. Dette tilsier også at det er viktig at definisjonen av omsettelige verdipapirer i verdipapirfondloven er knyttet til UCITS-direktivet, og ikke MiFID, slik loven er bygd opp i dag. Departementet foreslår derfor å endre verdipapirfondloven slik at det tas inn en definisjon av omsettelige verdipapirer som er i samsvar med UCITS-direktivet i verdipapirfondloven § 1-2 nytt nr. 7.

Definisjonen av omsettelige verdipapirer i UCITS-direktivet artikkel 1 (8) gjør unntak for de teknikker og instrumenter som omhandles i artikkel 21. Det følger av artikkel 21 (2) at medlemslandene kan tillate at det, på de vilkår og innenfor de grenser som landene fastsetter, i forvaltningen av verdipapirfond kan benyttes teknikker og instrumenter som relaterer seg til omsettelige verdipapirer og pengemarkedsinstrumenter for å oppnå en effektiv porteføljeforvaltning. Disse skal altså ikke omfattes av definisjonen av omsettelige verdipapirer. Gjennomføringsdirektivet (direktiv 2007/16/EF) artikkel 11 presiserer vilkårene som skal være oppfylt for å tillate bruk av slike teknikker og instrumenter. Slik departementet vurderer det, er det mest hensiktsmessig å gjennomføre UCITS-direktivet artikkel 21 (2) og gjennomføringsdirektivet artikkel 11 i forskrift. Departementet foreslår derfor å ta inn en forskriftshjemmel i verdipapirfondloven § 4-5 nytt niende ledd, slik at nærmere regler for hvilke teknikker og instrumenter som kan anvendes for å oppnå en effektiv porteføljeforvaltning, kan fastsettes i forskrift. For å sikre en riktig gjennomføring av UCITS-direktivet artikkel 1 (8), som viser til artikkel 21, foreslår departementet å ta inn en bestemmelse i verdipapirfondloven § 1-2 første ledd nytt nr. 7 om at teknikker og instrumenter som er omfattet av § 4-5 niende ledd, ikke anses som omsettelige verdipapirer.

Det vises til forslag til verdipapirfondloven § 1-2 første ledd nytt nr. 7 og § 4-5 niende ledd.

6.4 Verdipapirfonds adgang til å investere i unoterte pengemarkedsinstrumenter

6.4.1 Gjeldende rett

Verdipapirfondloven § 4-6 annet ledd regulerer verdipapirfonds adgang til å investere i unoterte pengemarkedsinstrumenter. Med unoterte pengemarkedsinstrumenter menes finansielle instrumenter som ikke er opptatt til offisiell notering eller omsettes på regulerte markeder, jf. verdipapirfondloven § 4-6 første ledd nr. 1–4. For at verdipapirfond skal kunne investere i unoterte pengemarkedsinstrumenter, må instrumentene være utstedt av myndigheter, selskaper og institusjoner som angitt i verdipapirfondloven § 4-6 annet ledd nr. 1–4. Innledningsvis i § 4-6 annet ledd stilles det videre vilkår om at «utsteder [av instrumentene] selv er underlagt tilsyn».

6.4.2 EØS-rett

Etter direktiv 2001/108/EF lyder direktiv 85/611/EØF artikkel 19 nr. 1 bokstav h som følger (departementets understreking):

«1. The investments of a unit trust or of an investment company must consist solely of:

[...]

(h) money market instruments other than those dealt in on a regulated market, which fall under Article 1(9), if *the issue or issuer of such instruments is itself regulated for the purpose of protecting investors and savings*, and provided that they are:

[...]

- issued or guaranteed by an establishment subject to prudential supervision, in accordance with criteria defined by Community law, or by an establishment which is subject to and complies with prudential rules considered by the competent authorities to be at least as stringent as those laid down by Community law or;»

Grunnvilkåret i UCITS-direktivet artikkel 19 nr. 1 bokstav h om at «the issue or issuer of such instruments is itself regulated...» blir utfyllt og klargjort i direktiv 2007/16/EF av 19. mars 2007 om gjennomføring av Rådsdirektiv 85/611/EØF (heretter gjennomføringsdirektivet) artikkel 5. Artikkel 5 nr. 1 lyder som følger:

«The reference in Article 19(1)(h) of Directive 85/611/EEC to money market instruments, other than those dealt in on a regulated market, of which the issue or the issuer is itself regulated for the purpose of protecting investors and savings, shall be understood as a reference to financial instruments which fulfil the following criteria:

(...)»

6.4.3 Departementets forslag

Departementet legger til grunn at gjennomføringsdirektivet innebærer at kravet om at «the issue or the issuer of such instruments is itself regulated...» ikke skal forstås som et krav om nasjonal regulering knyttet til utstedere i det unoterte markedet, men som en referanse til finansielle instrumenter som oppfyller kriteriene i gjennomføringsdirektivet artikkel 5. Departementet anser at det vesentlige ved kravet er at det dreier seg om pengemarkedsinstrumenter som oppfyller vilkårene knyttet til definisjonen av pengemarkedsinstrumenter i verdipapirfondloven § 4-5 femte ledd om at instrumentene normalt må handles på pengemarkedet, de må være likvide og kunne verdifastsettes. I tillegg følger det av gjennomføringsdirektivet at pengemarkedsinstrumentene må være omsettelige og at det rent faktisk gis egnet informasjon om utstedelsen eller utsteder som setter en informert investor, det vil si forvaltningsselskapet på vegne av verdipapirfondet, i stand til å fatte en informert investeringsbeslutning, jf. artikkel 5 nr. 1 bokstav b. Direktivet stiller detaljerte krav til med hensyn til hvilken informasjon som skal gis. Disse bestemmelsene i direktivet er foreslått gjennomført i forskrift.

Slik verdipapirfondloven § 4-6 annet ledd er utformet, er grunnvilkåret for at et verdipapirfond skal kunne investere i unoterte pengemarkedsinstrumenter at utsteder selv er underlagt tilsyn, jf. § 4-6 annet ledd innledningsvis. Ordlyden i gjeldende bestemmelse gir etter dette anvisning på et inngangsvilkår som er snevrere enn det som følger av europaparlamentsdirektiv 2001/108/EF om endring av Rådsdirektiv 85/611/EØF (UCITS-direktivet), om at «the issue or issuer of such instruments is itself regulated...». Departementet viser til at det ikke har vært hensikten å gi strengere norske regler på dette området enn det som følger av direktivet. Departementet foreslår derfor å endre ordlyden i verdipapirfondloven § 4-6 annet ledd slik at norske UCITS-fond sikres tilsvarende investeringsalternativer som utenlandske UCITS-fond når det gjelder unoterte pengemarkedsinstrumenter.

Unoterte pengemarkedsinstrumenter er i verdipapirfondloven § 4-6 annet ledd angitt å være pengemarkedsinstrumenter som «omsettes på et annet marked enn angitt i første ledd nr. 1 til 4...». Verdipapirfondloven § 4-6 første ledd nr. 1 til 4 gjennomfører UCITS-direktivet artikkel 19 nr. 1 bokstav a) til d), om hvilke instrumenter et verdipapirfond kan investere i. UCITS-direktivet artikkel 19 bokstav d) nevner imidlertid ikke uttrykkelig pengemarkedsinstrumenter, kun «recently issued transferable securities». Departementet legger derfor til grunn at verdipapirfondloven § 4-6 annet ledds henvisning til bestemmelsens første ledd nr. 4 ikke er i samsvar med UCITS-direktivet. Departementet foreslår derfor å endre verdipapirfondloven § 4-6 annet ledd slik at det vises til første ledd nr. 1 til 3.

Endringsforslagene som er omtalt her er dels av teknisk karakter, dels vil de gi en noe utvidet investeringsadgang for norske UCITS-fond. Det har derfor ikke vært ansett nødvendig med høring av forslagene.

Departementet viser til forslag til endring av verdipapirfondloven § 4-6 annet ledd.

6.5 Endring av definisjonen av nærstående

6.5.1 Gjeldende rett

Etter verdipapirfondloven § 1-2 annet ledd nr. 4 defineres nærstående som «selskap hvor vedkommende selv eller noen som er nevnt i nr. 1, 2 eller 5 har slik innflytelse som nevnt i aksjeloven eller allmennaksjeloven § 1-3 annet ledd eller selskapsloven § 1-2 annet ledd». Aksjeloven (lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper), allmennaksjeloven (lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper) og selskapsloven (lov 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper) knytter definisjonen av «nærstående» til hvorvidt et selskap har bestemmende innflytelse over et annet selskap. Et selskap skal alltid regnes som nærstående til et annet selskap dersom et selskap eier så mange aksjer eller andeler i et annet selskap at de representerer flertallet av stemmene i det andre selskapet eller har rett til å velge eller avsette et flertall av medlemmene i det andre selskapets styre.

6.5.2 EØS- rett

Definisjonen av «close links» («nære forbindelser») i UCITS-direktivet ble endret ved Europaparlamentets- og rådsdirektiv 2002/83/EF av 5. november 2002 om livsforsikring (livsforsikringsdirektivet). Direktiv 2002/83/EF artikkel 1 første ledd bokstav

r) definerer «close links» eller «nære forbindelser» på følgende måte:

- «r) «nære forbindelser», en situasjon der to eller flere fysiske eller juridiske personer er knyttet til hverandre ved
 - i) kapitalinteresse, dvs. ved å ha eller kontrollere minst 20 % av et foretaks stemmeretter eller kapital, eller
 - ii) kontroll, dvs. ved en forbindelse mellom et morforetak og et datterforetak i alle tilfellene omhandlet i artikkel 1 nr. 1 og 2 i direktiv 83/349/EØF, eller et tilsvarende forhold mellom enhver fysisk eller juridisk person og et foretak; ethvert datterforetak av et datterforetak skal også anses som et datterforetak av det morforetaket som står i spissen for disse foretakene.

En situasjon der to eller flere fysiske eller juridiske personer er varig knyttet til en person ved kontroll, anses også som en nær forbindelse mellom slike personer.»

6.5.3 Departementets forslag

Etter endringen av definisjonen av «nære forbindelser» i UCITS-direktivet som vist til over, er definisjonen av nærstående i verdipapirfondloven ikke lenger i tråd med EØS-reglene. Departementet foreslår derfor en endring i verdipapirfondloven § 1-2 for å gjennomføre UCITS-direktivets definisjon av «nære forbindelser».

Departementet anser at direktiv 2002/83/EF artikkel 1 første ledd bokstav r) nr. ii) er gjennomført i verdipapirfondloven § 1-2 annet ledd nr. 4 ved henvisningen til aksjeloven eller allmennaksjeloven § 1-3 annet ledd og selskapsloven § 1-2 annet ledd. Departementet foreslår at bestemmelsen i verdipapirfondloven § 1-2 annet ledd nr. 4 utvides til også å omfatte «selskap der vedkommende selv eller noen som er nevnt i nr. 1, 2 eller 5 har eller kontrollerer minst 20 % av stemmerettighetene eller selskapets kapital». Dette vil gjennomføre direktiv 2002/83/EF artikkel 1 første ledd bokstav r) nr. i).

Ettersom endringsforslaget er en ren tilpasning til en mindre endring i direktivet som svarer til våre EØS-forpliktelser, har departementet ikke sett det som nødvendig å sende forslaget på høring.

Det vises til forslag til endring av verdipapirfondloven § 1-2 annet ledd nr. 4.

7 Endring i foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven

7.1 Gjeldende rett

I foretakspensjonsloven § 2-2 og innskuddspensjonsloven § 2-3 er det bestemmelser om minstekrav til antall medlemmer i en pensjonsordning. Foretak har adgang til å opprette pensjonsordning etter disse lovene dersom pensjonsordningen vil oppfylle lovenes minstekrav til antall medlemmer. I lov om obligatorisk tjenestepensjon § 2 er det gitt bestemmelser om minstekrav til antall personer eller ansatte i foretaket. Foretaket har plikt etter lov om obligatorisk tjenestepensjon til å opprette pensjonsordning for sine ansatte dersom bestemmelsene om minstekrav til antall personer eller ansatte i foretaket er oppfylt.

Dersom det er personer i foretaket som ikke skal være medlem av pensjonsordningen, for eksempel eier eller innehaver av foretaket, kan en komme i den situasjon at foretaket har plikt til å opprette pensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon, men ikke har adgang til å opprette pensjonsordning etter foretaks- eller innskuddspensjonsloven, fordi minstekravene til antall medlemmer i pensjonsordningen ikke er oppfylt.

7.2 Høring

I et høringsnotat utarbeidet av Finansdepartementet 21. desember 2007 ble det bl.a. foreslått en endring av foretakspensjonsloven § 2-2 første ledd og innskuddspensjonsloven § 2-3 første ledd, slik at det blir samsvar mellom plikten til å opprette pensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon og adgangen til å opprette pensjonsordning etter foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven.

Lovforslaget ble sendt på høring 21. desember 2007, sammen med forslag til enkelte andre lov- og forskriftsendringer på pensjonsområdet. Høringsnotatet ble sendt til følgende instanser:

Alle departementene
Akademikerne
AktuarKonsulenters Forum
Arbeidsgiverforeningen for Skip og

Offshorefartøyer
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Banklovkommissjonen
Bedriftsforbundet
Brønnøysundregistrene
Coop Norge
Datatilsynet
De selvstendige kommunale pensjonskasser (DSKP)
Den Norske Advokatforening
Den Norske Aktuarforening
Den norske Revisorforening
Finansforbundet
Finansieringsselskapenes forening
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Handels- og Servicenæringenes Hovedorganisasjon
Konkurransetilsynet
Kreditilsynet
KS
Landsforeningen for trafikkskadde
Landsorganisasjonen i Norge
Likestillingsombudet
Norges Bank
Norges Bondelag
Norges Eiendomsmeglerforbund
Norges Fondsmeglerforbund
Norges Ingeniørorganisasjon
Norges Juristforbund
Norges Rederiforbund
Norges Røde Kors
Norges Skogeierforbund
Norsk Bedriftsforbund
Norske Boligbyggelags Landsforbund
Norske Forsikringsmegleres Forening
Norske Pensjonskassers Forening
Næringslivets Hovedorganisasjon
Rikstrygdeverket
Siviløkonomene
Sparebankforeningen i Norge
Statens Pensjonskasse
Unio
Verdipapirfondenes Forening
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Følgende høringsinstanser har gitt merknader til forslaget:

Akademikerne
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Arbeidssamvirkenes Landsforening (ASVL)
Finansnæringens Hovedorganisasjon
Forskerforbundet
HSH
Kredittilsynet
Landsorganisasjonen i Norge
NAV – Arbeids- og velferdsdirektoratet
Norges Bank
Norges Journalistlag
Sparebankforeningen
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Følgende høringsinstanser har opplyst at de ikke har merknader til forslaget:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Barne- og likestillingsdepartementet
Fiskeri- og kystdepartementet
Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Justis- og politidepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Kunnskapsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Miljøverndepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Utenriksdepartementet
Brønnøysundsregistrene
Coop Norge
Datatilsynet
Konkurransetilsynet
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Norges Eiendomsmeglerforbund
Norske Pensjonskassers Forening
Næringslivets Hovedorganisasjon

7.3 Høringsinstansenes merknader

Alle høringsinstanser som har gitt merknader, jf. punkt 7.2, støtter forslaget.

FNH viser til at forslaget også medfører behov for endring av bestemmelsene i foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven om avvikling av pensjonsordning som ikke lenger oppfyller minstekravene til antall medlemmer i en pensjonsordning. Det vises til at plikten til å opprette pensjonsordning knyttes til antall personer eller ansatte i foretaket, og ikke til det antall medlemmer pensjonsordningen vil få.

7.4 Departementets vurdering

Departementet foreslår at foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven endres slik at det blir samsvar mellom plikten til å opprette pensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon og adgangen til å opprette pensjonsordning etter foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven. Det vises til forslaget til endring av innledningen i foretakspensjonsloven § 2-2 første ledd og innskuddspensjonsloven § 2-3 første ledd.

Departementet er enig med *FNH* i at det er behov for endring også av foretakspensjonslovens og innskuddspensjonslovens bestemmelser om avvikling av pensjonsordning som ikke lenger oppfyller minstekravene til antall medlemmer i en pensjonsordning. Bestemmelsene om avvikling bør i stedet knyttes til det forhold at minstekravene til antall personer i foretaket ikke lenger er oppfylt. Det vises til forslaget til endring av foretakspensjonsloven § 2-2 tredje ledd og innskuddspensjonsloven § 2-3 tredje ledd.

8 Endring av navn fra Kredittilsynet til Finanstilsynet

8.1 Bakgrunn for lovforslaget

8.1.1 Kredittilsynets forslag

Kredittilsynet fremmet i mars 2009 for departementet forslag om å skifte navn til «Finanstilsynet». Ifølge Kredittilsynet er det flere grunner til at tilsynet ønsker å skifte navn nå. Kredittilsynet viser primært til at det foreslåtte navnet «Finanstilsynet» bedre dekker området for tilsynets virksomhet, herunder det forhold at tilsynet omfatter både bank-, forsikrings- og verdipapirtilsyn m.v. Videre viser tilsynet til at navnet «Finanstilsynet» er bedre i samsvar med hva tilsvarende tilsyn heter i andre nordiske land («Finanstilsynet» i Danmark, «Finansinspektionen» i Sverige og Finland), og med det engelske navnet til Kredittilsynet («Financial Supervisory Authority of Norway»). Kredittilsynet legger opp til at det nye navnet tilpasses den eksisterende logoen til Kredittilsynet.

Kredittilsynet foreslår å gjennomføre endringen av navneskiftet i forbindelse med flytting til nye lokaler i Revierstredet 3 i desember 2009. I denne sammenheng må Kredittilsynet i alle tilfeller legge ned mye arbeid i forbindelse med omprofilering (nye skilt, nye maler, nye postale trykksaker m.m.). Kredittilsynet viser til at endring av navn samtidig med flyttingen både er økonomisk gunstig og arbeidsbesparende. Kredittilsynet antar at kostnadene ved et navneskifte samtidig med flyttingen kan dekkes innenfor eksisterende budsjetter for 2009 og 2010 (inkludert dedikert flyttebudsjett).

8.1.2 Høring

Kredittilsynets navn er lovfestet, og en endring av navnet krever lovendring. For at det skal være mulig å gjennomføre navneendringen samtidig med flyttingen, må det fremmes lovforslag om endring av navnet våren 2009. På grunn av endringens tekniske karakter, og av hensyn til å kunne gjennomføre navneendringen i forbindelse med flytting, er forslaget ikke sendt på høring.

8.2 Gjeldende rett

Kredittilsynets navn er fastlagt ved lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kreditttilsynsloven). Etter § 2 første ledd skal «[t]ilsynet føres av Kredittilsynet».

Kredittilsynet ble opprettet ved lov om opprettelse av Tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (Kredittilsynet) ved endringer i lov 7. desember 1956 nr. 1 om offentlig tilsyn med banker og andre kredittinstitusjoner (Bankinspeksjonen), lov 29. juli 1911 om forsikringsselskaper m.v. Da tilsynet ble opprettet, var navnevalget ikke en sentral problemstilling. I Ot.prp. nr. 49 (1984-85) er navnevalget beskrevet på følgende måte: «Tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel mv. (Kredittilsynet) foreslås som navn på den samordnede etaten» (s. 1). For øvrig er navnevalget ikke omtalt. Navnet Kredittilsynet er ikke historisk forankret på en måte som forhindrer navneendring.

Kreditttilsynsloven regulerer Kredittilsynets virksomhet og organisasjon. I tillegg er det henvisning til Kredittilsynet i en rekke andre lover på finanssektorens område. Totalt er det henvist til Kredittilsynet i mer enn 300 paragrafer i 31 lover. I tillegg henvises det til Kredittilsynet i over 150 forskjellige forskrifter. Felles for alle bestemmelsene er at de henviser til tilsynet som sådan. Navnet har kun teknisk betydning som referanse til kreditttilsynsloven. Det er ingen materielle virkninger knyttet til navnet, og det er ingen direkte sammenheng mellom navnet og tilsynets arbeid.

8.3 Departementets vurdering

Finansdepartementet slutter seg til forslaget fra Kredittilsynet om en lovendring som innebærer at Kredittilsynet endrer navn til Finanstilsynet. Etter departementets vurdering har navnet ingen historisk eller kulturell forankring som tilsier at ikke navnet kan endres.

Departementet slutter seg til Kredittilsynets vurdering av at navnet «Finanstilsynet» bedre re-

flekterer tilsynets virksomhetsområde. Departementet slutter seg til Kredittilsynets vurdering av at det er hensiktsmessig med et navn som er i tråd med internasjonal praksis for integrerte finanstillsyn. Dette må sees i lys av at tilsynets virksomhet får et stadig mer internasjonalt tilsnitt som følge av internasjonalt tilsynssamarbeid.

I Norden benyttes navnet «Finansinspektionen» i Sverige og Finland, og «Finanstilsynet» i Danmark. En endring av navn til «Finanstilsynet» i Norge kan etter departementets vurdering føre til en viss forvekslingsfare med det danske Finanstilsynet, men departementet anser denne faren for å være liten, og ikke et avgjørende argument mot navneskifte.

Departementet slutter seg til Kredittilsynets vurdering av at det er gunstig å gjennomføre navneendringen samtidig med flyttingen. Departementet er enig i at dette både er kostnadsbesparende og at det kan bidra til å styrke fornyingseffekten av flyttingen.

Departementet foreslår også at lovens kortnavn «kredittilsynsloven» endres til «finanstilsynsloven» for å reflektere institusjonens nye navn. Departementet foreslår videre at lovens tittel moderniseres i forbindelse med navneendringen. Etter departementets vurdering vil både kredittinstitusjoner, for-

sikringsselskaper og verdipapirhandel inkluderes i begrepet finansinstitusjoner. Det føres imidlertid også tilsyn med foretak som ikke faller inn under begrepet finansinstitusjoner, og dette bør fremkomme av tittelen. Departementet foreslår på denne bakgrunn at lovens navn skal være: «lov om tilsynet med finansinstitusjoner mv. (finanstilsynsloven)». Endring av lovens tittel og kortnavn er ikke ment å innebære noen materiell endring i forhold til gjeldende rett.

Departementet foreslår at navneendringen gjennomføres ved at kredittilsynslovens § 2 første ledd endres. I tillegg må navnet endres i alle lover der det forekommer. Dette foreslås gjort i en endringsbestemmelse for de paragrafer der navnet Kredittilsynet forekommer. Endring av lovens tittel medfører videre at det må fastsettes endringsbestemmelser for de paragrafer som henviser til kredittilsynsloven eller dens kortnavn, for å bringe lovverket i samsvar med den nye tittelen. Det vises til forslag til lovvedtak del VIII, IX, X og XI.

Parallelt med denne proposisjonen legges det frem tre andre proposisjoner som også nevner Kredittilsynet i lovteksten. Dersom disse lovendringene blir vedtatt, må også «Kredittilsynet» endres til «Finanstilsynet» for disse bestemmelsene. Det vises til forslag til lovvedtak del XII, XIII og XIV.

9 Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget i kapittel 2 som åpner for sammenslåing av verdipapirfond, vil etter departementets vurdering møte et behov i næringen for å tilpasse fondsstrukturen til de endringer, sammenslåinger mv. som har skjedd blant forvaltningsselskapene de senere år. Departementet antar at en adgang til sammenslåing av verdipapirfond vil kunne legge til rette for en mer kostnadseffektiv fondsstruktur, og således kunne føre til kostnadsbesparelser hos forvaltningsselskapene. Departementet antar at det vil komme en del søknader om sammenslåing av verdipapirfond idet den nye lovbestemmelsen trer i kraft. I en periode vil dette kunne medføre noe økt arbeidsbelastning for Kredittilsynet. Ut over dette antas det ikke at lovforslaget vil ha konsekvenser av betydning for det offentlige.

Lovforslaget i kapittel 3 om opphevelse av retten til å kreve flyttegebyr ved flytting av fripoliser, pensjonskapitalbevis og individuelle pensjonsavtaler, vil medføre en viss omfordeling av kostnader ved flytting, ved at kostnadene i sin helhet må dekkes som administrasjonskostnader, og fordeles på de gjenværende kundene gjennom pristariffen for administrative tjenester. Med dagens lave flytteaktivitet vil dette likevel neppe utgjøre betydelige beløp. Dersom lovforslaget, i tråd med formålet, bidrar til økt flytteaktivitet, vil dette kunne stimulere konkurransen mellom livsforsikringsselskapene og gi bedre forvaltning av fripoliser, pensjonskapitalbevis og individuelle pensjonsavtaler. Dette vil være til fordel for alle kunder som har denne typen kontrakter. Lovforslaget antas ikke å ha konsekvenser for det offentlige. De øvrige lovforslagene i kapittel 2 antas ikke å ha konsekvenser av betydning for det private eller offentlige.

Lovforslaget i kapittel 4 om innføring av IFRS for børsnoterte foretak som ikke utarbeider konsernregnskap, vil medføre økt ressursbruk i forbindelse med regnskapsavleggelse for de foretakene det gjelder. I avsnitt 4.3 viser departementet til Kredittilsynets vurdering av at de økte kostnadene bør kunne vurderes som en engangskostnad som må fordeles på de fremtidige årene selskapet skal bruke IFRS. Ut fra dette antar Kredittilsynet at den årlige kostnaden for foretaket neppe blir stor. Lovforslaget vil gi bedre mulighet til å sammenlikne regn-

skaper til alle børsnoterte foretak. Dette vil bidra til å sikre best mulig finansiell informasjon, noe som er av stor betydning for investorer, analytikere og kredittyttere. Departementet antar at lovforslaget ikke vil medføre økt ressursbehov for Kredittilsynet.

Lovforslaget i kapittel 5 om unntak fra samtykkekravet i finansavtaleloven for Norges Bank og Bankenes sikringsfond, vil kunne gjøre det enklere for Norges Bank eller Bankenes sikringsfond å tilføre likviditet til en kriserammet bank eller annen institusjon i finansiell sektor med sikkerhet i bankens aktiva.

Departementet legger til grunn at forslaget i kapittel 6 om å ta inn et eksplisitt likviditetskrav i verdipapirfondloven ikke vil ha økonomiske eller administrative konsekvenser for forvaltningsselskapene eller myndighetene. Det vises til at forslaget i realiteten ikke vil medføre noen endring i forhold til gjeldende rett. Departementet legger videre til grunn at heller ikke forslaget angående definisjonen av omsettelige verdipapirer vil få særskilte økonomiske eller administrative konsekvenser for forvaltningsselskapene eller myndighetene. Endringen vil medføre at visse «omsettelige derivater» ikke faller inn under definisjonen av omsettelige verdipapirer. Derivater er imidlertid særskilt regulert både i verdipapirfondloven og i derivatforskriften, og departementet legger derfor til grunn at endringen ikke vil få praktiske konsekvenser av betydning for forvaltningsselskapene med hensyn til de faktiske plasseringer som kan gjøres for UCITS-fond. De øvrige lovforslagene i kapittel 6 antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning for forvaltningsselskapene eller myndighetene.

Lovforslaget i kapittel 7 om endring i foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven skal gi samsvar mellom plikten til å ha pensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon og adgangen til å opprette slik pensjonsordning etter foretaks- og innskuddspensjonsloven. Reglene har til nå blitt tolket slik at foretakenes plikt til å ha pensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon gjelder selv om kravene etter foretakspensjonsloven eller innskuddspensjonsloven ikke er oppfylt. Lovforslaget vil således ikke medføre noen

endring av det som har vært ansett som gjeldende rett, og antas derfor heller ikke å få praktiske konsekvenser av betydning for foretakene eller myndighetene.

Lovforslaget i kapittel 8 om endring av navn på Kredittilsynet til Finanstilsynet vil medføre at tilsynet må tilpasse logo til nytt navn, og endre brevholder, maler, skilter m.v. I forbindelse med flyttingen må Kredittilsynet i alle tilfeller endre maler, skilt og annet profileringsmateriell. Kostnadene ved en-

dring av navn blir derfor mindre enn det ellers ville ha blitt. Kredittilsynet legger ikke opp til særskilte markedsføringstiltak for å gjøre det nye navnet kjent. Departementet slutter seg til Kredittilsynets vurdering av at dette ikke vil bli nødvendig.

Departementet slutter seg til Kredittilsynets vurdering av at navneendringen kan gjennomføres innenfor tilsynets eksisterende budsjetter for 2009 og 2010 (inkludert dedikert flyttebudsjett).

10 Merknader til de enkelte bestemmelser

Til endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond

Til § 1-2 første ledd

Det er tatt inn et nytt nr. 7. Forslaget er omtalt under punkt 6.3. I tillegg er det foretatt opprettinger i tegnsettingen i nr. 1, 4 og 6.

Til § 1-2 annet ledd nr. 4

Det er tatt inn et tillegg i bestemmelsen for å gjennomføre rådsdirektiv 85/611/EF, jf. rådsdirektiv 2002/83/EF artikkel 72 annet ledd. Tillegget gjennomfører definisjonen av «nære forbindelser» i direktiv 2002/83/EF artikkel 1 første ledd bokstav r) nr. i). Det vises til nærmere omtale under punkt 6.5.

Til § 4-5

Endringene i bestemmelsens *første* og *sjette* ledd består i en presisering av at verdipapirfond bare kan plassere sine kapitalinnskudd i *likvide* finansielle instrumenter og bankinnskudd. Det vises til nærmere omtale under punkt 6.2. Nytt *niende* ledd er omtalt under punkt 6.3.

Til § 4-6 annet ledd

I uttrykket «regulert» i § 4-6 annet ledd, ligger en henvisning til den reguleringen som følger av direktiv 2007/16/EF (gjennomføringsdirektivet) artikkel 5, og som i praksis innebærer et krav om at forvaltningsselskapet blant annet må påse at det foreligger egnet informasjon om utstedelsen før fondet plasserer i slike instrumenter. Det vises for øvrig til omtalen under punkt 6.4.

Til § 4-14

Første ledd er nærmere omtalt under punkt 2.6.2. *Annet* ledd fastsetter for det første at sammenslåing av verdipapirfond krever godkjenning av tilsynsmyndigheten. Tilsynsmyndigheten vil her være Kredittilsynet. Denne bestemmelsen er nærmere omtalt under punkt 2.6.3. I annet ledd nr. 1 og 2 an-

gis videre de vilkårene som må være oppfylt for at sammenslåing skal kunne godkjennes. Innenfor rammene av disse vilkårene kan Kredittilsynet stille ytterligere vilkår for godkjenningen. Det vises til nærmere omtale under punkt 2.6.4.

Tredje ledd gir regler om forvaltningsselskapets informasjonsplikt overfor andelseierne ved sammenslåing av verdipapirfond. Dersom fond som forvaltes av to ulike forvaltningsselskap skal slås sammen må begge forvaltningsselskap informere andelseierne i det fond de forvalter om sammenslåingen. Det vises til nærmere omtale under punkt 2.7. Andelseiernes rett til å få sine andeler innløst kostnadsfritt er omtalt under punkt 2.8.

I *fjerde* ledd angis at en sammenslåing ikke kan gjennomføres før en måned etter at andelseierne har fått informasjon om sammenslåingen som angitt i tredje ledd. Bestemmelsen er nærmere omtalt under punkt 2.7.3. I *femte* ledd er departementet gitt hjemmel til i forskrift å gi utfyllende regler om sammenslåing av fond. Det vises til nærmere omtale under punkt 2.9.

Til § 6-9

Departementet foreslår en presisering i bestemmelsens første ledd. Andelseiere skal ha rett til fri innløsning av sin andel ved sammenslåing av verdipapirfond. Andelseierne skal informeres om denne retten til innløsning, jf. lovforslaget § 4-14 tredje ledd nr. 2. Det vises til nærmere omtale under punkt 2.8.

Til endringer i lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet:

Til § 11-9 nytt tredje ledd:

Det foreslås tatt inn en ny bestemmelse i *tredje* ledd om at det skal svares forsinkelsesrente dersom midlene overføres etter utløpet av oppgjørsfristen. Dette skal likevel ikke gjelde dersom forsinkelsen skyldes forhold på forsikringstakers eller det mottakende selskaps side. Dette er i samsvar med forsinkelsesrentelovens regler. Forsinkelsesrenten

skal dekkes av avgivende selskap som administrasjonskostnader, og skal således belastes selskapets administrasjonsresultat. Det vises til nærmere omtale i punkt 3.5.

Til § 11-13 første og annet ledd:

Bestemmelsen regulerer flytting av fripoliser og pensjonskapitalbevis. Etter *første* ledd nytt annet punktum skal oppsigelsesfristen ved flytting være en måned. Det vises til nærmere omtale i punkt 3.3.4.

I *annet* ledd er det gjort endringer i henvisningene til hvilke regler for flytting av kollektive pensjonsordninger som skal gjelde tilsvarende ved flytting av fripoliser og pensjonskapitalbevis. Reglene om flyttegebyr i lovens § 11-5 femte ledd skal etter lovforslaget ikke gjelde ved flytting av fripoliser og pensjonskapitalbevis. Henvisningen til denne bestemmelsen er derfor tatt ut. Regelen i § 11-5 første ledd om en oppsigelsesfrist på to måneder skal etter forslaget heller ikke gjelde for fripoliser og pensjonskapitalbevis. Også henvisningen til denne bestemmelsen tas derfor ut. Det vises til nærmere omtale i punkt 3.3.4 og 3.4.4.

Til § 11-14 første og annet ledd:

Bestemmelsen regulerer flytting av individuelle pensjonsavtaler og individuelle livrenter. I *første* ledd nytt annet punktum tas inn en bestemmelse om at oppsigelsesfristen for slike kontrakter er en måned. For individuelle pensjonsavtaler som omfattes av lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuelle pensjonsordninger, følger dette allerede av nevnte lov § 1-5. Det vises til nærmere omtale i punkt 3.3.4.

I *annet* ledd er det gjort endringer i henvisningene til hvilke regler for flytting av kollektive pensjonsordninger som skal gjelde tilsvarende ved flytting av individuelle kontrakter. Reglene om flyttegebyr i lovens § 11-5 femte ledd skal etter lovforslaget ikke gjelde ved flytting av individuelle kontrakter. Henvisningen til denne bestemmelsen er derfor tatt ut. Regelen i § 11-5 første ledd om en oppsigelsesfrist på to måneder skal etter forslaget heller ikke gjelde for individuelle kontrakter. Også henvisningen til denne bestemmelsen tas derfor ut. Det vises til nærmere omtale i punkt 3.3.4 og 3.4.4.

Til endring i lov av 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v.:

Til § 3-9 tredje ledd

Det vises til nærmere omtale av bestemmelsen i punkt 4.6.

Til endringer i lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven)

Til § 19 fjerde ledd

Bestemmelsen er omtalt i pkt 5.5.

Når Norges Bank yter kreditt eller andre former for støttetiltak etter bestemmelsen kan bankene overdra sine utlånsporteføljer til Norges Bank uten at det kreves særskilt samtykke fra låntakeren etter finansavtaleloven § 45.

Denne adgangen er spesielt relevant i forhold til S-lån, men vil også kunne være aktuell i forhold til D-lån og F-lån i den grad Norges Bank aksepterer bankenes utlånsportefølge som sikkerhet for disse lånene.

Til § 22 tredje ledd

Bestemmelsen er omtalt i punkt 5.5.

Når Norges Bank yter kreditt eller andre støttetiltak til foretak som nevnt i bestemmelsen som har utlånsportefølge, kan disse overdra utlånsporteføljen til Norges Bank uten at det kreves særskilt samtykke fra låntakeren etter finansavtaleloven § 45.

Til endring i lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskaper og garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner (banksikringsloven)

Til § 2-12 syvende ledd

Bestemmelsen er omtalt i punkt 5.5.

Når Bankenes sikringsfond yter kreditt eller andre støttetiltak etter bestemmelsen kan bankene overdra sine utlånsporteføljer til Bankenes sikringsfond uten at det kreves særskilt samtykke fra låntakeren etter finansavtaleloven § 45.

Til endring i lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon:

Til § 2-2 første og tredje ledd:

Bestemmelsen er omtalt i punkt 7.3.

Til endring i lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold:

Til § 2-3 første og tredje ledd:

Bestemmelsen er omtalt i punkt 7.3.

Til endring i lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven):

Departementet foreslår at Kredittilsynet endrer navn til Finanstilsynet. Departementet foreslår samtidig å modernisere lovens tittel. Lovendringen medfører ingen materiell endring av tilsynets virksomhet.

Følgende endringer er derfor gjort på generell basis: Betegnelsen «Kredittilsynet» er endret til «Finanstilsynet», betegnelsen «Kredittilsynets» er endret til «Finanstilsynets», betegnelsen «kredittilsynsloven» er endret til «finansilsynsloven». Tilsvarende er gjort med de bestemmelsene der det

refereres til lov om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven). Forslaget er nærmere omtalt i punkt 8.

Finansdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond og enkelte andre lover.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond og enkelte andre lover i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond og enkelte andre lover

I

I lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond gjøres følgende endringer:

§ 1-2 første ledd skal lyde:

I denne lov forstås med:

1. *verdipapirfond*: selvstendig formuesmasse oppstått ved kapitalinnskudd fra en ubestemt krets av personer mot utstedelse av andeler i fondet og som for det vesentlige består av finansielle instrumenter og/eller innskudd i henhold til § 4-5 sjette ledd
2. *forvaltningsselskap*: selskap som driver verdipapirfondsforvaltning
3. *verdipapirfondsforvaltning*: forvaltning av et verdipapirfond herunder salg og innløsning av andeler i fondet og kjøp og salg av finansielle instrumenter for fondet
4. *depotmottaker*: foretak under offentlig tilsyn

som oppbevarer verdiene som inngår i et verdipapirfond og mottar innbetalinger og forestår utbetalinger for fondets regning

5. *andelseier*: enhver som eier part i et verdipapirfond
6. *betydelig eierandel*: eierandel som representerer minst 10 prosent av aksjekapitalen eller stemmene i et forvaltningsselskap, eller som på annen måte gjør det mulig å utøve betydelig innflytelse over forvaltningen av selskapet. Like med vedkommende aksjeeiers egne aksjer regnes i denne sammenheng aksjer som eies av aksjeeiers nærstående
7. *omsettelige verdipapirer*:
 - a) *aksjer og andre verdipapirer som kan sidestilles med aksjer,*
 - b) *obligasjoner og andre gjeldsinstrumenter og*
 - c) *alle andre verdipapirer som gir rett til å erverve*

ethvert slikt omsettelig verdipapir ved tegning eller ombytting.

Teknikker og instrumenter som omhandlet i § 4-5 niende ledd er ikke å anse som omsettelige verdipapirer.

§ 1-2 annet ledd nr. 4 skal lyde

4. selskap hvor vedkommende selv eller noen som er nevnt i nr. 1, 2 eller 5 har slik innflytelse som nevnt i aksjeloven eller allmennaksjeloven § 1-3 annet ledd eller selskapsloven § 1-2 annet ledd *eller selskap hvor vedkommende selv eller noen som er nevnt i nr. 1, 2 eller 5 har eller kontrollerer minst 20 prosent av stemmerettighetene eller selskapets kapital, og*

§ 4-5 første ledd innledningen og nr. 1 skal lyde: Kapitalinnskudd i verdipapirfond kan bare plasseres i følgende *likvide* finansielle instrumenter:

1. omsettelige verdipapirer som *angitt i § 1-2 første ledd nr. 7*

§ 4-5 sjette ledd innledningen skal lyde:

Kapitalinnskudd i verdipapirfond kan plasseres som *likvide* innskudd i bank dersom følgende betingelser er oppfylt:

§ 4-5 nytt niende ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om hvilke instrumenter og teknikker som gjelder omsettelige verdipapirer og pengemarkedsinstrumenter og som kan benyttes for å oppnå en effektiv porteføljeforvaltning.

§ 4-6 annet ledd innledningen skal lyde:

Verdipapirfondets eiendeler kan plasseres i pengemarkedsinstrumenter som omsettes på et annet marked enn angitt i første ledd nr. 1 til 3 dersom *utstedelsen eller utstederen av instrumentet er regulert med det formål å beskytte investorer og sparemidler, og instrumentene er*

Ny § 4-14 skal lyde:

§ 4-14 *Sammenslåing av verdipapirfond*

Beslutning om sammenslåing av verdipapirfond er bare gyldig dersom et flertall av de styremedlemmer som er valgt av andelseierne, har stemt for den.

Sammenslåing av verdipapirfond krever godkjenning fra tilsynsmyndigheten. Godkjenning kan bare gis når

1. *vedtektene i de fond som skal slås sammen, i det vesentlige er like når det gjelder investeringsmandat, og*
2. *sammenslåingen antas å være i andelseiernes interesser, herunder at andelseierne ikke belastes*

noen kostnader i forbindelse med sammenslåingen.

Tilsynsmyndigheten kan innenfor rammen av annet punktum stille vilkår for godkjenningen.

Når en sammenslåing er godkjent av tilsynsmyndigheten, skal forvaltningsselskapet påse at den enkelte andelseier får betryggende informasjon om sammenslåingen. Det skal gis skriftlig informasjon til den enkelte andelseier om:

1. *forskjellene mellom vedtektene i det overdragende fond og vedtektene i det overtakende fond og hva disse forskjellene innebærer,*
2. *andelseierens rett til å få sine andeler innløst kostnadsfritt, jf. verdipapirfondloven § 6-9,*
3. *de skattemessige følger av sammenslåingen og av å få andelene innløst, og*
4. *virkningstidspunkt for sammenslåingen.*

En sammenslåing kan ikke gjennomføres før en måned etter at andelseierne har fått informasjon om sammenslåingen etter tredje ledd.

Departementet kan i forskrift fastsette utfyllende regler om sammenslåing av fond.

§ 6-9 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Dersom en andelseier benytter sin rett til å få sin andel innløst i forbindelse med sammenslåing av verdipapirfond, kan andelseieren ikke avkreves innløsningskostnader.

II

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven) gjøres følgende endringer:

§ 11-9 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom oppgjørsfristen etter § 11-6 er oversittet, og dette ikke skyldes forhold på forsikringstakers eller den mottakende pensjonsinnretningens side, skal det svares forsinkelsesrente etter lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m., fra utløpet av oppgjørsfristen og frem til den dag midlene blir overført. I tillegg skal det svares avkastning beregnet etter annet ledd.

§ 11-13 første og annet ledd skal lyde:

Den som har rett til pensjonsrettigheter knyttet til fripolise eller pensjonskapitalbevis, kan flytte kontrakten til en annen pensjonsinnretning. *Oppsigelsesfristen ved flytting er en måned.*

Bestemmelsene om formkrav til oppsigelse i § 11-5 første ledd annet og tredje punktum, risikovergang i § 11-5 tredje ledd, samt oppgjørsfrist i § 11-6 gjelder tilsvarende.

§ 11-14 første og annet ledd skal lyde:

Den som har en individuell pensjonsavtale, eller en individuell livrenteforsikring, kan flytte kontrakten til en annen pensjonsinnretning. *Oppsigelsesfristen ved flytting er en måned.*

Bestemmelsene om *formkrav til oppsigelse i § 11-5 første ledd annet og tredje punktum, risikoovergang i § 11-5 tredje ledd, samt oppgjørsfrist i § 11-6* gjelder tilsvarende.

III

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-9 tredje ledd nytt annet punktum skal lyde:

Regnskapspliktig som omfattes av forordning (EF) nr. 1606/2002 artikkel 4, men som ikke har konsernregnskapsplikt etter IFRS, skal utarbeide årsregnskap i samsvar med de internasjonale regnskapsstandardene som er vedtatt etter annet ledd, jf. forordningen artikkel 5 bokstav a.

IV

I lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) gjøres følgende endringer:

§ 19 nytt fjerde ledd skal lyde:

Kravet om særskilt samtykke fra låntakeren etter finansavtaleloven § 45 gjelder ikke ved overdragelse eller pantsettelse av lånefordringer til Norges Bank ved støttetiltak eller yting av kreditt etter paragrafen her.

§ 22 nytt tredje ledd skal lyde:

Kravet om særskilt samtykke fra låntakeren etter finansavtaleloven § 45 gjelder ikke ved overdragelse eller pantsettelse av lånefordringer til Norges Bank ved støttetiltak eller yting av kreditt etter paragrafen her.

V

I lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskaper, garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

§ 2-12 nytt syvende ledd skal lyde:

Kravet om særskilt samtykke fra låntakeren etter finansavtaleloven § 45 gjelder ikke ved overdragelse eller pantsettelse av lånefordringer til fondet ved støttetiltak eller yting av kreditt etter paragrafen her.

VI

I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon (foretakspensjonsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-2 første ledd innledningen skal lyde:

(1) *Et foretak kan opprette pensjonsordning i henhold til loven her dersom foretaket har:*

§ 2-2 tredje ledd første punktum skal lyde:

(3) Dersom *foretaket* ved utløpet av et kalenderår ikke oppfyller vilkårene i første ledd, og *foretaket* heller ikke i løpet av et kalenderår igjen oppfyller vilkårene, skal pensjonsordningen opphøre og avvikles etter reglene i kapittel 15.

VII

I lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-3 første ledd innledningen skal lyde:

(1) Et foretak kan opprette pensjonsordning i henhold til loven her dersom *foretaket har:*

§ 2-3 tredje ledd første punktum skal lyde:

(3) Dersom *foretaket* ved utløpet av et kalenderår ikke oppfyller vilkårene i første ledd, og *foretaket* heller ikke i løpet av et kalenderår igjen oppfyller vilkårene, skal pensjonsordningen opphøre og avvikles etter reglene i kapittel 13 eller videreføres etter reglene i annet ledd.

VIII

I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven) gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om tilsynet med finansinstitusjoner mv. (finansilsynsloven)

§ 2 første ledd første punktum skal lyde:

Tilsynet føres av *Finanstilsynet*.

I følgende bestemmelser skal uttrykket «Kredittilsynet» endres til «Finanstilsynet»:

§ 1 første ledd nr. 7 og nr. 8,

§ 2 annet ledd første og fjerde punktum og femte ledd,

- § 3a første og tredje ledd,
- § 4 første ledd nr. 3,
- § 4a første og annet punktum,
- § 4b første og annet punktum,
- § 5 annet ledd,
- § 6 første ledd,
- § 7 første ledd fjerde og sjette punktum, tredje ledd annet punktum og femte ledd tredje punktum,
- § 9 første ledd femte, sjette og syvende punktum og femte ledd,
- § 10 første ledd første punktum.

IX

I følgende bestemmelser skal uttrykket «Kredittilsynet» endres til «Finanstilsynet» og «Kredittilsynets» endres til «Finanstilsynets»:

1. lov 3. juli 1953 nr. 2 om sjøtrygdslag § 1, § 9, § 10 og § 13
2. lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker § 3, § 8a, § 11, § 12, § 13, § 13a, § 14, § 19, § 22, § 23, § 24, § 28, § 35, § 39, § 47, § 56 og § 57
3. lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker § 1, § 8, § 10, § 13, § 14, § 16, § 19, § 20, § 21, § 24, § 33 og § 34
4. lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond § 2-1, § 2-4, § 2-8
5. lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven) § 85, § 120 og § 122a
6. lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) § 12 og § 27
7. lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav (inkassoloven) § 5, § 24 og § 30
8. lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) § 1-3, § 2-2, § 2-9a, § 2-9b, § 2-9d, § 2-11, § 2-15, § 2-17, § 2-22, § 2-23, § 2-27, § 2-28, § 2-34, § 2-36, § 2-37, § 2-38, § 2a-7, § 2a-8, § 2a-9, § 2a-10, § 2a-15, § 2a-17, § 3-4, § 3-7, § 3-11, § 3-16, § 4-1 og § 5-3
9. lov 18. juni 1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere § 1, § 3, § 4, § 5, § 6, § 7, § 9, § 11, § 12 og § 13
10. lov 6. desember 1995 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskapenes garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner § 2-11, § 2-12, § 2-15, § 2A-2, § 2A-4, § 2A-5, § 3-1, § 3-2, § 3-3, § 3-4, § 3-5, § 4-3, § 4-4, § 4-6, § 4-7, § 4-8, § 4-9, § 4-10, § 4-11, § 4-13 og § 5-3
11. lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) § 2-2, § 3-1, § 3-2, § 3-3, § 3-5, § 3-7, § 4-8, § 7-3, § 9-1, § 9-2a, § 10-1, § 10-2 og § 10-3
12. lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer m.v. § 3-2, § 3-3, § 4-1, § 4-2 og § 4-5
13. lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon (foretakspensjonsloven) § 1-1, § 2-2, § 2-7, § 3-2, § 4-8, § 9-3, § 9-5, § 12-1, § 12-2, § 13-3, § 13-5, § 14-3, § 15-4 og § 16-2
14. lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddpensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) § 2-9, § 4-1, § 10-1, § 10-2, § 12-3 og § 13-3
15. lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 6
16. lov 14. desember 2001 nr. 95 om beskyttelse av supplerende pensjonsrettigheter for arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende som flytter innenfor EØS-området § 7
17. lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) § 1-2, § 3-3, § 3-4, § 4-1, § 4-2, § 4-4, § 5-1, § 6-3, § 6-4, § 8-2, § 9-2, § 10-1, § 10-2, § 10-3 og § 11-2
18. lov 13. desember 2002 nr. 74 om e-pengeforetak § 1-2, § 2-2, § 2-3, § 2-4, § 2-5, § 3-1, § 3-2, § 5-2, § 6-1, § 7-2, § 8-1 og § 9-2
19. lov 28. mai 2004 nr. 29 om register over opplysninger om valutaveksling og overføring av betalingsmidler inn og ut av Norge (valutaregisterloven) § 1, § 6 og § 8
20. lov 10. juni 2005 nr. 41 om forsikringsformidling § 1-1, § 2-1, § 3-1, § 3-2, § 4-1, § 4-5, § 5-7, § 6-1, § 7-2, § 7-3, § 7-8, § 7-9, § 7-10, § 8-1, § 8-2, § 9-2, § 9-3, § 9-4 og § 10-2
21. lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet (forsikringsvirksomhetsloven) § 1-3, § 2-3, § 5-5, § 5-6, § 5-7, § 5-8, § 5-9, § 6-1, § 6-5, § 6-6, § 6-7, § 9-6, § 9-7, § 9-11, § 9-15, § 9-17, § 9-23, § 9-24, § 9-25, § 10-16, § 12-1, § 13-1, § 13-3, § 13-5, § 14-1, § 14-6, § 14-7, § 14-8, § 15-2, § 15-3, § 15-8
22. lov 21. desember 2005 nr. 124 om obligatorisk tjenestepensjon § 2 og § 8
23. lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling § 2-1, § 2-2, § 2-3, § 2-5, § 2-8, § 2-9, § 4-2, § 4-3, § 8-1, § 8-2, § 8-3, § 8-4, § 8-5, § 8-6, § 8-7 og § 8-8
24. lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder (børsloven) § 10, § 11, § 12, § 16, § 17, § 19, § 22, § 23, § 25, § 26, § 27, § 28, § 29, § 38, § 39, § 44, § 45, § 46 og § 47
25. lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) § 3-2, § 3-5, § 3-8, § 3-11, § 4-2, § 4-3, § 5-5, § 5-8, § 5-12, § 5-13, § 6-4, § 7-8, § 8-2, § 8-3, § 8-5, § 9-1, § 9-4, § 9-7, § 9-9, § 9-10, § 9-11, § 9-13, § 9-15, § 9-16, § 9-18, § 9-22, § 9-23, § 9-24, § 9-26, § 10-1, § 10-2, § 10-3, § 10-16, § 10-18, § 11-1, § 11-2, § 11-3, § 11-4, § 13-1, § 13-3, § 15-1, § 15-2, § 15-3, § 15-5, § 15-6, § 15-7,

§ 15-8, § 15-9, § 16-1, § 16-2, § 16-3, § 17-2 og § 17-4

26. lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning § 1-9,
27. lov 27. juni 2008 nr. 63 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. (regler om spesialfond) til ny § 6-1, § 6-12a, § 9-15 og § 9-21
28. lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven) § 35
29. lov 6. mars 2009 nr. 12 om Statens finansfond § 8.

X

I følgende bestemmelser skal uttrykket «kredittilsynsloven» endres til «finanstilsynsloven»:

1. lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) § 2-9b og § 2-22
2. lov 18. juni 1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere § 9
3. lov 6. desember 1995 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskapenes garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner § 2A-5 og § 3-2
4. lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) § 9-2a
5. lov 28. mai 2004 nr. 29 om register over opplysninger om valutaveksling og overføring av betalingsmidler inn og ut av Norge (valutaregisterloven) § 1
6. lov 10. juni 2005 nr. 41 om forsikringsformidling § 8-2 og § 9-2
7. lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloyen) § 9-16, § 15-3, § 15-6, § 15-7 og § 15-8

XI

Uttrykkene

- «lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven)»,
- «lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel mv. (kredittilsynsloven)»,
- «lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel mv.»,
- «lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v.» og
- «lov av 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for

kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (Kredittilsynet)»

i følgende bestemmelser

1. lov 16. januar 1998 nr. 6 om Stortingets granskingskommisjon for bankkrisen § 1
2. lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) § 1-2
3. lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 6
4. lov 14. desember 2001 nr. 95 om beskyttelse av supplerende pensjonsrettigheter for arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende som flytter innenfor EØS-området § 7
5. lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) § 10-1
6. lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling § 8-1
7. lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder (børsloven) § 6

endres til

«lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. (finanstilsynsloven)».

XII

Forutsatt at lov om endringer i finansieringsvirksomhetsloven og enkelte andre lover (kapital- og organisasjonsformer for sparebanker mv.) blir vedtatt, endres uttrykket «Kredittilsynet» til «Finanstilsynet» i følgende bestemmelser:

1. lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 2b-7, § 2b-8, § 2b-9, § 2b-18, § 2b-22, § 2b-23, § 2b-24, § 2b-25, § 2b-26, § 2b-27, § 2c-10, § 2d-1, § 2d-2, § 2d-3, § 2d-4 og § 2d-5

XIII

Forutsatt at lov om endringer i finansieringsvirksomhetsloven, børsloven, verdipapirregisterloven, verdipapirhandelloyen mv. (eierskap i finansinstitusjoner og i infrastrukturforetak på verdipapirirområdet) blir vedtatt, endres uttrykket «Kredittilsynet» til «Finanstilsynet» i følgende bestemmelser:

1. lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 2-2, § 2-3 og § 2-5
2. lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) § 5-2

XIV

Forutsatt at lov om endring i lov om revisjon og revisorer (revisorloven) og enkelte andre lover blir vedtatt, endres uttrykket «Kreditilsynet» til «Finanstilsynet» i følgende bestemmelser:

1. lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer § 2-1, § 2-2, § 3-1, § 3-3, § 3-7, § 5-7, § 5a-2, § 5a-4, § 5b-2, § 7-1, § 10-1, § 10-2 og § 10-4
2. lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker § 17 c

XV

1. Lovens del III gjelder for regnskapsår som begynner 1. januar 2011 eller senere. For øvrig gjelder loven fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser i loven til forskjellig tid.
 2. Kongen kan gi overgangsregler.
-

Trykk: A/S O. Fredr. Anesen, April 2009